

การวิเคราะห์เชิงเปรียบเทียบผลการดำเนินงานของธนาคารพาณิชย์ไทยขนาดใหญ่
ระหว่างปี 2538-2542

COMPARATIVE ANALYSIS OF THE BIG THAI COMMERCIAL BANKS'
PERFORMANCE, YEARS 1995-1999



นายยอด หนูไทร

ปัญหาพิเศษนี้ เป็นส่วนหนึ่งของความสมบูรณ์ของการศึกษาดามหลักสูตร
ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์เกษตร
พ.ศ. 2544

ลิขสิทธิ์ของโครงการบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยแม่โจ้



ใบรับรองปัญหาพิเศษ

โครงการบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยแม่โจ้

วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต (เศรษฐศาสตร์เกษตร)

ปริญญา

เศรษฐศาสตร์เกษตร

เศรษฐศาสตร์และสหกรณ์การเกษตร

สาขาวิชา

ภาควิชา

เรื่อง

การวิเคราะห์เชิงเปรียบเทียบผลการดำเนินงานของธนาคารพาณิชย์ไทย
ขนาดใหญ่ ระหว่างปี 2538-2542

COMPARATIVE ANALYSIS OF THE BIG THAI COMMERCIAL BANKS'
PERFORMANCE, YEARS 1995-1999

นามผู้วิจัย นายยอด หนูไทร

ได้พิจารณาเห็นชอบโดย

ประธานกรรมการที่ปรึกษา

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประเสริฐ จรรยาสุภาพ)

วันที่ 1 เดือน ๓.๑ พ.ศ. ๕๕

กรรมการที่ปรึกษา

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ชูศักดิ์ จันทรพิสิร์)

วันที่ 1 เดือน ๓๓ พ.ศ. ๕๕

กรรมการที่ปรึกษา

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์จำเนียร บุญมาก)

วันที่ 1 เดือน ๓๓ พ.ศ. ๕๕

หัวหน้าภาควิชา

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ชูศักดิ์ จันทรพิสิร์)

วันที่ 1 เดือน ๓๓ พ.ศ. ๕๕

โครงการบัณฑิตวิทยาลัยรับรองแล้ว

(อาจารย์สรานู เพิ่มพูล)

ประธานกรรมการโครงการบัณฑิตวิทยาลัย

วันที่ 7 เดือน ๓.๓๖ พ.ศ. ๕๕

บทคัดย่อ

บทคัดย่อปัญหาพิเศษ เสนอต่อโครงการบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยแม่โจ้ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของ
ความสมบูรณ์แห่งปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์เกษตร

การวิเคราะห์เชิงเปรียบเทียบผลการดำเนินงานของธนาคารพาณิชย์ไทยขนาดใหญ่

ระหว่างปี 2538-2542

โดย

นายยอด หนูไทร

ตุลาคม 2544

ประธานกรรมการที่ปรึกษา : ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ประเสริฐ จรรยาสุภาพ
ภาควิชา / คณะ : ภาควิชาเศรษฐศาสตร์และสหกรณ์การเกษตร
คณะธุรกิจการเกษตร

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) วิเคราะห์เชิงเปรียบเทียบถึงความ
มั่นคงของธนาคารพาณิชย์ไทย 2) วิเคราะห์เชิงเปรียบเทียบในแง่ความเจริญเติบโตของธนาคาร
พาณิชย์ไทย 3) เพื่อวิเคราะห์เชิงเปรียบเทียบประสิทธิภาพการดำเนินงานของธนาคารพาณิชย์
ไทย โดยศึกษาเฉพาะธนาคารพาณิชย์ไทยขนาดใหญ่ ซึ่งได้แก่ ธนาคารกรุงเทพ จำกัด (มหาชน)
ธนาคารกรุงไทย จำกัด (มหาชน) ธนาคารกสิกรไทย จำกัด (มหาชน) ธนาคารไทยพาณิชย์ จำกัด
(มหาชน) และ ธนาคารกรุงศรีอยุธยา จำกัด (มหาชน) รวม 5 ธนาคาร ที่พิจารณาข้อมูลจากงบดุล
งบกำไรขาดทุนประจำปี ของธนาคารพาณิชย์แต่ละแห่งในงวดสิ้นปี ในช่วงปี พ.ศ. 2538 - 2542

ผลการวิจัยพบว่า เมื่อเปรียบเทียบในด้านความมั่นคง ทุกธนาคารประสบปัญหา
ในเรื่องความมั่นคง ในลักษณะเดียวกัน และอัตราส่วนที่ได้มีระดับใกล้เคียงกัน โดยธนาคาร
กรุงเทพ จะเป็นธนาคารเดียวที่มีอัตราส่วนจากการวัดสภาพคล่อง และอัตราส่วนที่ใช้วัดหาความ
สามารถในการทำกำไร ดีกว่าธนาคารอื่นๆ แม้ว่า ในช่วงปี 2540 - 2542 บางอัตราส่วนของ
ธนาคารกรุงเทพจะมีค่าลดลงมาก แต่ก็เป็นไปได้ทิศทางเดียวกันกับธนาคารอื่นๆ และยังสามารถ
รักษาอัตราส่วนไว้ได้ดีที่สุดกว่าค่าเฉลี่ยในกลุ่มของธนาคารที่มีขนาดเดียวกัน และธนาคารกรุงไทย
จะเป็นธนาคารที่มีปัญหามากที่สุดโดยเฉพาะอัตราส่วนความสามารถในการทำกำไร นอกจากนี้

เมื่อพิจารณาจากความเพียงพอของเงินกองทุน พบว่าธนาคารสามารถดำรงเงินกองทุน ตามหลักเกณฑ์ของธนาคารแห่งประเทศไทยได้

เมื่อเปรียบเทียบจากความเจริญเติบโต ทุกธนาคารประสบปัญหาในเรื่องความเจริญเติบโตในลักษณะเดียวกัน และอัตราส่วนที่ได้มีระดับใกล้เคียงกัน โดยธนาคารกรุงเทพ และธนาคารกรุงไทย มีอัตราส่วนที่ใช้วัดความเจริญเติบโตได้ดีกว่าธนาคารพาณิชย์อื่น แต่เมื่อพิจารณาจาก อัตราส่วนดอกเบี้ยค้างรับต่อเงินให้สินเชื่อ พบว่า ธนาคารกรุงไทยมีปัญหาเรื่องลูกหนี้และคุณภาพของสินทรัพย์ มากกว่าธนาคารพาณิชย์อื่น

เมื่อเปรียบเทียบจากประสิทธิภาพการดำเนินงานของธนาคารพาณิชย์ พบว่าทุกธนาคารประสบปัญหาเรื่องประสิทธิภาพการดำเนินงานในลักษณะเดียวกันหมด อัตราส่วนที่ได้มีระดับใกล้เคียงกัน เป็นไปในทิศทางเดียวกัน พบว่าธนาคารกรุงศรีอยุธยา มีอัตราส่วนในการหาประสิทธิภาพการดำเนินงานที่ดีกว่าธนาคารพาณิชย์อื่น ไม่ว่าจะเป็นค่าอัตราผลตอบแทนจากสินทรัพย์ทั้งหมดวัดจากกำไรสุทธิต่อสินทรัพย์รวม อัตราผลตอบแทนจากส่วนผู้ถือหุ้นวัดจากกำไรสุทธิต่อส่วนของผู้ถือหุ้น อัตราส่วนกำไรสุทธิต่อจำนวนพนักงาน และอัตราส่วนเงินฝากต่อจำนวนพนักงาน ธนาคารไทยพาณิชย์ มีจุดเด่นในด้านประสิทธิภาพ โดยเฉพาะค่าอัตราผลตอบแทนจากส่วนผู้ถือหุ้นวัดจากกำไรสุทธิต่อส่วนของผู้ถือหุ้น อัตราส่วนเงินฝากต่อพนักงาน มูลค่าหุ้นตามบัญชี และธนาคารกสิกรไทย มีปัญหาด้านประสิทธิภาพการดำเนินงานมากกว่าธนาคารพาณิชย์อื่น เมื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของทุกธนาคาร โดยเฉพาะค่าอัตราผลตอบแทนจากสินทรัพย์ทั้งหมดวัดจากกำไรสุทธิต่อสินทรัพย์รวมและอัตราผลตอบแทนจากส่วนผู้ถือหุ้นวัดจากกำไรสุทธิต่อส่วนของผู้ถือหุ้น

ABSTARCT

Abstract of special problem submitted to the Graduate School Project of Maejo University in partial fulfillment of the requirements for the degree of Master of Science in Agricultural Economics

COMPARATIVE ANALYSIS OF THE BIG THAI COMMERCIAL BANKS' PERFORMANCE, YEARS 1995-1999

By

YOD NUSRAI

OCTOBER 2001

Chairman : Assistant Professor Dr. Prasert Janyasupab

Department / Faculty : Department of Agricultural Economics and Cooperatives,

Faculty of Agricultural Business

The objectives of this research were to comparatively analyze 1) security of Thai commercial banks; 2) their growth; and 3) their performance efficiency. The data used in this study were obtained from annual reports during the years 1995 - 1999 of 5 big Thai commercial banks: Bangkok Bank Public Company Limited, Krung Thai Bank Public Company Limited, Thai Farmers Bank Public Company Limited, The Siam Commercial Bank Public Company Limited and Bank of Ayudhya Public Company Limited.

The results revealed that all these Thai commercial banks were similar in their security problems, liquidity ratio, and profit ratio. Bangkok Bank Company Limited had the best liquidity ratio and profit ratio. Although some of its ratios decreased in the years 1997-1999, they were still higher than the average ratio of the other banks. Krung Thai Bank Public Company Limited had the most problems, especially those of profit ratio. All the big Thai commercial banks were found to maintain their capital funds according to the Bank of Thailand's regulations.

All the big Thai commercial banks were similar in growth problems and ratio. Bangkok Bank Public Company Limited and Krung Thai Bank Public Company Limited had better ratios than the others. But when considering the ratio of accrued interest per loans, Krung Thai Bank Public Company Limited was found to have more problems of debtors and quality of assets than the others.

All the big Thai commercial banks were similar in performance efficiency problems and ratio. Bank of Ayudhya Public Company Limited had better performance than the others regarding ratio of after-tax profit to assets, ratio of after-tax profit to equity, ratio of profit per number of employees, ratio of deposit per number of employees. The Siam Commercial Bank Public Company Limited had a high degree of efficiency in ratio of after-tax profit to equity, ratio of deposit per number of employees and book value. Thai Farmers Bank Public Company Limited had more problems of performance when compared with the others in terms of average ratio, especially ratio of after-tax profit to assets and ratio of after-tax profit to equity.

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้สำเร็จลงได้ ด้วยความกรุณาและการอนุเคราะห์จากคณาจารย์และผู้เกี่ยวข้องทุกท่าน ขอกราบขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประเสริฐ จรรยาสุภาพ ประธานกรรมการที่ปรึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ชูศักดิ์ จันทรนพศิริ ผู้ช่วยศาสตราจารย์จำเนียร บุญมาก กรรมการที่ปรึกษา และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์บัญชา ไตรวิทย์คุณ ที่ได้ล่องลับไปแล้ว ที่กรุณาให้คำแนะนำ คำปรึกษาและตรวจสอบข้อมูล เป็นประโยชน์ต่อการแก้ไขปรับปรุงการวิจัย ค้นคว้าฉบับนี้ จนสำเร็จด้วยดี

ขอกราบขอบพระคุณ คณาจารย์ คณะธุรกิจการเกษตร มหาวิทยาลัยแม่โจ้ ตลอดจน ครูบาอาจารย์ทุกท่านที่ได้ประสิทธิ์ประสาทความรู้ ในชีวิตการศึกษาให้แก่ข้าพเจ้า นอกจากนี้ยังมีอีกหลายท่านไม่ได้กล่าวชื่อนาม ที่ได้ให้ความช่วยเหลือข้าพเจ้าในเรื่องต่างๆ จึงขอบคุณทุกท่านในโอกาสนี้ด้วย

ท้ายที่สุดนี้ ข้าพเจ้าขอน้อมรำลึกถึงพระคุณบิดา มารดา และญาติพี่น้อง ที่ให้กำลังใจในการศึกษาตลอดมา และขอขอบคุณเจ้าหน้าที่บัณฑิตวิทยาลัยที่ช่วยเหลือในการทำวิจัย ทำให้การวิจัยครั้งนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี หากการวิจัยในครั้งนี้มีสิ่งใดขาดตกบกพร่อง หรือมีข้อผิดพลาดประการใด ข้าพเจ้าขออภัยไว้ ณ ที่นี้ด้วย

ยอด หนูไทร

ตุลาคม 2544

สารบัญเรื่อง

	หน้า
บทคัดย่อ	(3)
ABSTRACT	(5)
กิตติกรรมประกาศ	(7)
สารบัญเรื่อง	(8)
สารบัญตาราง	(10)
สารบัญภาพ	(11)
คำอธิบายอักษรย่อ	(12)
บทที่ 1 บทนำ	1
ที่มาและความสำคัญของปัญหา	2
วัตถุประสงค์ของการศึกษา	4
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการศึกษา	4
ขอบเขตของการศึกษา	4
นิยามศัพท์	5
บทที่ 2 การตรวจเอกสาร	6
แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา	6
การวิเคราะห์งบการเงินจากการเปรียบเทียบข้อมูลการเงิน	8
การวิเคราะห์งบการเงินจากอัตราส่วนทางการเงิน	9
การวิเคราะห์งบการเงินของธนาคารพาณิชย์ไทย	10
ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	11
กรอบแนวความคิดรวบยอด	19
บทที่ 3 วิธีการวิจัย	20
วิธีการรวบรวมข้อมูล	20
วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล	20
วิธีการวิเคราะห์และประเมินผลข้อมูล	21
บทที่ 4 ผลการวิจัย และวิจารณ์	27
วิเคราะห์เชิงเปรียบเทียบความมั่นคงของธนาคารพาณิชย์ไทยขนาดใหญ่	27

สารบัญเรื่อง (ต่อ)

	หน้า
วิเคราะห์เชิงเปรียบเทียบความเจริญเติบโตของธนาคารพาณิชย์ไทย ขนาดใหญ่	36
วิเคราะห์เชิงเปรียบเทียบประสิทธิภาพการดำเนินงานของ ธนาคารพาณิชย์ไทยขนาดใหญ่	45
บทที่ 5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	59
สรุปผลการวิจัยและอภิปรายผลการวิจัย	59
ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย	63
ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป	65
บรรณานุกรม	66
ภาคผนวก	68
ภาคผนวก ก ตารางแสดงสินทรัพย์ของธนาคารพาณิชย์ไทย	69
ภาคผนวก ข แสดงรายละเอียดของบุคคล และงบกำไรขาดทุน	71
ภาคผนวก ค ประวัติผู้วิจัย	77

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	อัตราส่วนของการถอนเงินฝาก	28
2	อัตราส่วนระหว่างเงินสดต่อเงินฝาก	29
3	อัตราส่วนระหว่างเงินให้กู้ต่อเงินฝาก	31
4	อัตราส่วนระหว่างค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานต่อรายได้ทั้งหมด	32
5	อัตราส่วนระหว่างกำไรสุทธิหลังหักภาษีต่อสินทรัพย์รวมเฉลี่ย	34
6	อัตราส่วนความเพียงพอของเงินกองทุน	35
7	กำไรสุทธิ	37
8	อัตราส่วนการเติบโตกำไรสุทธิ	37
9	เงินฝาก	39
10	อัตราส่วนการเติบโตเงินฝาก	39
11	สินเชื่อ	41
12	อัตราส่วนการเติบโตสินเชื่อ	41
13	อัตราส่วนเงินให้สินเชื่อต่อเงินฝาก	43
14	อัตราส่วนดอกเบี้ยค้างรับต่อเงินให้สินเชื่อ	44
15	อัตราส่วนผลตอบแทนจากสินทรัพย์ทั้งหมด	46
16	อัตราส่วนผลตอบแทนจากส่วนผู้ถือหุ้น	47
17	จำนวนพนักงาน	49
18	อัตราส่วนกำไรสุทธิต่อจำนวนพนักงาน	49
19	อัตราส่วนเงินฝากต่อจำนวนพนักงาน	51
20	อัตราส่วนเงินให้สินเชื่อต่อจำนวนพนักงาน	52
21	อัตราส่วนค่าใช้จ่ายพนักงานต่อจำนวนพนักงาน	54
22	อัตราส่วนกำไรสุทธิต่อหุ้น	56
23	อัตราส่วนมูลค่าหุ้นตามบัญชี	57

สารบัญภาพ

ภาพที่		หน้า
1	กรอบแนวความคิดรวบยอด	19
2	อัตราส่วนของการถอนเงินฝาก	28
3	อัตราส่วนระหว่างเงินสดต่อเงินฝาก	30
4	อัตราส่วนระหว่างเงินให้กู้ต่อเงินฝาก	31
5	อัตราส่วนระหว่างค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานต่อรายได้ทั้งหมด	33
6	อัตราส่วนระหว่างกำไรสุทธิหลังหักภาษีต่อสินทรัพย์รวมเฉลี่ย	34
7	อัตราส่วนความเพียงพอของเงินกองทุน	36
8	กำไรสุทธิ	38
9	เงินฝาก	40
10	สินเชื่อ	42
11	อัตราส่วนเงินให้สินเชื่อต่อเงินฝาก	43
12	อัตราส่วนดอกเบี้ยค้างรับต่อเงินให้สินเชื่อ	44
13	อัตราส่วนผลตอบแทนจากสินทรัพย์ทั้งหมด	46
14	อัตราส่วนผลตอบแทนจากส่วนผู้ถือหุ้น	48
15	อัตราส่วนกำไรสุทธิต่อจำนวนพนักงาน	50
16	อัตราส่วนเงินฝากต่อจำนวนพนักงาน	51
17	อัตราส่วนเงินให้สินเชื่อต่อจำนวนพนักงาน	53
18	อัตราส่วนค่าใช้จ่ายพนักงานต่อจำนวนพนักงาน	54
19	อัตราส่วนกำไรสุทธิต่อหุ้น	56
20	อัตราส่วนมูลค่าหุ้นตามบัญชี	58

คำอธิบายอักษรย่อ

DRR	=	Deposit run – off ratio
CD	=	Cash to deposits
LD	=	Loans to deposits
OER	=	Total operating expenses to total revenues
NPA	=	Net profit after tax to average total assets
MRA	=	Minimum risk assets
ROA	=	Ratio of after – tax profit to assets
ROE	=	Ratio of after – tax profit to equity

บทที่ 1

บทนำ (INTRODUCTION)

ธนาคารพาณิชย์เป็นสถาบันการเงินที่มีความสำคัญต่อระบบเศรษฐกิจเป็นอย่างมาก โดยเป็นสื่อกลางทำหน้าที่ระดมเงินออมในรูปของเงินฝากจากหน่วยเศรษฐกิจที่เกินดุลและนำเงินนั้นไปก่อให้เกิดประโยชน์ทางเศรษฐกิจโดยจัดสรรแก่หน่วยลงทุนที่ขาดดุลหรืออยู่ในรูปของสินเชื่อเพื่อใช้ในการลงทุนและผลิตสินค้า ตลอดจนบริการต่างๆ ผลประกอบการของธนาคารพาณิชย์จึงมีความสัมพันธ์โดยตรงกับภาวะเศรษฐกิจ นโยบายการเงินของรัฐบาลและระบบธุรกิจโดยทั่วไป (บจก. เอกธำรง, 2536 : 1)

ในปี 2540 นับได้ว่าเป็นปีแห่งวิกฤติการณ์ทางเศรษฐกิจของประเทศ โดยเฉพาะภาคการเงินได้รับผลกระทบมากที่สุด ความเชื่อมั่น และศรัทธาในระบบสถาบันการเงินของประชาชนอยู่ในภาวะถดถอย ธนาคารพาณิชย์ถูกรุมเร้าด้วยข่าวในเชิงลบ เกี่ยวกับสถานะและความอยู่รอด สิ่งเหล่านี้มีผลทำให้ธนาคารพาณิชย์หลายแห่งเกิดปัญหาการขาดแคลนสภาพคล่องอย่างต่อเนื่อง มีผลโดยตรงต่อผลการดำเนินงานของธนาคารพาณิชย์ไทย ภาวะวิกฤติทางเศรษฐกิจมีผลต่อเนื่องจนถึงปี 2542 การไหลเข้าของเงินลงทุนจากต่างประเทศ ยังคงมีไม่มากนัก ส่งผลให้สภาพคล่องของระบบโดยรวมมีความตึงตัวมากขึ้น ซึ่งอาจจะต้องใช้เวลากว่าหลายปีกว่าเศรษฐกิจจะฟื้นตัวได้ ทำให้การดำเนินธุรกิจของธนาคารพาณิชย์ต้องประสบปัญหา และมีความลำบากมากยิ่งขึ้น ในภาวะการณ์เช่นนี้ธนาคารพาณิชย์จำเป็นต้องปรับปรุงแก้ไขฐานะ เพื่อให้มีเงินกองทุนเพียงพอต่อการดำเนินงานในอนาคตเปลี่ยนสินทรัพย์ด้วยคุณภาพที่มีอยู่เป็นสินทรัพย์ที่ก่อให้เกิดรายได้เพิ่มประสิทธิภาพ ขีดความสามารถในการให้บริการและการแข่งขัน เร่งพัฒนาบริการในทุกๆ ด้าน การปรับปรุงเปลี่ยนแปลงนี้ จะทำให้ธนาคารพาณิชย์สามารถดำเนินธุรกิจโดยพึ่งพาวิกฤติการณ์ไปได้ในที่สุด และสามารถทำหน้าที่ตัวกลางทางการเงิน (Financial Intermediary) ในการระดมเงินทุนจากหน่วยเศรษฐกิจที่มีเงินทุนส่วนเกิน (Surplus Saving Unit) แล้วนำเงินทุนนั้นไปจัดสรรให้แก่หน่วยเศรษฐกิจอีกหน่วยหนึ่งที่ขาดแคลน และต้องการเงินทุน (Deficit Saving Unit) ด้วยการอำนวยการสินเชื่อเพื่อนำไปใช้ในวัตถุประสงค์ต่างๆ ได้แก่ การอุปโภค บริโภค การลงทุน เป็นต้น และมีบทบาทสำคัญต่อระบบเศรษฐกิจต่อไป

ที่มาและความสำคัญของปัญหา (Significance of the Problem)

ในภาวะเศรษฐกิจที่มีการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างเศรษฐกิจโลกโดยเฉพาะด้านการค้าและการลงทุน ซึ่งมีผลกระทบโดยตรงต่อสถาบันการเงิน การที่รัฐบาลได้เปิดเสรีด้านการเงิน มีผลให้เกิดการไหลเงินทุนเข้ามาในประเทศสูงมากและเป็นที่ยอมรับกันดีอยู่แล้วว่าในช่วงปี พ.ศ.2530-2536 ระบบเศรษฐกิจไทยมีความเจริญเติบโตอย่างรวดเร็ว จนเป็นที่คาดการณ์กันว่าประเทศไทยกำลังจะก้าวสู่การเป็นประเทศอุตสาหกรรมใหม่ เป็นประเทศที่ 5 ของทวีปเอเชีย โดยเฉพาะภาคอุตสาหกรรมอัตราการเจริญเติบโตในปี 2533 เป็นร้อยละ 13.7 ภาคการก่อสร้างสูงถึงร้อยละ 22.7 ในขณะที่ภาคเกษตรกรรมมีอัตราการเจริญเติบโตลดลง เป็นร้อยละ 1.8 สำหรับภาคการเงินการธนาคาร อัตราการเจริญเติบโตสูงถึงร้อยละ 33.8 ซึ่งเป็นการชี้ให้เห็นว่าผลการดำเนินงาน โดยเฉพาะธนาคารพาณิชย์มีแนวโน้มสูงขึ้น ตามภาวะเศรษฐกิจของประเทศที่สูงขึ้นเช่นกัน (ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2536) อย่างไรก็ตามการที่เศรษฐกิจขยายตัวสูงขึ้นต่อเนื่องกันมา ทำให้อัตราเงินเฟ้อในประเทศมีแนวโน้มสูงขึ้น รัฐบาลได้ออกมาตรการทางการเงินเพื่อควบคุมภาวะเงินเฟ้อ และการขาดดุลบัญชีเดินสะพัด ในด้านการดำเนินการของธนาคาร มีการปล่อยสินเชื่อสูงมาก โดยเฉพาะธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ การใช้จ่ายของรัฐบาล และรัฐวิสาหกิจสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง ในขณะที่การออมของประเทศอยู่ในระดับต่ำกว่าการขยายผลิตภัณฑ์ในประเทศ

จนกระทั่งในปี 2540 เศรษฐกิจไทยประสบปัญหาวิกฤตอย่างรุนแรง โดยอัตราการเติบโตทางเศรษฐกิจติดลบถึงร้อยละ 0.4 การผลิตเกือบทุกสาขาไม่ขยายตัว ธุรกิจจำนวนมากต้องปิดกิจการและเลิกจ้างงาน การใช้จ่ายในประเทศลดลง สถาบันการเงินมีปัญหาหนี้ด้วยคุณภาพและขาดสภาพคล่องอย่างรุนแรงจนกระทั่งต้องมีการเพิ่มทุนบางแห่งต้องถูกสั่งปิดกิจการ นักลงทุนและเจ้าหนี้ต่างประเทศ ขาดความเชื่อมั่นต่อระบบเศรษฐกิจไทย

ต่อเนื่องจนถึงปี 2541 เศรษฐกิจไทย เข้าสู่ภาวะถดถอยอย่างรุนแรง โดยหดตัวร้อยละ 8.5 การลงทุนภาคเอกชนหดตัวลงมาก เกิดจากปัญหาการขาดสภาพคล่องอย่างรุนแรง และภาคอุตสาหกรรมมีกำลังการผลิตส่วนเกินมาก การบริโภคภาคเอกชนลดลง ทั้งนี้เนื่องจากการเลิกจ้างแรงงาน และระดับราคาสินค้าสูงขึ้น การใช้จ่ายภาครัฐลดลงเช่นกัน โดยเฉพาะการใช้จ่ายเพื่อการลงทุน เนื่องจากการดำเนินมาตรการการเงินและการคลัง ที่เข้มงวดตามนโยบายของกองทุนการเงินระหว่างประเทศ (IMF) การค้าระหว่างประเทศขาดทุนภาวะวิกฤต เศรษฐกิจที่แผ่กระจายไปทุกภูมิภาค มูลค่าการส่งออกและนำเข้าลดลงมาก ตามอุปสงค์ภายใน

ประเทศ ส่งผลให้ดุลการค้าและดุลบัญชีเดินสะพัดเกินดุลอย่างต่อเนื่อง ด้านอัตราเงินเฟ้อเฉลี่ย
ทั้งปี อยู่ที่ระดับร้อยละ 8.1 ซึ่งค่อนข้างต่ำสำหรับเศรษฐกิจที่กำลังปรับตัว (ธนาคารกรุงเทพ จำกัด
(มหาชน), 2541 : 23)

การที่รัฐบาลขอความช่วยเหลือทางการเงินและทางวิชาการ จากกองทุนการเงิน
ระหว่างประเทศ ในวันที่ 14 สิงหาคม 2540 นั้น ประเทศไทยต้องมีพันธะที่ต้องดำเนินการให้บรรลุ
เป้าหมายโดยเฉพาะในเรื่องการสร้างเสถียรภาพอัตราแลกเปลี่ยนและการปรับตัวทางเศรษฐกิจใน
ระยะยาว เน้นการดำเนินนโยบายการเงินและการคลัง มาตรการฟื้นฟูภาคการเงิน เป็นต้น

การที่ผู้ฝากเงินและนักลงทุน ขาดความเชื่อมั่น ในระบบการเงินไทย ทำให้เงินไหล
ออกนอกประเทศ ดังนั้น รัฐบาลจำเป็นต้องเข้ามาดูแลสถาบันการเงินต่างๆ อย่างจริงจัง เพื่อเรียก
ความเชื่อมั่นให้กลับคืนมาอีกครั้งและต้องเข้ามาช่วยเหลือ โดยจัดตั้งวงเงินเสริมสภาพคล่อง และ
ออกมาตรการต่างๆ เพื่อเสริมสร้างความมั่นคงให้กับสถาบันการเงินไทยรวมทั้งให้มีการปรับปรุง
ระเบียบกฎเกณฑ์และกฎหมายเพื่อรองรับการแก้ไขปัญหาสถาบันการเงินอย่างครบวงจร

จะเห็นได้ว่าธนาคารพาณิชย์เป็นสถาบันการเงินที่มีความสำคัญต่อระบบการเงิน
ของประเทศ ดังนั้นผลการดำเนินงานของธนาคารพาณิชย์จะส่งผลต่อความเจริญเติบโต และ
ความมั่นคงของระบบธนาคารในประเทศโดยตรง การที่ธนาคารพาณิชย์ต่างๆ ที่ต้องมีการเพิ่มทุน
และบางแห่งต้องเลิกกิจการนั้นเป็นเพราะว่า ปัญหาการขาดทุนอย่างต่อเนื่องซึ่งเป็นผลมาจากการ
ขาดประสิทธิภาพในการบริหารงาน นั้นเอง

อย่างไรก็ตาม ณ สิ้นปี 2542 ธนาคารพาณิชย์ไทยทั้ง 13 ธนาคาร มีการเปลี่ยนแปลง
ทั้งในเรื่องของผู้ถือหุ้นรายใหญ่ เงินกองทุนในการดำเนินงาน ผลการดำเนินงาน และเมื่อ
พิจารณางบการเงินของธนาคารทั้งระบบ พบว่า ธนาคารพาณิชย์ไทย มีสัดส่วนของสินทรัพย์
เงินฝาก เงินให้สินเชื่อ ที่แตกต่างกันมาก ธนาคารพาณิชย์ไทยขนาดใหญ่จะมีสัดส่วนที่สูงกว่า
ธนาคารพาณิชย์ไทยขนาดกลางและขนาดเล็กประกอบกับธนาคารพาณิชย์ไทยขนาดใหญ่มีสาขา
จำนวนมาก จะได้เปรียบในเรื่องของส่วนแบ่งทางการตลาด กลุ่มลูกค้าที่หลากหลาย ดังนั้น
การวิจัยในครั้งนี้ จะทำการวิเคราะห์เชิงเปรียบเทียบผลการดำเนินงานของธนาคารพาณิชย์ไทย
ขนาดใหญ่ ทั้งในแง่ของความมั่นคง อัตราการเจริญเติบโต และประสิทธิภาพในการดำเนินงาน
โดยพิจารณาจาก สัดส่วนทางการเงิน เพื่อที่ได้เข้าใจลักษณะการดำเนินงานของธนาคาร ปัจจัย
ที่มีผลกระทบต่อการทำงาน เพื่อให้ได้ข้อมูลที่จะนำไปพัฒนา และปรับปรุงให้เกิดประสิทธิ
ภาพในด้านต่างๆ จะก่อให้เกิดประโยชน์ให้กับ ผู้บริหารของธนาคาร ผู้ควบคุมการดำเนินงาน
ของธนาคาร ผู้ฝากเงิน ผู้ลงทุน และเกิดประโยชน์กับประเทศชาติในที่สุด

วัตถุประสงค์ของการศึกษา (Objectives of the Study)

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. เพื่อวิเคราะห์เชิงเปรียบเทียบถึงความมั่นคงของธนาคารพาณิชย์ไทยขนาดใหญ่
2. เพื่อวิเคราะห์เชิงเปรียบเทียบในแง่ความเจริญเติบโตของธนาคารพาณิชย์ไทยขนาดใหญ่
3. เพื่อวิเคราะห์เชิงเปรียบเทียบประสิทธิภาพการดำเนินงานของธนาคารพาณิชย์ไทยขนาดใหญ่

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับการศึกษา (Expected Results)

1. ทำให้เข้าใจลักษณะการดำเนินงานของธนาคารพาณิชย์ไทยขนาดใหญ่ ตั้งแต่ปี 2538 ถึงปี 2542 เพื่อจะได้พัฒนาและปรับปรุงการดำเนินงานของธนาคารในอนาคตได้
2. ทำให้ทราบถึงปัจจัยที่มีผลกระทบต่อความเจริญเติบโตของธนาคารพาณิชย์ไทยขนาดใหญ่ เปรียบเทียบรายธนาคาร
3. เพื่อให้เกิดประโยชน์และเป็นแหล่งข้อมูลในการศึกษาในอนาคตทั้งในแง่ผู้บริหารกิจการธนาคาร ผู้ควบคุมการดำเนินงานของธนาคาร ประชาชนผู้ฝากเงินกับธนาคาร นักลงทุนต่างประเทศ และผู้ที่สนใจทั่วไป

ขอบเขตของการศึกษา (Scope of the Study)

ทำการศึกษาในช่วงปี 2538 – 2542 โดยมีขอบเขตการศึกษา ดังนี้

1. ศึกษาเฉพาะ "ธนาคารพาณิชย์" ซึ่งเป็นธนาคารพาณิชย์ที่จดทะเบียนในประเทศไทย เป็นที่ทราบและเข้าใจกันโดยทั่วไปว่าเป็นธนาคารพาณิชย์ขนาดใหญ่
2. ศึกษาเฉพาะ "ธนาคารพาณิชย์" ไม่รวมธนาคารพาณิชย์ที่จดทะเบียนในต่างประเทศ ที่มีสำนักงานในประเทศไทย

ดังนั้น การศึกษาในครั้งนี้ จะศึกษาเฉพาะ ธนาคารกรุงเทพ จำกัด (มหาชน) ธนาคารกรุงไทย จำกัด (มหาชน) ธนาคารกสิกรไทย จำกัด (มหาชน) ธนาคารไทยพาณิชย์ จำกัด (มหาชน) และธนาคารกรุงศรีอยุธยา จำกัด (มหาชน) รวม 5 ธนาคาร

นิยามศัพท์

(Definition of Terms)

ธนาคารพาณิชย์ไทยขนาดใหญ่ หมายถึง ธนาคารพาณิชย์ไทย ที่มีสินทรัพย์เกินกว่า 400,000 ล้านบาท (ณ ธันวาคม 2542) ซึ่งได้แก่ ธนาคารกรุงเทพ จำกัด (มหาชน) ธนาคารกรุงไทย จำกัด (มหาชน) ธนาคารกสิกรไทย จำกัด (มหาชน) ธนาคารไทยพาณิชย์ จำกัด (มหาชน) และธนาคารกรุงศรีอยุธยา จำกัด (มหาชน)

โดยการศึกษาครั้งนี้ ใช้ตัวย่อกำกับ ของแต่ละธนาคารพาณิชย์ไทย ดังนี้

ธนาคารพาณิชย์ไทย	ตัวย่อที่ใช้
ธนาคารกรุงเทพ จำกัด (มหาชน)	BBL
ธนาคารกรุงไทย จำกัด (มหาชน)	KTB
ธนาคารกสิกรไทย จำกัด (มหาชน)	TFB
ธนาคารไทยพาณิชย์ จำกัด (มหาชน)	SCB
ธนาคารกรุงศรีอยุธยา จำกัด (มหาชน)	BAY

ความมั่นคงของธนาคารพาณิชย์ หมายถึง การที่ธนาคารพาณิชย์ไทย มีอัตราส่วนที่ใช้วัดสภาพคล่องที่สูง มีความสามารถในการทำกำไรอย่างต่อเนื่อง และมีความเพียงพอของเงินกองทุน เพื่อให้ผู้ฝากเงินเกิดความเชื่อมั่นต่อธนาคารพาณิชย์แห่งนั้น

ความเจริญเติบโตของธนาคารพาณิชย์ หมายถึง การที่ธนาคารพาณิชย์ไทย มีอัตราการเจริญเติบโตของกำไรสุทธิ เงินฝาก สินเชื่อ รวมถึง อัตราส่วนของเงินให้สินเชื่อต่อเงินฝาก อัตราส่วนของดอกเบี้ยค้างรับต่อเงินให้สินเชื่อ พิจารณาในส่วนของภาพรวมธนาคารพาณิชย์ไทยขนาดใหญ่ที่ทำการศึกษามีการขยายตัวที่ต่อเนื่องและมีแนวโน้มไปในทิศทางเดียวกัน

ประสิทธิภาพการดำเนินงานของธนาคารพาณิชย์ หมายถึง การที่ธนาคารพาณิชย์ไทยมีความสามารถในการทำกำไร ซึ่งพิจารณาจากผลตอบแทนจากสินทรัพย์ทั้งหมด ส่วนของผู้ถือหุ้น ประสิทธิภาพของพนักงานและอัตราส่วนของการลงทุน อัตราส่วนต่างๆ จะเป็นอัตราที่แสดงคุณภาพ และประสิทธิภาพในการดำเนินงานของธนาคารพาณิชย์แห่งนั้น

บทที่ 2

การตรวจเอกสาร (REVIEW OF LITERATURE)

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้เกิดความกระจ่างในปัญหา และดำเนินการวิจัย ได้อย่างถูกต้อง โดยครอบคลุมเนื้อหา ดังนี้

1. แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา
2. การวิเคราะห์งบการเงินจากการเปรียบเทียบข้อมูลการเงิน
3. การวิเคราะห์งบการเงินจากอัตราส่วนทางการเงิน
4. การวิเคราะห์งบการเงินของธนาคารพาณิชย์ไทย
5. ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
6. กรอบแนวความคิดรวบยอด

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา

โกลด์สมิท (Goldsmith, 1969) ได้ให้เครื่องบ่งชี้ (Indicators) ของความเป็นปึกแผ่นมั่นคงทางการเงินที่น่าสนใจ ดังนี้

1. อัตราส่วนแห่งความสัมพันธ์สินทรัพย์ทางการเงิน (The financial interrelation ratio) เป็นอัตราส่วนระหว่างสินทรัพย์ทางการเงินทั้งหมดต่อ GDP หรือรายได้ต่อหัว (GDP per capita) อัตราส่วนนี้เป็นเครื่องวัดความสำคัญของสถาบันการเงินในระบบเศรษฐกิจหนึ่งๆ ซึ่งสินทรัพย์ทางการเงินนี้ประกอบไปด้วยสิทธิเรียกร้องต่อสถาบันการเงินและรวมถึงสถาบันที่ไม่มีสถาบันการเงิน ดังนั้น จึงประกอบด้วยเงินตรา เงินฝากธนาคาร หลักทรัพย์ของรัฐบาล หุ้นของบริษัท และสินเชื่อทางการค้า เป็นต้น

อัตราส่วนแห่งความสัมพันธ์ของสินทรัพย์ทางการเงินนี้เป็นที่คาดหวังว่าจะขยายตัวในขณะที่มีการพัฒนาทางเศรษฐกิจ และจากประสบการณ์ที่ผ่านมา สินทรัพย์ทางการเงินจะเพิ่มขึ้นเร็วกว่าผลิตภัณฑ์มวลรวมที่ผลิตขึ้นภายในประเทศ

2. อัตราส่วนระหว่างสินทรัพย์ทางการเงินทั้งหมดของสถาบันการเงินต่อสินทรัพย์ทั้งหมดในประเทศ อัตราส่วนชี้ให้เห็นถึงความสำคัญในการระดมเงินออมและการกระจายการลงทุนของสถาบันการเงิน

3. อัตราส่วนระหว่างเงินออมของสถาบันการเงินที่ระดมมาได้ ต่อผลิตผลมวลรวมภายในประเทศ หรือผลิตผลภายในประเทศต่อบุคคล อัตราส่วนนี้แสดงให้เห็นถึงบทบาทในการระดมเงินออมของสถาบันการเงิน และอัตราส่วนนี้ก็สามารถวัดความสำคัญของสถาบันการเงินในขณะที่มีความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ อัตราส่วนเช่นว่านี้ก็สูงขึ้นด้วย

เงินออมซึ่งระดมโดยสถาบันการเงินนั้น หมายถึงเงินฝากทั้งหมดที่ฝากไว้กับสถาบันการเงิน อันได้แก่ เงินฝากกระแสรายวัน ที่จ่ายคืนเมื่อทวงถาม เงินฝากออมทรัพย์ เงินฝากประจำ และเงินฝากในลักษณะอื่น ตัวสัญญาใช้เงินของบริษัทเงินทุน เป็นต้น

4. อัตราส่วนระหว่างเครดิตภายในประเทศต่อผลิตผลมวลรวมภายในประเทศ คือ Per capita GDP อัตราส่วนนี้เป็นมาตรการที่จะวัดความสำคัญของสถาบันการเงิน และอัตราส่วนจะสูงขึ้นในกรณีที่มีความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ

โกลด์สมิท ยังพบว่าอัตราส่วนระหว่างสินทรัพย์ทางการเงินต่อ GDP เพิ่มขึ้นเรื่อยๆ จาก ค.ศ. 1860 ถึง ค.ศ.1963 ทั้งในประเทศที่พัฒนาแล้วและประเทศที่กำลังพัฒนา ดังเช่น อังกฤษ สหรัฐอเมริกา ญี่ปุ่น และอินเดีย เป็นต้น

ในงานของ Goldsmith นั้น อัตราส่วนทางการเงินที่เป็นที่รู้จักกันดี และใช้อธิบายถึงภาพรวมของการพัฒนาทางการเงินอย่างกว้าง ๆ ประกอบด้วย

ก. Financial interrelations ratio (FIR) เป็นค่าแสดงอัตราส่วนของมูลค่าสินทรัพย์ทางการเงินทั้งหมดต่อความมั่งคั่ง (Wealth) ของประเทศ ซึ่งค่าความมั่งคั่งนี้วัดจากผลรวมมูลค่าของสินทรัพย์ที่จับต้องได้ (Tangible assets) และสินทรัพย์ต่างประเทศ (Foreign balances) ซึ่ง FIR นี้ จะมีค่าสูงขึ้น เมื่อระดับการพัฒนาทางการเงินของประเทศสูงขึ้น

ข. Financial intermediation ratio (FIMR) เป็นค่าแสดงอัตราส่วนของสินทรัพย์ทางการเงินของสถาบันการเงินต่อสินทรัพย์ทางการเงินทั้งหมด FIMR จะบอกถึงระดับความสำคัญของสถาบันการเงินในระบบการเงินของประเทศ FIMR นี้ไม่จำเป็นต้องสูงขึ้นเสมอไป เมื่อประเทศมีการพัฒนามากขึ้น แต่จะขึ้นอยู่กับรูปแบบการจัดโครงสร้างของสถาบันเศรษฐกิจต่างๆ ของประเทศ และความต้องการของผู้ออมมากกว่า

การวิเคราะห์งบการเงินจากการเปรียบเทียบข้อมูลการเงิน

วัตถุประสงค์ทั่วไปในการวิเคราะห์การเงิน

การวิเคราะห์โดยทั่วไป มักต้องการจะตอบคำถามเกี่ยวกับธุรกิจ 3 ประการ ดังนี้ (เกษรี ณรงค์เดช, 2536)

1. สภาพคล่อง

ธุรกิจที่มีสภาพคล่อง คือ การสามารถจ่ายชำระหนี้ได้ ณ วันถึงกำหนด การวิเคราะห์งบการเงินก็เพื่อพิจารณาว่าธุรกิจมีฐานะปัจจุบันอยู่ในสภาพคล่องหรือไม่ ถ้าหากอยู่ในช่วงเวลาที่มีปัญหาจะยังสามารถชำระหนี้เพื่อรักษาสภาพคล่องได้อีกหรือไม่ การวิเคราะห์ในด้านนี้จะต้องศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างทรัพย์สินหมุนเวียน และหนี้สินหมุนเวียนขนาดและลักษณะของเจ้าหนี้ต่างๆ และส่วนที่เป็นของเจ้าของ หลักประกันของเจ้าหนี้และเจ้าของที่อยู่ที่มีมูลค่าที่ยึดถือได้ของทรัพย์สิน ตลอดจนจำนวนและแนวโน้มของรายได้ในแต่ละปี

2. ความมั่นคง

ฐานะความมั่นคงของธุรกิจวัดจากความสามารถในการจ่ายเงินต้น และดอกเบี้ยให้กับหนี้สิน และความสามารถในการจ่ายเงินปันผลให้กับผู้ถือหุ้นโดยสม่ำเสมอ ในการนี้ย่อมหมายถึงว่าจะต้องขายสินค้าหรือบริการได้สม่ำเสมอ และอัตรากำไรจากการขายมีมาก พอที่จะคุ้มค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน ค่าดอกเบี้ยและเงินปันผล ทรัพย์สินหมุนเวียนและทรัพย์สินอื่นๆ จะต้องมีอัตราหมุนที่นำพอใจ ทรัพย์สินทุกอย่างของกิจการจะต้องนำมาใช้ให้เกิดผลออกเงย

3. ความมีกำไร

ความมีกำไรของธุรกิจ วัดจากความสำเร็จของกิจการที่สามารถคงไว้ซึ่งการจ่ายเงินปันผลที่น่าพอใจและในขณะเดียวกันก็สามารถแสดงให้เห็นส่วนของเจ้าของที่เพิ่มขึ้นอย่างสม่ำเสมอ ลักษณะและจำนวนเงินของรายได้ตลอดจนความสม่ำเสมอ และแนวโน้ม ส่วนเป็นปัจจัยที่สำคัญในการที่จะวิเคราะห์สรุปความคิดเห็นอันเกี่ยวกับความมีกำไรของกิจการ

วิธีการวิเคราะห์ (Analytical procedures)

การวิเคราะห์กระทำได้ 2 อย่าง ดังนี้

1. เปรียบเทียบ และ วัดค่าจากข้อมูลทางการเงินของงวดบัญชีสองงวด หรือมากกว่า จะกระทำโดยการจัดเตรียมงบการเงินในลักษณะบเปรียบเทียบ การพิจารณาอัตราส่วน และ แนวโน้มทางการเงินจากงบต่างๆ และให้การวิเคราะห์เป็นพิเศษ สำหรับรายการเปลี่ยนแปลง

ต่างๆ ของงบดุล งบกำไรขาดทุน และงบการเปลี่ยนแปลงในฐนฐานะการเงิน

2. เปรียบเทียบและวัดค่าจากข้อมูลทางการเงิน ของงวดบัญชีปัจจุบันเพียงงวดเดียว เป็นการพิจารณาหาความสัมพันธ์ของรายการในงบดุลและงบกำไรขาดทุนของงวดปัจจุบันและการวิเคราะห์เป็นพิเศษสำหรับรายการอันเกี่ยวกับรายได้และกำลังการหารายได้

การวิเคราะห์งบการเงิน จากอัตราส่วนทางการเงิน

(Financial Analysis by Financial Ratios)

หลักเกณฑ์พื้นฐานในการวิเคราะห์การเงิน

การวิเคราะห์อัตราส่วนมักจะเป็นจุดเริ่มต้น ของการรวบรวมข้อมูลโดยนักวิเคราะห์ และอาจจะจัดจำแนกอัตราส่วนเพิ่มการวิเคราะห์ออกได้ ดังนี้ (เกษรี ณรงค์เดช, 2536)

1. อัตราส่วนสภาพคล่อง (Liquidity ratio) วัดความสามารถในการชำระหนี้สินระยะสั้นของกิจการความสามารถในการชำระหนี้ระยะสั้นมีความสำคัญต่อการประเมินฐานะทางการเงินของกิจการ อัตราส่วนที่ใช้เป็นแนวทางเพื่อพิจารณาความสามารถในการชำระหนี้ในระยะเวลาสั้นของกิจการ คือ

1.1 Current ratio การนำทรัพย์สินหมุนเวียนไปเปรียบเทียบกับหนี้สินหมุนเวียน ถือเป็นมาตรฐานขั้นพื้นฐานในการวัดสถานภาพคล่องของกิจการ

1.2 Acid – test ratio เป็นอัตราทดสอบสภาพคล่องในปัจจุบันทันทีของกิจการ คำนวณโดยการนำผลรวมของเงินสด หลักทรัพย์ในความต้องการของตลาด ตัวเงินรับ และลูกหนี้ (ผลรวมนี้เรียก Quick assets) หารด้วยหนี้สินหมุนเวียนรวมอัตราส่วนที่ได้ เรียกว่า Acid – test ratio หรือ Quick ratio

1.3 Defensive – interval ratio นักวิเคราะห์บางคนเห็นว่า ทั้ง Current ratio และ Acid-test ratio ยังมิได้แสดงให้เห็นความสามารถในการชำระหนี้สินของกิจการโดยสมบูรณ์ การนำทรัพย์สินหมุนเวียนเปรียบเทียบกับหนี้สินหมุนเวียนเป็นการสันนิษฐานว่ากิจการจะใช้ทรัพย์สินหมุนเวียนเหล่านั้น ในการชำระหนี้สินหมุนเวียน ซึ่งข้อสันนิษฐานดังกล่าวนี้เป็นที่โต้แย้งได้ วิธีการวิเคราะห์สภาพคล่องของธุรกิจที่ดีกว่าก็คือ การดูจาก Defensive – interval ratio คำนวณโดยการหาร Defensive assets (ได้แก่ เงินสด หลักทรัพย์ ในความต้องการของตลาด และลูกหนี้สุทธิ) ด้วย ประมาณการรายจ่ายดำเนินงานประจำวัน อัตราส่วนนี้จะแสดงให้เห็นว่าระยะเวลาที่บริษัทสามารถดำเนินการต่อไปได้จากทรัพย์สินคล่องที่มีอยู่ในปัจจุบันโดยไม่ต้องพึ่ง

รายได้ที่จะพึงหาได้ในปีต่อมา ประมาณการรายจ่ายดำเนินงานประจำวัน คำนวณได้จากการหาร ต้นทุนสินค้าที่ขายบวกค่าใช้จ่ายการขายค่าบริหารกิจการและค่าใช้จ่ายปกติอื่นๆ ด้วยจำนวนวัน (365 วัน)

1.4 อัตราส่วนอื่นๆ เพื่อวัดสภาพ คล่องของเงินทุนหมุนเวียน อาจคำนวณหาอัตราส่วนหรือพิจารณาความสัมพันธ์ของรายการต่างๆ อย่างอื่นอีกเพื่อวิเคราะห์ฐานะเงินทุนหมุนเวียนของกิจการเป็นต้นว่า การหาอัตราส่วนของทรัพย์สินหมุนเวียนต่อทรัพย์สินรวม และอัตราส่วนของแต่ละรายการของทรัพย์สินหมุนเวียน

2. อัตราส่วนกิจกรรม (Activity ratio) วัดสมรรถภาพการใช้ประโยชน์จากทรัพย์สินของกิจการ เป็นการพิจารณาว่าทรัพย์สินแต่ละรายการมีการหมุนเปลี่ยนมาเป็นเงินสดได้รวดเร็วเพียงใด เช่น อัตราการหมุนของลูกหนี้ เป็นต้น

3. อัตราส่วนกำไร (Profitability ratio) วัดระดับความสำเร็จ หรือ ความล้มเหลวของกิจการหรือของหน่วยงานที่กระทำในงวดเวลาหนึ่ง เป็นอัตราส่วนที่แสดงให้ทราบ ผลการดำเนินงานระหว่างปีของกิจการและใช้เพื่อทดสอบสมรรถภาพการทำงานของฝ่ายจัดการ อัตราส่วนกำไรต่างๆ จะช่วยตอบคำถามที่ว่ากิจการทำกำไรสุทธิเพียงพอหรือไม่ อัตราผลตอบแทนอยู่ในระดับใด อัตรากำไรสุทธิของกิจกรรมต่างๆ เป็นเช่นไร เงินปันผลและผลตอบแทนที่จ่ายให้แก่ผู้มีส่วนได้เสีย แต่ละฝ่ายมีจำนวนใด เช่น กำไรต่อหุ้น อัตราส่วนเงินปันผลต่อกำไร อัตราเงินปันผลต่อราคาหุ้น อัตราผลตอบแทนของทรัพย์สิน เป็นต้น

4. อัตราส่วนคุ้มกัน (Coverage ratio) วัดระดับความคุ้มกันสำหรับเจ้าหนี้ระยะยาว และผู้ลงทุนเป็นอัตราส่วนที่คำนวณเพื่อช่วยการคาดการณ์ฐานะความมั่นคงระยะยาวของกิจการ เช่น อัตราส่วนหนี้สินต่อทรัพย์สินรวม อัตราส่วนหนี้สินต่อส่วนของผู้ถือหุ้น อัตราส่วนของกำไรต่อดอกเบี้ยจ่าย เป็นต้น

การวิเคราะห์งบการเงินของธนาคารพาณิชย์ไทย

โดยทั่วไปงบการเงินที่ธนาคารพาณิชย์จัดทำขึ้น เพื่อรายงานต่อธนาคารแห่งประเทศไทย งบการเงินในที่นี้ หมายถึง รายงานทางบัญชีที่แต่ละธนาคารจัดทำขึ้น เมื่อครบรอบระยะเวลาบัญชี เพื่อรายงานให้ผู้ถือหุ้น ทราบถึงฐานะการเงิน และผลการดำเนินงานของธนาคารในรอบระยะเวลาบัญชีในช่วงเวลาใดเวลาหนึ่ง เช่น รายเดือน รายไตรมาส รายครึ่งปี และรายปี โดยทั่วไป ประกอบด้วยองค์ประกอบ 5 ส่วน คือ

1. งบดุล คืองบที่แสดงถึงฐานะการเงิน ภาวะผูกพันในการชำระหนี้ และจำนวนทุนของธนาคาร ณ วันสิ้นงวดของรอบระยะเวลาบัญชี ซึ่งประกอบด้วยรายการหลักๆ คือ สินทรัพย์ หนี้สิน และทุนหรือส่วนของผู้ถือหุ้น

2. งบกำไรขาดทุน คืองบที่แสดงผลการดำเนินงานของธนาคารตลอดงวดระยะเวลาบัญชี ประกอบด้วยรายการหลัก 3 รายการ คือ ยอดขายหรือรายได้ ค่าใช้จ่ายต่าง ๆ หรือต้นทุน ผลต่างของตัวเลขดังกล่าวซึ่งก็คือ กำไรสุทธิและขาดทุนสุทธิ หากจะดูว่ากิจการนั้นมีประสิทธิภาพการดำเนินงานมากน้อยเพียงใด สามารถอ่านได้จากงบกำไรขาดทุน

3. งบแสดงการเปลี่ยนแปลงในส่วนของผู้ถือหุ้น คืองบที่แสดงรายการเปลี่ยนแปลงในส่วนของแสดงรายละเอียดทุกรายการที่เปลี่ยนแปลงฐานะการเงินของธนาคารระหว่างต้นงวดถึงปลายงวด เช่น รายการเกี่ยวกับเงินทุนที่ได้รับจากผู้ถือหุ้น และการแบ่งปันส่วนทุนให้ผู้ถือหุ้น เป็นต้น

4. งบกระแสเงินสด คืองบแสดงการเคลื่อนไหวของเงินสดโดยจะแสดงถึงรายการได้มาและใช้ไปของเงินสด หรือสิ่งที่เทียบเท่าเงินสดใน 3 กิจกรรมหลัก ๆ คือ เงินสดที่ได้จากการดำเนินงาน จากการจัดหาเงินทุน และจากการลงทุน ดังนั้น ความสามารถในการบริหารเงินสดของบริษัท และสภาพคล่องทางการเงิน โดยงบกระแสเงินสดที่ดีควรเป็นเงินสดที่ไหลเข้ามาจากการลงทุนมากที่สุด รองลงมาจากการดำเนินงาน และจากการจัดหาทุนน้อยที่สุด

5. หมายเหตุประกอบงบการเงิน คือ ข้อมูลที่จะให้รายละเอียดเพิ่มเติมเกี่ยวกับตัวเลขต่างๆ ที่ปรากฏในงบการเงิน เช่น การคาดการณ์สิ่งที่จะเกิดขึ้นหรือมีผลกระทบต่อฐานะการเงินของธนาคาร อธิบายถึงการตีราคาสินทรัพย์ และนโยบายการบัญชี การลงทุนในบริษัทย่อย บริษัทร่วม และบริษัทอื่น ภาวะผูกพันและหนี้สินที่อาจเกิดขึ้นในภายหน้า เป็นต้น

ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาทบทวนวรรณกรรมหรือผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการวิเคราะห์การดำเนินงานของธนาคารพาณิชย์ ได้พบงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยสรุปได้ดังนี้

กุลกนิษฐ์ คมวัชรพงศ์ (2541) ศึกษาเรื่องผลกระทบของโครงสร้างตลาดและหาประสิทธิภาพต่อกำไรของธนาคารพาณิชย์ไทยจากการศึกษาในอดีตที่ผ่านมาโครงสร้างการดำเนินงานของธนาคารพาณิชย์ไทย มีลักษณะเป็นตลาดที่มีผู้แข่งขันน้อยรายค่อนข้างไปในเชิง

ผูกขาด ซึ่งมีผลทำให้กิจการธนาคารเป็นกิจการที่ได้รับผลกำไรค่อนข้างมาก นอกจากนั้นพบว่า ภายหลังนโยบายการเงินเสรี ธนาคารพาณิชย์ไทยมีการแข่งขันกันรุนแรงมากขึ้น ธนาคารพาณิชย์ขนาดใหญ่ได้สูญเสียส่วนแบ่งการตลาดทางด้านเงินฝากไปให้กับธนาคารพาณิชย์ขนาดกลาง และธนาคารพาณิชย์ขนาดเล็กเพิ่มขึ้น นอกจากนี้ ธนาคารพาณิชย์ยังสูญเสียส่วนแบ่งตลาด ทางด้านเงินฝากไปให้กับบริษัทเงินทุน เนื่องจากบริษัทเงินทุนได้กำหนดอัตราดอกเบี้ยเงินฝากสูงกว่า

ในกรณีของข้อมูลสำหรับธนาคารพาณิชย์ไทยทั้งระบบ การทดสอบที่ใช้ตัวแปรการ กระจุกตัว เมื่อกำไรสุทธิต่อสินทรัพย์เป็นตัวแปรตาม ผลการศึกษาพบว่าไม่ได้ให้การสนับสนุน ทั้ง 4 สมมติฐาน ในขณะที่การทดสอบที่ใช้ตัวแปรส่วนแบ่งตลาด เมื่อกำไรสุทธิต่อสินทรัพย์เป็น ตัวแปรตาม ผลการศึกษาพบว่า ให้การสนับสนุนสมมติฐานอำนาจตลาดโดยเปรียบเทียบ เพราะ ส่วนแบ่งตลาดมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับกำไรอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ในกรณีของข้อมูลจำแนกเป็นรายปีของธนาคารพาณิชย์ไทย การทดสอบที่ใช้ตัวแปร การกระจุกตัว เมื่อกำไรสุทธิต่อส่วนของผู้ถือหุ้นเป็นตัวแปรตามผลการศึกษา พบว่าให้การ สนับสนุนสมมติฐานโครงสร้าง พฤติกรรม และผลการดำเนินงาน เนื่องจากการกระจุกตัวมีความ สัมพันธ์เชิงบวกกับกำไรอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนการทดสอบที่ใช้ตัวแปรส่วนแบ่งตลาด เมื่อ กำไรสุทธิต่อส่วนของผู้ถือหุ้น เป็นตัวแปรตามผลการศึกษาพบว่าสนับสนุนสมมติฐานโครงสร้าง พฤติกรรมและผลการดำเนินงาน เนื่องจากการกระจุกตัวมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับกำไรอย่างมี นัยสำคัญทางสถิติ

ส่วนกรณีของข้อมูลจำแนกเป็นรายกลุ่มขนาด ของธนาคารพาณิชย์ไทย การทดสอบ ที่ใช้ตัวแปรการกระจุกตัว เมื่อกำไรสุทธิต่อส่วนของผู้ถือหุ้น เป็นตัวแปรตามผลการศึกษาพบว่า กลุ่มธนาคารพาณิชย์ขนาดเล็กให้การสนับสนุนสมมติฐานโครงสร้าง พฤติกรรมและผลการดำเนิน งานเนื่องจากการกระจุกตัวมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับกำไรอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

สรุปจากผลการศึกษา พบว่ากำไรของธนาคารพาณิชย์ไทยสามารถอธิบายได้โดย สมมติฐานโครงสร้าง พฤติกรรม และผลการดำเนินงาน สมมติฐานอำนาจตลาดโดยเปรียบเทียบ และสมมติฐานโครงสร้างที่มีประสิทธิภาพทางด้านจัดการทรัพยากร

ฐิตวัตร พรหมเสน (2538) ศึกษาเรื่องโครงสร้างพฤติกรรม และผลการดำเนินงาน ของธนาคารพาณิชย์ในประเทศไทย (2530-2536) โดยใช้แบบจำลองของ Timeathy H. Hannan ใช้ข้อมูลภาคตัดขวางร่วมกับข้อมูลอนุกรมเวลาของธนาคารพาณิชย์ไทย จำนวน 15 ธนาคาร และ สาขาธนาคารต่างประเทศ จำนวน 14 ธนาคาร ข้อมูลที่นำมาทำการวิเคราะห์ได้ทำการปรับค่าให้

เป็นเชิงเส้นที่ดีที่สุด โดยการนำดัชนีราคาผู้บริโภคที่มีปี 2529 เป็นปีฐาน มาจัดค่าเรียบร้อย แล้วสำหรับการวิเคราะห์ได้ใช้การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณของกรณีกลุ่มธนาคารพาณิชย์แต่ละกลุ่มและกรณีธนาคารพาณิชย์ทั้งระบบ

ผลการศึกษา โดยมีสัดส่วนกำไรต่อสินทรัพย์ เป็นตัวแปรตาม ปรากฏว่าตัวแปรอิสระที่เป็นสัดส่วนต้นทุนคงที่ ต่อสินทรัพย์ไม่สามารถอธิบายสัดส่วนที่น้อยมาก เมื่อเปรียบเทียบกับต้นทุนทางการเงินที่ก่อให้เกิดรายได้แก่ธนาคาร ซึ่งแตกต่างจากธุรกิจประเภทอื่นๆ ในกรณีตัวแปรอิสระที่เป็นอัตราดอกเบี้ยต่อตัวทางด้านเงินฝาก จากการศึกษาพบว่ากลุ่มธนาคารพาณิชย์ขนาดใหญ่ และกลุ่มสาขาธนาคารพาณิชย์ต่างประเทศในประเทศไทย ไม่มีผลต่อสัดส่วนกำไรต่อสินทรัพย์ ทั้งนี้เพราะส่วนแบ่งตลาดของกลุ่มธนาคารดังกล่าวนี้ได้ลดลง ตลอดในช่วงเวลาที่ทำการศึกษา สำหรับสัดส่วนเงินฝากต่อสินทรัพย์ และสัดส่วนเงินกองทุนต่อสินทรัพย์ทั้งสองของธนาคารพาณิชย์ทุกกลุ่ม จากการศึกษาพบว่าไม่มีผลต่อสัดส่วนกำไรต่อสินทรัพย์ ซึ่งแสดงให้เห็นว่าเงินฝากธนาคารที่เพิ่มสูงขึ้นนั้น จะส่งผลให้ต้นทุนทางด้านอัตราดอกเบี้ยเงินฝากของธนาคารสูงขึ้น ในขณะที่เดียวกันเงินกองทุนที่เพิ่มขึ้น จะทำให้ธนาคารพาณิชย์สามารถทำการแสวงหากำไรจากการปล่อยเงินกู้ได้มากขึ้น จากหลักเกณฑ์ที่กำหนดให้ธนาคารพาณิชย์สามารถปล่อยกู้ได้ตามสัดส่วนของเงินกองทุนนั่นเอง ในกรณีตัวแปรอิสระที่เป็นสัดส่วนให้กู้ต่อสินทรัพย์ พบว่ามีเพียงกลุ่มธนาคารพาณิชย์ขนาดเล็กเท่านั้น ที่สามารถอธิบายกำไรต่อสินทรัพย์ได้ โดยมีความสัมพันธ์ทางบวก ทั้งนี้เพราะธนาคารพาณิชย์ส่วนใหญ่ มักจะไม่ตั้งสำรองค่าเผื่อนี้สูงสักระยะตามความเป็นจริง ทำให้หนี้เสียจำนวนมากไม่ได้ทำการตัดออกไป

ปรีเปรม ไพบูลย์ (2537) ศึกษาเรื่อง การวิเคราะห์ประสิทธิภาพ ในการดำเนินงานของธนาคารพาณิชย์ไทย โดยทำการศึกษารายการ ประหยัดต่อขนาดการผลิต ตามแบบสมการต้นทุนของ Cobb - Douglas cost function ภายใต้อุปสงค์ระหว่างต้นทุนในการดำเนินงานกับผลผลิต ราคาของเงินฝากและเงินกู้ยืม ราคาของแรงงาน และราคาของเงินทุนจดทะเบียน โดยทำการประมาณค่าสัมประสิทธิ์ด้วยวิธีการกำลังสองน้อยที่สุด ทำการศึกษาในช่วงปี 2520 - 2536 ทั้งแบบอนุกรมเวลา โดยแบ่งการศึกษาออกเป็นกลุ่มธนาคารพาณิชย์ขนาดใหญ่ กลาง และขนาดเล็ก รวม 15 ธนาคาร และแบบภาคตัดขวาง โดยใช้ข้อมูลธนาคารพาณิชย์ทั้ง 15 ธนาคารทำการศึกษาเป็นรายปีร่วมกับการวิเคราะห์ด้วยอัตราส่วนทางการเงินเพื่อวัดสภาพคล่อง ประสิทธิภาพในการทำกำไรและอัตราการเติบโตของกำไรสุทธิ ภายใต้อัตราดอกเบี้ยของธนาคารพาณิชย์ไทย ในช่วงปี 2520-2536

ผลการศึกษาแบบอนุกรมเวลา (Time series) ปรากฏว่าเมื่อทำการศึกษาเป็นรายธนาคารมีธนาคารพาณิชย์เพียง 11 ธนาคารเท่านั้น ที่มีการประหยัดต่อขนาด ส่วนอีก 4 ธนาคารคือธนาคารกรุงเทพ ธนาคารไทยพาณิชย์ ธนาคารไทยธนุ และธนาคารแหลมทอง ไม่มีการประหยัดต่อขนาดการผลิต แต่ธนาคารกรุงเทพ ธนาคารไทยพาณิชย์ และธนาคารไทยธนุ มีแนวโน้มเข้าใกล้ Constant returns to scale เมื่อทำการศึกษาเป็นกลุ่มธนาคาร พบว่า กลุ่มธนาคารขนาดใหญ่ และกลุ่มธนาคารขนาดกลางเท่านั้นที่มีการประหยัดต่อขนาด ส่วนกลุ่มธนาคารขนาดเล็กไม่มีการประหยัดต่อขนาดและเมื่อทำการศึกษารายธนาคารไทยรวม 15 ธนาคารพบว่าธนาคารพาณิชย์ไทยไม่มีการประหยัดต่อขนาด แต่มีแนวโน้มเข้าใกล้ Constant returns to scale

ส่วนการศึกษาแบบภาคตัดขวาง เป็นการศึกษาผลการดำเนินงานแบบรายปี ช่วง 2520-2536 พบว่ามีแนวโน้มเข้าใกล้ Constant returns to scale โดยในช่วงปี 2520-2524 และช่วงปี 2534-2536 ธนาคารพาณิชย์ไทยมีการประหยัดต่อขนาด แต่ในในช่วงปี 2525-2533 ธนาคารพาณิชย์ไทย ไม่มีการประหยัดต่อขนาด ซึ่งมีผลมาจากช่วงที่เศรษฐกิจโลกซบเซาจากวิกฤตการณ์น้ำมัน เกิดภาวะเงินเฟ้ออย่างรุนแรง ทำให้ต้นทุนการผลิตของธนาคารพาณิชย์สูง ในด้านการวิเคราะห์โดยอัตราส่วนทางการเงิน พบว่ามีสภาพคล่องที่ดี สามารถระดมเงินกองทุนด้วยการออกตราสารหรือกู้ยืมเงินผ่านกิจการวิเทศธนกิจช่วยลดต้นทุนด้านดอกเบี้ยลงนอกจากนั้นประสิทธิภาพในการทำกำไรมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง และคาดว่ารายได้ที่ไม่ใช่ดอกเบี้ยจะเข้ามามีบทบาทในการสร้างรายได้ให้กับธนาคารพาณิชย์ไทยมากขึ้น

ดุสิตา บุตรกิจ (2536) ได้ศึกษาเรื่อง ความสัมพันธ์ในการบริหารสินทรัพย์ กับกำไรของธนาคารพาณิชย์ไทย โดยศึกษาจากปริมาณและคุณภาพของสินเชื่อที่ธนาคารให้กับลูกค้าเป็นสำคัญ การศึกษานี้ใช้อัตราผลตอบแทนของการลงทุนต่อสินทรัพย์ ที่ก่อให้เกิดรายได้ (Return on earning assets) เป็นตัวแปรตาม (Dependent variable) โดยนำมาใช้วัดความสามารถในการทำกำไรของธนาคารขณะที่ปริมาณการให้สินเชื่อและคุณภาพสินเชื่อเป็นตัวแปรอิสระ (Independent variable) นอกจากนี้ก็นำสัดส่วนทางการเงินอื่นๆ ในงบดุลมาศึกษาถึงความสัมพันธ์ที่มีต่อความสามารถในการทำกำไรของธนาคารด้วย

วิธีการศึกษาใช้เทคนิคการประมาณค่ากำลังสองน้อยที่สุดในการประมาณค่าสัมประสิทธิ์ในแบบจำลองเส้นตรง โดยใช้ข้อมูลจากงบดุลงวดครึ่งปี และงวดสิ้นปีของธนาคาร

พาณิชย์ไทยทั้ง 15 ธนาคาร ระหว่างปี 2526-2533 โดยแบ่งกลุ่มธนาคารออกเป็น 3 กลุ่มตามขนาดของสินทรัพย์

ผลการศึกษาปรากฏว่า สัดส่วนการปล่อยสินเชื่อที่สูงขึ้น จะทำให้ความสามารถในการทำกำไรสูงขึ้น ในกลุ่มธนาคารพาณิชย์ขนาดใหญ่และขนาดเล็กเท่านั้น ทั้งนี้คาดว่า อาจเป็นผลมาจากสินเชื่อที่มีปัญหา ที่ทำให้บางธนาคารในกลุ่มธนาคารขนาดกลางที่ประสบปัญหาขาดทุนติดต่อกัน เป็นระยะเวลาหลายปี เนื่องจากมีสินเชื่อที่ธนาคารไม่ได้รับการผ่อนชำระ จากลูกหนี้เป็นจำนวนมาก (Non-performing loan) แต่ธนาคารยังไม่ตัดบัญชีเป็นหนี้สูญ จึงทำให้สัดส่วนสินเชื่อต่อสินทรัพย์ที่ก่อให้เกิดรายได้ที่อยู่ในระดับสูง แต่ไม่ได้ทำให้อัตราผลตอบแทนของการทำกำไรของธนาคารสูงขึ้นไปด้วย

จากผลการศึกษาให้ข้อสรุปที่สำคัญ คือ การบริหารสินทรัพย์ที่แตกต่างกันมีผลในระดับกำไรของธนาคารพาณิชย์แตกต่างกัน และไม่สามารถใช้มาตรฐานการวัดอย่างเดียวกันมาเป็นเครื่องมือในการวัดความสามารถในการทำกำไรของธนาคารได้

Allen N. Berger (1995) ศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ของโครงสร้างกำไรในธนาคารพาณิชย์และทำการทดสอบสมมติฐานอำนาจตลาด และสมมติฐานโครงสร้างที่มีประสิทธิภาพ โดยใช้ข้อมูล Cross - section ของธนาคารที่มีลักษณะการแข่งขันแตกต่างกัน คือ Unit backing, Limited branching and statewide สำหรับสมมติฐานอำนาจตลาดคือสมมติฐานโครงสร้างพฤติกรรม และผลการดำเนินงาน (Structure - conduct - performance hypothesis , SCP) และสมมติฐานอำนาจตลาดโดยเปรียบเทียบ (Relative - market - power - hypothesis, RMP) และสมมติฐานโครงสร้างที่มีประสิทธิภาพ คือสมมติฐานโครงสร้างที่มีประสิทธิภาพทางการจัดทรัพยากร (X-efficiency version of efficient - structure hypothesis , ESS) และสมมติฐานโครงสร้างที่มีประสิทธิภาพด้านขนาด (Scale - efficiency - version of efficient - structure hypothesis, ESS)

ผลการศึกษาให้การสนับสนุนเพียง 2 สมมติฐานจาก 4 สมมติฐาน ซึ่งให้การสนับสนุนสมมติฐาน ESX โดย X - efficiency หรือที่มีความหมายว่ามีความสามารถในการจัดการทรัพยากรอย่างดีนั้น มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการกระจุกตัวและส่วนแบ่งตลาด แล้วสามารถอธิบายความสัมพันธ์โครงสร้างตลาดและกำไรเป็นบวกและข้อมูลให้การสนับสนุนสำหรับสมมติฐานอำนาจตลาดโดยการเปรียบเทียบ(RMP) เพราะส่วนแบ่งตลาดมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับกำไร แต่ข้อมูลไม่ได้สนับสนุนประสิทธิภาพทางด้านขนาดของสมมติฐาน ESS ส่วน

ประสิทธิภาพการประหยัดต่อขนาด (Scale – Economy efficiency) ไม่มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับทั้งกำไรและการกระจุกตัวตลาด และข้อมูลก็ไม่ได้สนับสนุนสมมติฐาน SCP เพราะว่าการกระจุกตัวมีความสัมพันธ์เชิงลบกับกำไร

สรุปแล้วแม้จะมีการสนับสนุนสำหรับ 2 สมมติฐาน แต่ไม่ปรากฏว่า สมมติฐาน ES หรือ MP มีความสำคัญมากนัก ในการอธิบายกำไรของธนาคาร ตัวแปร Efficiency และอำนาจตลาดอธิบาย ความแปรปรวนของความสามารถในการทำกำไรได้เพียงเล็กน้อย (Median R ต่ำกว่า 10%) และสัมประสิทธิ์ของความสามารถในการทำกำไร แนะนำการเพิ่มขึ้นอย่างมากในประสิทธิภาพ และอำนาจตลาดจะเพิ่มกำไรที่ทำนายอย่างมีนัยสำคัญ ซึ่งกรณีเช่นนี้จะเกิดขึ้นได้เมื่อมีการรวมตัว (Merger) ของหน่วยธุรกิจ แต่ก็เกิดขึ้นในกรณีจำกัด

หยกพร ตันติเศวตรรัตน์ (2529) ทำการศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการดำเนินงาน (Performance) ของธนาคารพาณิชย์ไทย และความสัมพันธ์ระหว่างผลการดำเนินงานกับสมมติฐานโครงสร้างตลาด – ผลการดำเนินงาน (Market structure – performance hypothesis) จำเป็นไปในทิศทางที่สอดคล้องกันหรือไม่ โดยใช้ข้อมูลรายปีของธนาคารพาณิชย์ไทยทั้ง 16 ธนาคารรวมกัน ระหว่างปี 2522 - 2526 และใช้เทคนิคการประมาณค่าแบบจำลองด้วยวิธีกำลังสองน้อยที่สุด (Ordinary least square : OLS)

ผลการศึกษาพบว่าส่วนแบ่งการตลาดมีอิทธิพลต่อการดำเนินงานของธนาคารพาณิชย์ไทยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกับความสามารถในการทำกำไรที่สอดคล้องกับสมมติฐานโครงสร้างตลาด – ผลการดำเนินงาน สำหรับความสัมพันธ์ระหว่างส่วนแบ่งตลาดกับส่วนต่างของอัตราดอกเบี้ย ผลที่ได้จากการศึกษาจะตรงข้ามสมมติฐานคือ เมื่อธนาคารมีส่วนแบ่งการตลาดเพิ่มขึ้น จะได้รับผลต่างของอัตราดอกเบี้ยน้อยลง ด้วยความทันสมัยของการจัดการ (Management) และการมีเครือข่ายงานในต่างประเทศ พบว่าปัจจัยทั้งสองมีอิทธิพลต่อความสามารถในการทำกำไร เมื่อวัดในรูปอัตรากำไรต่อหุ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติตามที่คาดไว้ แต่ไม่สามารถอธิบายกำไรต่อสินทรัพย์ได้อย่างมีนัยสำคัญ และมีผลในทิศทางตรงกันข้ามกับสมมติฐานที่ว่าธนาคารพาณิชย์ที่มีการจัดการที่ทันสมัยน่าจะสามารถประกอบการโดยมีส่วนต่างของอัตราดอกเบี้ยแคบ

ความสามารถของผลิตภาพของแรงงานที่มีผลต่อการดำเนินงานพบว่ามีความสัมพันธ์ในทิศทางที่คาดไว้อย่างมีนัยสำคัญเมื่อวัดในรูปอัตรากำไรต่อหุ้น และทำให้ธนาคารต้องการส่วนต่างของอัตราดอกเบี้ยลดลง ส่วนความสามารถในการทำกำไร เมื่อวัดด้วยอัตรากำไร

ต่อสินทรัพย์จะมีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติในด้านการใช้เทคนิควิทยาอันทันสมัย โดยเฉพาะเครื่องคอมพิวเตอร์ ซึ่งเชื่อว่า จะช่วยลดต้นทุนการดำเนินงาน และเพิ่มความสามารถในการทำกำไรแก่ธนาคารที่ลงทุนในด้านนี้เพิ่มขึ้น ผลการศึกษาชี้ พบว่า ขัดแย้งกับความเชื่อนี้ คือระดับการใช้เทคนิควิทยา มีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามกับความสามารถในการทำกำไร ทั้งนี้ไม่ว่าจะวัดในรูปของอัตรากำไรต่อทุน หรือ อัตรากำไรต่อสินทรัพย์ ส่วนความสัมพันธ์กับส่วนต่างของอัตราดอกเบี้ย ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติในทุกกรณีที่ทำการศึกษา

นิเวศน์ เหมวชิรวราการ และไพบูลย์ เสรีวัฒนา (2527) ได้ทำการศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างความสามารถในการทำกำไร กับส่วนแบ่งตลาดของบริษัทเงินทุนในประเทศไทย โดยใช้ข้อมูลของบริษัททั้งหมด 112 บริษัท เป็นบริษัทเงินทุนหลักทรัพย์หรือบริษัทเงินทุนอย่างเดียวก 28 บริษัท ข้อมูลที่นำมาใช้เป็นข้อมูลปี 2523 และ ปี 2524 โดยทำการวิเคราะห์การประมาณค่าสมการถดถอย ผลการศึกษาปรากฏว่าส่วนแบ่งตลาดมีผลต่อความสามารถในการทำกำไรในทางบวก ตามที่คาดเอาไว้ ณ ระดับความเชื่อมั่น 0.99 และสมการสามารถอธิบายความผันแปรของความสามารถในการทำกำไรของบริษัทเงินทุนได้ 16.90 % ในปี พ.ศ. 2523 และ 24.32 % ในปี พ.ศ. 2524 และจากแบบจำลองคาดว่าจะสามารถเพิ่มอัตราผลตอบแทนกำไรต่อส่วนของผู้ถือหุ้นถึง 30.67 % ในปี พ.ศ. 2523 และ 11.05 % ในปี พ.ศ. 2524 จากผลการศึกษาสรุปได้ว่า บริษัทที่มีส่วนแบ่งตลาดสูง มีความได้เปรียบบริษัทที่มีส่วนแบ่งตลาดต่ำ อธิบายได้ดังนี้

1. บริษัทที่มีส่วนแบ่งตลาดสูง จะมีอำนาจทางการตลาดสูง (Market power) กล่าวคือบริษัทสามารถกำหนดระดับการผลิต กำหนดราคาสูงกว่าปกติหรือร่วมกับผู้ผลิตอื่นดำเนินการผูกขาดค้ากำไรเกินควร (Collusion)
2. บริษัทที่มีส่วนแบ่งตลาดสูงจะสามารถลดค่าใช้จ่ายต่อหน่วยการผลิตจากการที่ผลิตเป็นจำนวนมาก (Economics of scale)

วาสนา สิงห์โกวินท์ (2522) ศึกษาเรื่อง การวิเคราะห์ธนาคารพาณิชย์ในประเทศไทย (2517-2521) ผลการวิเคราะห์ข้อมูล ปรากฏว่าการดำเนินงานของธนาคารพาณิชย์ และระบบการควบคุมทั่วไปทั้งประเทศนั้น มีความมั่นคงเพียงพอในระยะเวลา 5 ปี ที่ผ่านมา และอัตราส่วนของการเจริญเติบโตมีสัดส่วนที่ดี ค่าเฉลี่ยของอัตรากำไรเพิ่มในสินทรัพย์รวมในปี 2521 ของอุตสาหกรรมธนาคารนี้ประมาณ 27 %

การวิเคราะห์ว่าธนาคารมีเงินทุนเพียงพอหรือไม่อาศัยการวิเคราะห์จากอัตราส่วนธนาคาร 7 อัตราด้วยกัน คือ อัตราส่วนหนี้และทุน อัตราส่วนการหดตัวของสินทรัพย์เสี่ยง อัตราส่วนหนี้สินต่อทุนทั้งหมด อัตราส่วนสินทรัพย์ถาวรกับทุนทั้งหมดต่อสินทรัพย์หักเงินสดและอัตราส่วนการลงทุนพันธบัตรรัฐบาลต่อทุนทั้งหมด ซึ่งอัตราส่วนทั้งหมดนี้ ในระยะเวลา 5 ปีที่ผ่านมา (2517-2521) อยู่ในเกณฑ์มาตรฐานที่ใช้ได้แสดงว่าธนาคารพาณิชย์มีเงินทุนเพียงพอในการดำเนินการ การวิเคราะห์ว่าธนาคารพาณิชย์นั้นมีสภาพคล่องในการดำเนินกิจการหรือไม่นั้นต้องอาศัยการวิเคราะห์อัตราส่วนธนาคาร 4 อัตรา ที่สำคัญด้วยกัน คือ อัตราส่วนของการถอนเงินฝาก อัตราส่วนเงินสดต่อเงินฝาก อัตราส่วนเงินสดและพันธบัตรรัฐบาลต่อเงินฝาก และอัตราส่วนเงินกู้ต่อเงินฝาก ซึ่งจากผลการวิจัยปรากฏว่าธนาคารพาณิชย์มีอัตราส่วนเฉลี่ยน้อย (ในเกณฑ์ที่ใช้ได้แสดงถึงสภาพคล่องของธนาคารพาณิชย์ในระยะ 5 ปีที่ผ่านมา) นั้น นับว่าธนาคารมีเงินสำรองสูงพอที่จะจ่ายเงินฝาก เมื่อมีผู้มาถอนได้มาก โดยไม่ต้องเรียกเงินให้กู้คืน และธนาคารพาณิชย์มีการใช้เงินฝากให้เป็นประโยชน์เต็มที่ อยู่ในระหว่าง 74-96 % เนื่องจากสภาพเศรษฐกิจที่มีความต้องการเงินสูง แม้ว่าอัตราดอกเบี้ยจะสูงก็ยังมีคนต้องการกู้เงินจากธนาคารไปใช้นั่นเอง

จำนวน ๒๕๐๐๐
ก ห อ ล ม ด

กรอบแนวความคิดรวบยอด
(Conceptual Framework)

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ จะศึกษาโดยทำการวิเคราะห์เชิงเปรียบเทียบผลการดำเนินงานของธนาคารพาณิชย์ไทยขนาดใหญ่ ซึ่งสามารถสร้างเป็นแนวคิดได้ ดังนี้



ภาพที่ 1 แบบจำลองกรอบแนวความคิดรวบยอด

บทที่ 3

วิธีการวิจัย

(RESEARCH METHODOLOGY)

การวิจัยเรื่อง การวิเคราะห์เชิงเปรียบเทียบผลการดำเนินงานของธนาคารพาณิชย์ไทย ขนาดใหญ่ ปี 2538 - 2542 ในครั้งนี้ ได้กำหนดวิธีการดำเนินการวิจัยไว้ ดังนี้

วิธีการรวบรวมข้อมูล

(Data Collection)

การรวบรวมข้อมูลโดยใช้ข้อมูลจากงบดุล งบกำไรขาดทุน ประจำปีของธนาคารพาณิชย์แต่ละแห่งในงวดสิ้นปี และพิจารณาในช่วงปี 2538-2542 โดยอาศัยข้อมูลจากแหล่งข้อมูลที่สำคัญ คือ ธนาคารแห่งประเทศไทย และตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย เพื่อนำไปวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล

(Analysis of Data)

ข้อมูลที่เก็บรวบรวมมาทั้งหมด จะนำมาประมวลผลและวิเคราะห์ ดังนี้

1. เชิงพรรณนา อธิบายเกี่ยวกับ ลักษณะการดำเนินธุรกิจของธนาคารพาณิชย์ไทย ขนาดใหญ่ โดยอาศัยข้อมูลจากเอกสาร ซึ่งได้แก่ รายงานประจำปีของธนาคารพาณิชย์ไทยขนาดใหญ่ทั้ง 5 ธนาคาร รายงานของธนาคารแห่งประเทศไทย ในรอบระยะเวลา 5 ปี (2538-2542)
2. เชิงปริมาณ อธิบายเกี่ยวกับปัจจัยสำคัญต่างๆ ที่มีผลต่อการเจริญเติบโตและการดำเนินงาน ของธนาคารพาณิชย์ไทยขนาดใหญ่ เป็นข้อมูลทุติยภูมิทั้งหมด ซึ่งได้แก่ งบดุล งบกำไรขาดทุนของธนาคารพาณิชย์ไทย ทั้ง 5 ธนาคารในรอบระยะเวลา 5 ปี (2538-2542) นำมาวิเคราะห์อัตราส่วนในเชิงเปรียบเทียบข้อมูล

วิธีการวิเคราะห์และประเมินผลข้อมูล

เนื่องจากกลุ่มธนาคารพาณิชย์ขนาดใหญ่ มีความน่าสนใจ ในเชิงปัจจัยพื้นฐานมากที่สุด ซึ่งแต่ละธนาคารมีจุดเด่นจุดด้อย ที่แตกต่างกันออกไป การวิเคราะห์ในเชิงเปรียบเทียบ จะแสดงให้เห็นชัดเจนขึ้นว่า จากอดีตจนถึงปัจจุบันแต่ละธนาคารมีวิวัฒนาการในด้านต่างๆ อย่างไรบ้าง และสิ่งที่เป็นจุดเด่นในอดีตนั้น จะสามารถช่วยให้ธนาคารพาณิชย์ ยังคงความเป็นหนึ่งอยู่ได้หรือไม่ และธนาคารใด จะสามารถก้าวล้ำคู่แข่งได้

เพื่อให้เข้าใจถึงจุดเด่นจุดด้อยของแต่ละธนาคารจะขอแยกการวิเคราะห์ ของแต่ละธนาคารเปรียบเทียบกัน โดยพิจารณาจากข้อมูลเบื้องต้นในระยะเวลา 5 ปี (2538 – 2542) โดยใช้อัตราส่วนทางการเงินที่สำคัญ ต่อไปนี้

1. วิเคราะห์เชิงเปรียบเทียบถึงความมั่นคงของธนาคารพาณิชย์ไทยขนาดใหญ่

ในการศึกษาในครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้อัตราส่วนในการวัดสภาพคล่อง และอัตราส่วนที่ใช้วัดความสามารถในการทำกำไร แบ่งแยกได้ดังนี้

1.1 อัตราส่วนที่ใช้วัดสภาพคล่อง (Liquidity)

1.1.1 อัตราส่วนของการถอนเงินฝาก (Deposit run – off ratio ย่อว่า DRR) เป็นอัตราส่วนที่แสดงถึงเปอร์เซ็นต์ของการถอนเงินฝาก ซึ่งธนาคารใช้เงินกองทุนชำระได้โดยไม่ต้องเรียกเงินกู้คืน ซึ่งมีสูตร ดังนี้ (วาสนา สิงห์โกวิท, 2537)

$$DRR = \frac{\text{Minimum risk assets} - \text{Est. required reserves}}{\text{Total deposits}}$$

Minimum risk assets (MRA) = สินทรัพย์เสี่ยงต่ำสุด ได้แก่ เงินสดและพันธบัตรรัฐบาล

Est. required reserves = จำนวนเงินสดสำรองที่ธนาคารต้องกันไว้ตามกฎหมาย ปัจจุบันคือ 8.5 % ของเงินฝาก

Total deposits = ยอดเงินฝากทั้งหมด

อัตราส่วนนี้ ถ้ามีค่าสูงแสดงว่าธนาคารมีเงินสำรองสูง พอที่จะจ่ายเงินฝาก เมื่อมีผู้มาถอนได้มาก แต่ในทางตรงกันข้ามถ้าอัตราส่วนนี้ต่ำแสดงว่าธนาคารอาจจะต้องเรียกเงินให้กู้มาใช้หนี้เงินฝากคืน เพราะมีเงินสำรองต่ำ คือความสามารถในการชำระเงินฝากมีน้อย

1.1.2 อัตราส่วนระหว่างเงินสดต่อเงินฝาก (Cash to deposits ย่อว่า CD) เป็นอัตราส่วนเปรียบเทียบ ระหว่างเงินสดกับยอดเงินฝากว่ามีสูงแค่ไหน จะแสดงว่าธนาคารมีเงินสดอยู่ในมือสูงเพียงใด โดยพร้อมที่จะจ่ายผู้มาถอนเงินฝากเมื่อไรก็ได้ โดยไม่ต้องเรียกเงินกู้คืน ซึ่งมีสูตร ดังนี้ (วาสนา สิงหโกวิท, 2537)

$$CD = \frac{\text{Cash}}{\text{Total deposits}}$$

ถ้าอัตราส่วนนี้ ต่ำเท่าไร ก็แสดงว่าเงินสดที่พร้อมจะให้ถอนได้ยิ่งน้อยเท่านั้น และหากต่ำมาก ก็อาจจะต้องเรียกเงินให้กู้คืนมา เมื่อมีการถอนเงินฝากมากๆ

1.1.3 อัตราส่วนระหว่างเงินให้กู้ต่อเงินฝาก (Loans to deposits ย่อว่า LD) เป็นอัตราส่วนที่จะดูว่าธนาคารใช้เงินฝากในการให้กู้เงินเต็มที่หรือไม่ ถ้าอัตราส่วนนี้สูง แสดงว่ามีการใช้เงินฝากในการให้กู้เกือบทั้งหมด เพราะตราบดที่เงินฝากมากกว่าเงินให้กู้มากๆ ธนาคารก็ย่อมจะต้องจ่ายดอกเบี้ยเงินฝากมาก รายได้ของธนาคารย่อมลดน้อยลงด้วย ซึ่งมีสูตร ดังนี้ (วาสนา สิงหโกวิท, 2537)

$$LD = \frac{\text{Total loans, discounts and O/D}}{\text{Total deposits}}$$

1.2 อัตราส่วนที่ใช้วัดหาความสามารถในการทำกำไร (Profitability)

1.2.1 อัตราส่วนระหว่างค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน ต่อรายได้ทั้งหมด (Total operating expenses to total revenues ย่อว่า OER) เป็นอัตราส่วนเปรียบเทียบระหว่างค่าใช้จ่ายทั้งหมดรวมดอกเบี้ยจ่าย สำหรับเงินที่ธนาคารกู้ยืมมาให้กู้ต่อด้วยนั้น เป็นอัตราส่วนเท่าไรต่อรายได้ทั้งหมด ซึ่งมีสูตร ดังนี้ (วาสนา สิงหโกวิท, 2537)

$$OER = \frac{\text{Total operating expenses}}{\text{Total revenues}}$$

$$\begin{aligned} \text{Total operating expenses} &= \text{ค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานรวมดอกเบี้ยจ่าย} \\ \text{Total revenues} &= \text{รายได้ทั้งหมด} \end{aligned}$$

1.2.2 อัตราส่วนระหว่างกำไรสุทธิหลังหักภาษีต่อสินทรัพย์รวม เฉลี่ย (Net profit after tax to average total assets ย่อว่า NPA) เป็นอัตราส่วนที่ใช้ดูว่ากำไรสุทธิของธนาคารที่ได้นั้นคุ้มกับการลงทุนในสินทรัพย์หรือไม่ กล่าวอีกนัยหนึ่งคือ วิเคราะห์การหมุนเวียนของสินทรัพย์ว่าให้ผลตอบแทนแก่ธนาคารเช่นไร ซึ่งมีสูตร ดังนี้ (วาสนา สิงหโกวิท, 2537)

$$\text{NPA} = \frac{\text{NPAI}}{\text{Average total assets}}$$

$$\text{NPAT} = \text{กำไรสุทธิหลังหักภาษี}$$

$$\text{Average total assets} = (\text{สินทรัพย์รวมปีที่ 1} + \text{สินทรัพย์รวมปีที่ 2}) / 2$$

1.3 ความเพียงพอของเงินกองทุน (Capital adequacy ratio)

เงินกองทุน จะแสดงฐานะและขนาดของกิจการ และความรับผิดชอบของผู้เป็นเจ้าของกองทุนต่อกิจการ เป็นแหล่งเงินทุนเพื่อการลงทุน

$$\text{การวัดความเพียงพอของเงินกองทุน} = \frac{\text{เงินกองทุน (Capital fund)}}{\text{สินทรัพย์รวม (Total assets)}}$$

การมีสัดส่วนของเงินกองทุนต่อสินทรัพย์ต่ำ แสดงว่า สินทรัพย์ของธนาคารนั้นหามาโดยใช้เงินของผู้อื่นเสียส่วนใหญ่ ความเชื่อมั่นของประชาชนที่มีต่อธนาคารพาณิชย์ จึงเป็นสิ่งสำคัญที่สุดของการอยู่รอดของธนาคาร ดังนั้นการที่ธนาคารใดมีเงินกองทุนที่แข็งแรง จะช่วยให้เกิดความเชื่อมั่นของประชาชนที่มีต่อธนาคารพาณิชย์นั้น

2. วิเคราะห์เชิงเปรียบเทียบในแง่ความเจริญเติบโตของธนาคารพาณิชย์ไทยขนาดใหญ่

ในการศึกษาในครั้งนี้ผู้วิจัยให้อัตราส่วนในการวัดอัตราการเจริญเติบโตของกำไรสุทธิ อัตราการเติบโตเงินฝาก อัตราการเติบโตสินเชื่อ อัตราส่วนเงินให้สินเชื่อต่อเงินฝาก และอัตราส่วนดอกเบี้ยค้างรับต่อเงินให้สินเชื่อ ดังนี้

2.1 อัตราการเติบโตกำไรสุทธิ (Net profit)

กำไร จะแสดงให้เห็นถึง ความสามารถในการบริหารงานในธุรกิจ เพราะกำไรเป็นผลสรุปที่เกิดจากการบริหารงานด้านต่างๆ อัตราการเติบโตของกำไรสุทธิจะแสดงถึงประสิทธิภาพในการทำงานของธุรกิจนั้นๆ ซึ่งค่าที่ได้ยิ่งสูงยิ่งดี

2.2 อัตราการเติบโตเงินฝาก (Total deposits)

เงินฝาก ทั้งหมดสามารถจำแนกได้เป็น 3 ประเภทใหญ่ๆ คือเงินฝากกระแสรายวัน ซึ่งเป็นเงินฝากประเภทที่ไม่มีดอกเบี้ย (Demand deposits) เงินฝากออมทรัพย์ (Saving deposits) และเงินฝากประจำ (Time deposits) เป็นเงินฝากที่เป็นประเภทที่จ่ายดอกเบี้ยสูงที่สุด ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับระยะเวลาฝาก และแนวโน้มของอัตราดอกเบี้ยในแต่ละช่วงเวลา ซึ่งเงินฝากทั้ง 3 ประเภท มีความสำคัญต่อธนาคารเป็นอย่างมาก เพราะเป็นแหล่งเงินทุนที่จะให้ธนาคารนำไปแสวงหาผลตอบแทนได้ การที่ธนาคารพาณิชย์ใดจะยืนหยัดอยู่ในธุรกิจการเงินได้ นั้น จะต้องได้รับ

ความไว้วางใจจากประชาชนที่จะนำเงินมาฝาก โดยได้รับผลตอบแทนในรูปดอกเบี้ย หากธนาคาร
 ใดมีเงินฝากจำนวนมาก แสดงให้เห็นว่าธนาคารนั้น 'ได้รับความไว้วางใจจากผู้ฝากเงินมาก แสดง
 ให้เห็นถึงความเจริญเติบโตของธนาคารนั้น

2.3 อัตราการเติบโตสินเชื่อ (Total loans)

ธนาคารจะปล่อยสินเชื่อประเภทต่างๆ โดยมีทั้งระยะสั้น ระยะปานกลาง และระยะ
 ยาว โดยมีเงื่อนไขในการพิจารณาสินเชื่อ และเป็นไปตามกฎเกณฑ์ของธนาคารแห่งประเทศไทย
 สินเชื่อที่ธนาคารพิจารณาจะแยกตามประเภทธุรกิจ เช่น การเกษตร การก่อสร้าง การบริการ การ
 อุปโภคและบริโภคส่วนบุคคล เป็นต้น ซึ่งอัตราการเติบโตทางด้านสินเชื่อ จะแสดงถึงความ
 สามารถในการหากำไร และสภาพคล่องของกิจการได้เป็นอย่างดี

2.4 อัตราส่วนเงินให้สินเชื่อต่อเงินฝาก (Total loans / Total deposits)

อัตราส่วนเงินให้สินเชื่อต่อเงินฝาก ว่ามีสูงแค่ไหน ซึ่งแสดงว่า ธนาคารพาณิชย์นั้น
 สามารถระดมเงินฝากจากประชาชน และนำไปดำเนินธุรกิจได้ ซึ่งอัตราส่วนควรจะอยู่ในระดับ
 สูงพอควร เพื่อให้เกิดส่วนต่างระหว่างดอกเบี้ยเงินฝากที่ธนาคารพาณิชย์นั้น ต้องจ่ายคืน และ
 ดอกเบี้ยเงินให้สินเชื่อ ซึ่งแสดงให้เห็นสภาพคล่องของธนาคารนั้นๆ

2.5 อัตราส่วนดอกเบี้ยค้างรับต่อเงินให้สินเชื่อ (Accrued interest receivable /
 Total loans) เป็นอัตราส่วนเปรียบเทียบให้เห็นคุณภาพสินทรัพย์ของแต่ละธนาคาร หากอัตรา
 ส่วนดอกเบี้ยค้างรับสูง แสดงว่าธนาคารนั้น มีลูกหนี้ที่ค้างชำระดอกเบี้ยในสัดส่วนที่สูง อาจแสดง
 'ให้เห็นว่าลูกหนี้มีคุณภาพต่ำไม่อาจชำระดอกเบี้ยได้ตามกำหนด และอาจเป็นหนี้ที่มีปัญหาได้
 มากในอนาคต แสดงคุณภาพสินทรัพย์ของธนาคารนั้นต่ำ

3. วิเคราะห์เชิงเปรียบเทียบประสิทธิภาพการดำเนินงานของธนาคารพาณิชย์ไทย ขนาดใหญ่

ในการศึกษาในครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้อัตราส่วนในการวัดประสิทธิภาพในการทำกำไร
 ประสิทธิภาพของพนักงาน และอัตราส่วนการลงทุน แบ่งแยกได้ดังนี้

3.1 อัตราส่วนวัดประสิทธิภาพในการทำกำไร (Profitability ratio)

3.1.1 อัตราผลตอบแทนจากสินทรัพย์ทั้งหมด จัดจาก กำไรสุทธิ ต่อ
 สินทรัพย์รวม (Net profit / Total assets) เรียกว่า Ratio of after-tax profit to assets – ROA ซึ่ง
 เป็นสัดส่วนของกำไรหลังหักภาษีเงินได้ต่อสินทรัพย์ของแต่ละธนาคารพาณิชย์ ผลลัพธ์ที่ได้แสดง
 ถึงระดับผลตอบแทนต่อสินทรัพย์รวมของธนาคารว่าอยู่ในระดับใดมีทิศทางแนวโน้มอย่างไรควร

จะมีแนวโน้มที่ดีต่อการเพิ่มขึ้นของสินทรัพย์ เพราะการเพิ่มขึ้นของสินทรัพย์ หมายถึงโอกาสที่ธนาคารจะทำกำไรสูงขึ้น เป็นการวัดความสามารถในการทำกำไรของสินทรัพย์ทั้งหมดที่ใช้ในการดำเนินงาน ค่าที่ได้จากคำนวณยิ่งมากเท่าไร แสดงว่าบริษัทที่มีความสามารถในการทำกำไรดีเท่านั้น

3.1.2 อัตราผลตอบแทนจากส่วนผู้ถือหุ้นวัดจาก กำไรสุทธิ ต่อ ส่วนของผู้ถือหุ้น (Net profit / Shareholders' equity) เรียกว่า Ratio of after – tax profit to equity – ROE ซึ่งเป็นสัดส่วนของกำไรหลังหักภาษีเงินได้ต่อส่วนของผู้ถือหุ้น ของแต่ละธนาคารพาณิชย์ ผลลัพธ์ที่ได้แสดงถึงระดับผลตอบแทน ต่อส่วนทุนของบริษัทว่าให้ผลเฉลี่ยในระดับใด ควรจะมีทิศทางที่ดีต่อการเพิ่มขึ้นของส่วนทุน เพื่อเป็นการแสดงให้เห็นว่ามีการใช้เงินจากการเพิ่มทุนได้รับผลตอบแทนคุ้มค่าหรือไม่ เป็นการวัดความสามารถในการทำกำไรจากเงินทุนของผู้ถือหุ้น หากค่าที่ได้จากการคำนวณสูง แสดงว่าผู้ถือหุ้นมีโอกาสได้รับผลตอบแทนสูง

3.2 ประสิทธิภาพของพนักงาน (Employee efficiency ratio)

เพราะธุรกิจธนาคารใช้แรงงานเป็นปัจจัยการผลิตที่สำคัญมากซึ่งการวัดผลงานหรือการวัดประสิทธิภาพของพนักงาน จะใช้ อัตราส่วนการวัดความสามารถของพนักงาน จาก

3.2.1 กำไรสุทธิ ต่อ จำนวนพนักงาน

(Net profit / Number of employees)

3.2.2 เงินฝาก ต่อ จำนวนพนักงาน

(Total deposits / Number of employees)

3.2.3 เงินให้สินเชื่อ ต่อ จำนวนพนักงาน

(Total loans / Number of employees)

3.2.4 ค่าใช้จ่ายพนักงาน ต่อ จำนวนพนักงาน

(Personnel expenses / Number of employees)

ซึ่งค่าของอัตราส่วนของการวัดความสามารถของพนักงานต่างๆ นี้จะแสดงให้เห็นถึงประสิทธิภาพของการดำเนินงานของธนาคารที่ขึ้นอยู่กับความสามารถของพนักงานเป็นสำคัญ หากธนาคารใดมีอัตราส่วนค่าเฉลี่ยสูงกว่าธนาคารอื่นๆ จะแสดงให้เห็นว่า ธนาคารนั้นมีพนักงานที่มีคุณภาพและมีความสามารถในการทำงานมากกว่าธนาคารอื่นๆ นั่นเอง

3.3 อัตราส่วนการลงทุน (Investment ratio)

3.3.1 กำไรสุทธิ ต่อ หุ้น (Earnings per share) เป็นการศึกษาการลงทุนกับผลตอบแทนที่ได้รับ ซึ่งให้ความสำคัญกับอัตราส่วนที่หาได้จากงบกำไรขาดทุน ดังนี้

$$\text{อัตราส่วนราคาต่อกำไรต่อหุ้น} = \frac{\text{ราคาหุ้น}}{\text{กำไรต่อหุ้น}}$$

อัตราส่วนนี้ จะแสดงให้เห็นว่าราคาหุ้นสูงหรือต่ำเพียงใด เมื่อเทียบกำไรต่อหุ้น หรือเทียบกับราคาหุ้นที่เราลงทุนจ่ายเงินซื้อมาสูงเป็นกี่เท่าของผลตอบแทน คือ กำไร ซึ่งโดยทั่วไป ค่าที่ได้นี้ ยิ่งต่ำก็จะมีแนวโน้มลงทุนมากเท่านั้น

3.3.2 มูลค่าหุ้นตามบัญชี (Book value)

การเติบโตของมูลค่าทางบัญชี มูลค่าหุ้นตามบัญชี ณ ราคาบัญชี ปัจจุบันบอกถึงมูลค่าหุ้นที่แท้จริง ที่ปรากฏให้เห็นในงบดุล มีสูตรการคำนวณ ดังนี้

$$\text{สินทรัพย์ - หนี้สิน} = \frac{\text{มูลค่าหุ้นตามบัญชี หรือ ส่วนของผู้ถือหุ้น}}{\text{จำนวนหุ้นสามัญ}}$$

อัตราส่วนของมูลค่าหุ้นตามบัญชี ควรจะเป็นไปทิศทางเดียวกับรายได้ ซึ่งมูลค่าหุ้นควรจะมีค่าสูงกว่าราคาหุ้น เป็นการแสดงให้เห็นความสามารถในการบริหารกิจการของธนาคาร และผลตอบแทนของผู้ถือหุ้นที่จะได้รับ ณ งวดบัญชีนั้นๆ ค่าที่ได้ยิ่งสูงยิ่งดี

บทที่ 4

ผลการวิจัย และวิจารณ์
(RESULTS AND DISCUSSION)

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ ในการวิเคราะห์เชิงเปรียบเทียบผลการดำเนินงานของธนาคารพาณิชย์ขนาดใหญ่ ซึ่งเก็บรวบรวมข้อมูลจากงบดุล งบกำไรขาดทุน ประจำปีของธนาคารพาณิชย์แต่ละแห่ง ในงวดสิ้นปี และพิจารณาในช่วงปี 2538 – 2542 สำหรับการนำเสนอผลการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยนำเสนอในรูปของภาพ (กราฟ) ประกอบคำบรรยายเชิงพรรณนา และเชิงปริมาณ โดยได้รวบรวมเอาผลการวิจัย และวิจารณ์เป็นส่วนเดียวกัน ซึ่งแยกออกเป็น 3 ตอน ดังต่อไปนี้

- ตอนที่ 1 วิเคราะห์เชิงเปรียบเทียบความมั่นคงของธนาคารพาณิชย์ไทยขนาดใหญ่
- ตอนที่ 2 วิเคราะห์เชิงเปรียบเทียบความเจริญเติบโตของธนาคารพาณิชย์ไทยขนาดใหญ่
- ตอนที่ 3 วิเคราะห์เชิงเปรียบเทียบประสิทธิภาพการดำเนินงานของธนาคารพาณิชย์ไทยขนาดใหญ่

ตอนที่ 1 วิเคราะห์เชิงเปรียบเทียบความมั่นคงของธนาคารพาณิชย์ไทยขนาดใหญ่
ในการศึกษาในครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้อัตราส่วนในการวัดสภาพคล่อง และอัตราส่วนที่ใช้วัดความสามารถในการทำกำไร แบ่งแยกได้ดังนี้

1.1 อัตราส่วนที่ใช้วัดสภาพคล่อง (Liquidity)

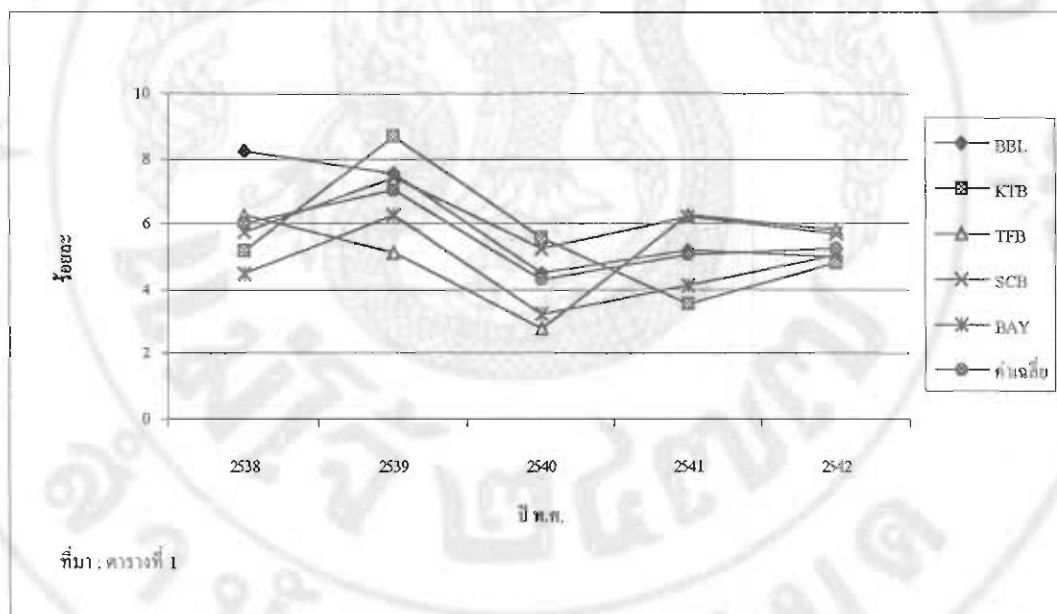
1.1.1 วิเคราะห์อัตราส่วนของการถอนเงินฝาก (Deposit run – off ratio ย่อว่า DRR) เป็นอัตราส่วนที่แสดงถึงเปอร์เซ็นต์ของการถอนเงินฝาก ซึ่งธนาคารใช้เงินกองทุนชำระได้ โดยไม่ต้องเรียกเงินกู้คืน ผลการวิเคราะห์ข้อมูลแสดงไว้ในตารางที่ 1 และภาพที่ 2

ตารางที่ 1 อัตราส่วนของการถอนเงินฝาก

หน่วย : ร้อยละ

ธนาคาร	2538	2539	2540	2541	2542
BBL	8.22	7.55	4.52	5.20	5.02
KTB	5.20	8.70	5.60	3.57	4.82
TFB	6.24	5.14	2.78	6.25	5.82
SCB	5.75	7.42	5.24	3.21	5.67
BAY	4.52	6.24	3.24	4.12	5.08
Total	29.93	35.05	21.38	25.35	26.41
ค่าเฉลี่ย	5.99	7.01	4.28	5.07	5.28

ที่มา : การคำนวณ จากงบดุลของธนาคารพาณิชย์ ณ ธันวาคม ปี 2538 - 2542



ภาพที่ 2 อัตราส่วนของการถอนเงินฝาก

จากตารางที่ 1 และภาพที่ 2 พบว่า อัตราส่วนการถอนเงินฝากของธนาคารพาณิชย์ ในปี 2538 - 2542 อยู่ในช่วงร้อยละ 4.28 - 7.01 และเป็นไปในทิศทางเดียวกันซึ่งพิจารณาได้ว่าทุกธนาคารได้ใช้เงินฝากให้เป็นประโยชน์เหลือเป็นสินทรัพย์เสี่ยงต่ำสุดเพียงเล็กน้อยเท่านั้น เมื่อพิจารณาจากค่าเฉลี่ย ในปี 2538 พบว่าธนาคารกรุงเทพ ธนาคารกสิกรไทย จะมีค่าสูงกว่าค่าเฉลี่ยแสดงว่าธนาคารมีเงินสำรองมากพอที่จะจ่ายเงินฝากคืนให้กับลูกค้าจนถึง ปี 2540-2541

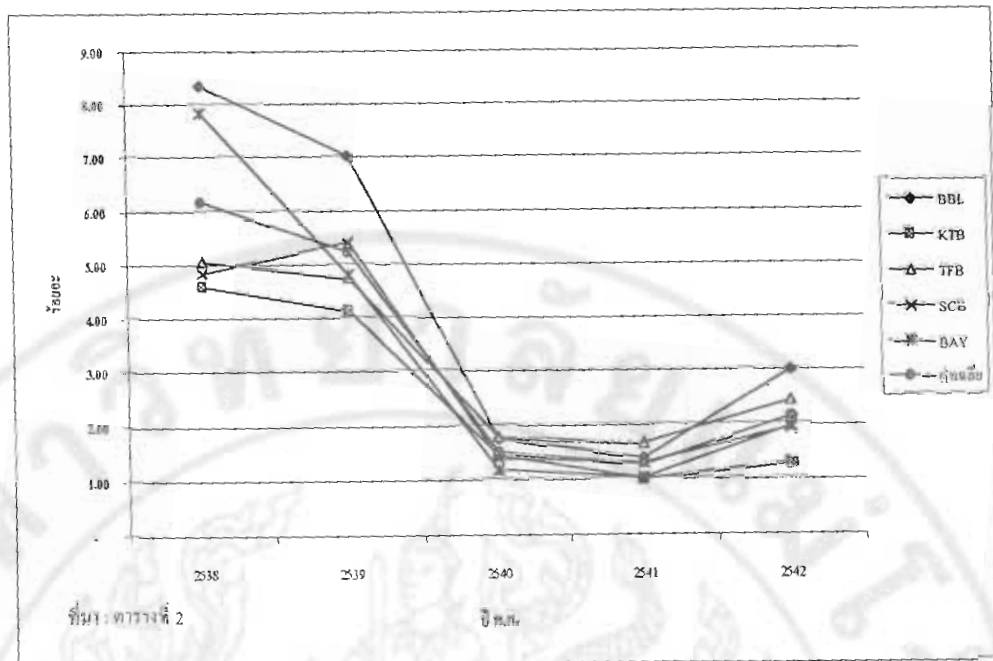
ธนาคารกรุงไทย มีเงินสำรองสูงกว่าทุกธนาคาร ซึ่งเป็นผลจากการโอนรวมกิจการของธนาคารมหานครและธนาคารกรุงเทพ พาณิชยการ ส่วนธนาคารกสิกรไทย มีอัตราส่วนการถอนเงินฝากอยู่ระดับที่ต่ำมาก ทั้งนี้เนื่องจากการเพิ่มทุนในการขยายตัวของธุรกิจ การขยายสาขาและการพัฒนาระบบคอมพิวเตอร์ และในปี 2542 ธนาคารกสิกรไทย มีเงินสำรองสูงสุด อย่างไรก็ตาม จากข้อมูลสามารถอธิบายได้ว่า อัตราส่วนการถอนเงินฝากของแต่ละธนาคาร บางปีจะมีค่าสูงกว่าค่าเฉลี่ย บางปีจะมีค่าต่ำกว่าค่าเฉลี่ย และพบว่าธนาคารกรุงเทพมีอัตราส่วนการถอนเงินฝากสูงกว่าค่าเฉลี่ยตั้งแต่ปี 2538 ถึงปี 2541 และธนาคารกรุงศรีอยุธยา มีอัตราส่วนการถอนเงินฝากต่ำกว่าค่าเฉลี่ยทุกปี นอกจากนี้พบว่าในปี 2542 อัตราส่วนของ การถอนเงินฝาก จะมีค่าในระดับใกล้เคียงกัน ที่ค่าประมาณร้อยละ 4.82-5.82 ซึ่งแสดงให้เห็นว่า ทุกธนาคารมีเงินสำรองในสัดส่วนที่ใกล้เคียงกัน แสดงว่าทุกธนาคารมีความสามารถในการชำระหนี้เงินฝากได้ในระดับใกล้เคียงกัน

1.1.2 อัตราส่วนระหว่างเงินสดต่อเงินฝาก (Cash to deposits ย่อว่า CD) เป็นอัตราส่วนเปรียบเทียบระหว่างเงินสดกับยอดเงินฝากว่ามีสูงแค่ไหน ถ้าหากธนาคารมีเงินสดในมือสูง แสดงว่าธนาคารมีความสามารถในการจ่ายเงินคืนแก่ผู้มาถอนได้มาก แต่หากธนาคารมีเงินสดในมือต่ำ แสดงว่าธนาคารมีเงินสดที่พร้อมจะให้ถอนได้ยิ่งน้อยเท่านั้น และอาจต้องเรียกเก็บเงินให้กู้คืนมาก่อน หากมีการถอนเงินฝากจำนวนมากๆ

ตารางที่ 2 อัตราส่วนระหว่างเงินสดต่อเงินฝาก

ธนาคาร	หน่วย : ร้อยละ				
	2538	2539	2540	2541	2542
BBL	8.35	7.01	1.73	1.34	2.98
KTB	4.62	4.11	1.41	0.97	1.27
TFB	5.07	4.72	1.74	1.62	2.40
SCB	4.85	5.38	1.34	1.26	1.89
BAY	7.82	4.80	1.13	0.98	1.93
Total	30.71	26.02	7.35	6.17	10.47
ค่าเฉลี่ย	6.14	5.20	1.47	1.23	2.09

ที่มา : การคำนวณ จากงบดุลของธนาคารพาณิชย์ ณ ธันวาคม ปี 2538 - 2542



ภาพที่ 3 อัตราส่วนระหว่างเงินสดต่อเงินฝาก

จากตารางที่ 2 และภาพที่ 3 พบว่า อัตราส่วนระหว่างเงินสดต่อเงินฝาก ในปี 2538-2542 มีความผันผวนมาก โดยในปี 2538 อัตราส่วนค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 6.14 คือความสามารถในการจ่ายเงินคืนให้กับผู้ฝากเงินเฉลี่ยอยู่ที่ร้อยละ 6.14 และในปี 2540 ค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 1.47 คือความสามารถในการจ่ายเงินคืนให้กับผู้ฝากเงินเฉลี่ยอยู่ที่ร้อยละ 1.47 เท่านั้น ซึ่งเป็นผลมาจากการที่ประเทศไทยประสบปัญหาสภาวะเศรษฐกิจตกต่ำ มีการปรับเปลี่ยนระบบอัตราแลกเปลี่ยนให้เป็นแบบลอยตัว มีการแก่งกำไรมากในค่าเงิน ประชาชนขาดความเชื่อมั่นในสถาบันการเงิน และพบว่าทุกธนาคาร มีอัตราส่วนระหว่างเงินสดต่อเงินฝากลดลงในทิศทางเดียวกัน และลดลงอย่างต่อเนื่อง ในปี 2541 โดยมีค่าเฉลี่ยของอัตราส่วนเงินสดต่อเงินฝากอยู่ที่ร้อยละ 0.98-1.62 และเริ่มกระเตื้องขึ้นในปี 2542 ที่ร้อยละ 1.27-2.98 เมื่อพิจารณารายธนาคารพบว่า มีธนาคารกรุงเทพ เพียงธนาคารเดียวที่มีอัตราส่วนเงินสดต่อเงินฝากสูง ตั้งแต่ปี 2538 ถึงปี 2542 แม้ว่าธนาคารกรุงเทพ จะประสบปัญหาสัดส่วนเงินสดต่อเงินฝากเช่นเดียวกับธนาคารพาณิชย์อื่นแต่ก็มีเงินสดสำรองในสัดส่วนที่มากกว่าธนาคารอื่น แสดงว่ามีความสามารถจ่ายเงินคืนให้กับผู้ฝากเงินได้มากกว่า และพบว่าธนาคารกรุงไทย มีอัตราส่วนเงินสดต่อเงินฝาก ต่ำกว่าค่าเฉลี่ยตั้งแต่ ปี 2538-2542 ซึ่งแสดงว่ามีความสามารถในการจ่ายเงินคืนแก่ผู้ฝากเงินได้น้อย เมื่อวิเคราะห์ภาพรวม พบว่า ตั้งแต่ปี 2540 เป็นต้นมา ธนาคารพาณิชย์ไทยขนาดใหญ่ สามารถจ่ายเงินคืนแก่ผู้ฝากเงินได้ในสัดส่วนที่ประมาณร้อยละ 1.23-6.42

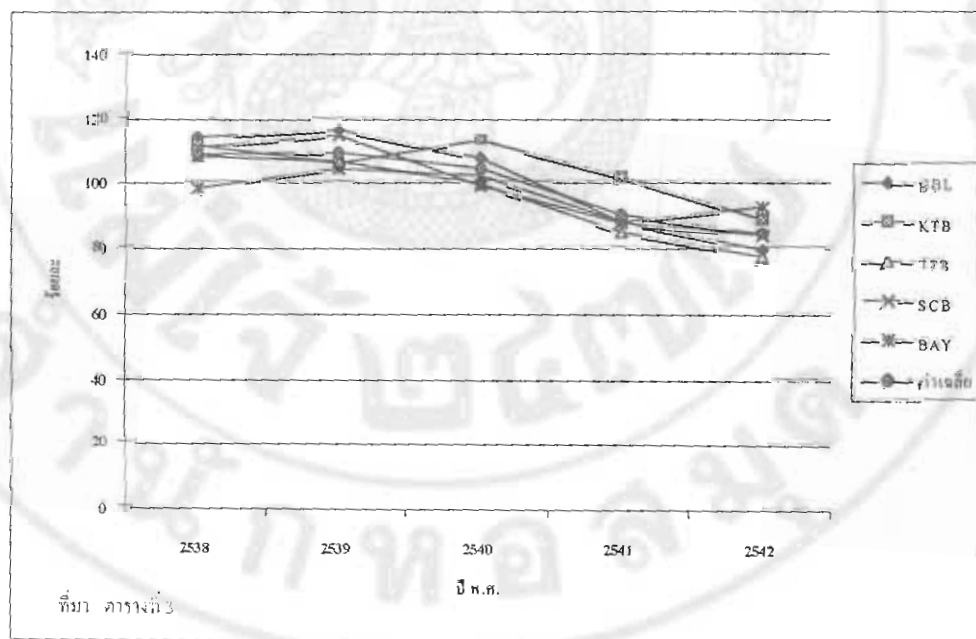
1.1.3 อัตราส่วนระหว่างเงินให้กู้ต่อเงินฝาก (Loans to deposits ย่อว่า LD) เป็นอัตราส่วนที่จะดูว่าธนาคารใช้เงินฝากในการให้กู้ขึ้นเต็มที่หรือไม่

ตารางที่ 3 อัตราส่วนระหว่างเงินให้กู้ต่อเงินฝาก

หน่วย : ร้อยละ

ธนาคาร	2538	2539	2540	2541	2542
BBL	114.06	115.79	107.39	87.70	78.87
KTB	111.18	105.86	112.59	101.27	88.38
TFB	107.82	106.06	99.04	84.70	76.74
SCB	110.34	114.23	98.36	87.31	83.33
BAY	97.92	103.90	101.69	87.77	91.88
Total	541.32	545.84	519.07	448.75	419.20
ค่าเฉลี่ย	108.26	109.17	103.81	89.75	83.84

ที่มา : การคำนวณ จากงบดุลของธนาคารพาณิชย์ ณ ธันวาคม ปี 2538 - 2542



ภาพที่ 4 อัตราส่วนระหว่างเงินให้กู้ต่อเงินฝาก

จากตารางที่ 3 และภาพที่ 4 ในปี 2538-2540 อัตราส่วนระหว่างเงินให้กู้ต่อเงินฝากของธนาคารพาณิชย์ขนาดใหญ่ มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ระดับร้อยละ 97.92-115.79 แสดงว่า ธนาคาร

พาณิชย์ขนาดใหญ่ ใช้ประโยชน์จากเงินฝากได้มาก และในปี 2541 ที่ร้อยละ 87.31-101.27 และในปี 2542 มีค่าต่ำลงเหลือร้อยละ 76.64 - 91.88 แสดงว่าใช้ประโยชน์จากเงินฝากได้น้อยลง นอกจากนี้เมื่อพิจารณารายธนาคารพบว่าในปี 2538 - 2540 ธนาคารกรุงเทพ จะมีสัดส่วนระหว่างเงินให้กู้ต่อเงินฝากอยู่ในระดับสูง ในปี 2540 - 2542 ธนาคารกรุงไทย จะมีสัดส่วนอยู่ในระดับที่สูงกว่าทุกธนาคาร ทั้งนี้เนื่องจากธนาคารกรุงไทยได้รับโอนสินทรัพย์จากธนาคารมหานคร และธนาคารกรุงเทพฯ พาณิชยกรรม และพบว่าในปี 2542 ธนาคารกรุงศรีอยุธยา มีอัตราส่วนเงินให้กู้ต่อเงินฝาก อยู่ที่ร้อยละ 91.88 สูงกว่าทุกธนาคาร แสดงว่า ธนาคารมีเงินให้กู้ต่อเงินฝากอยู่ในระดับสูง สามารถใช้เงินฝากในการให้กู้ยืมในระดับสูง และได้รับเงินจากดอกเบี้ยเงินกู้มากกว่าดอกเบี้ยจ่ายเงินฝาก

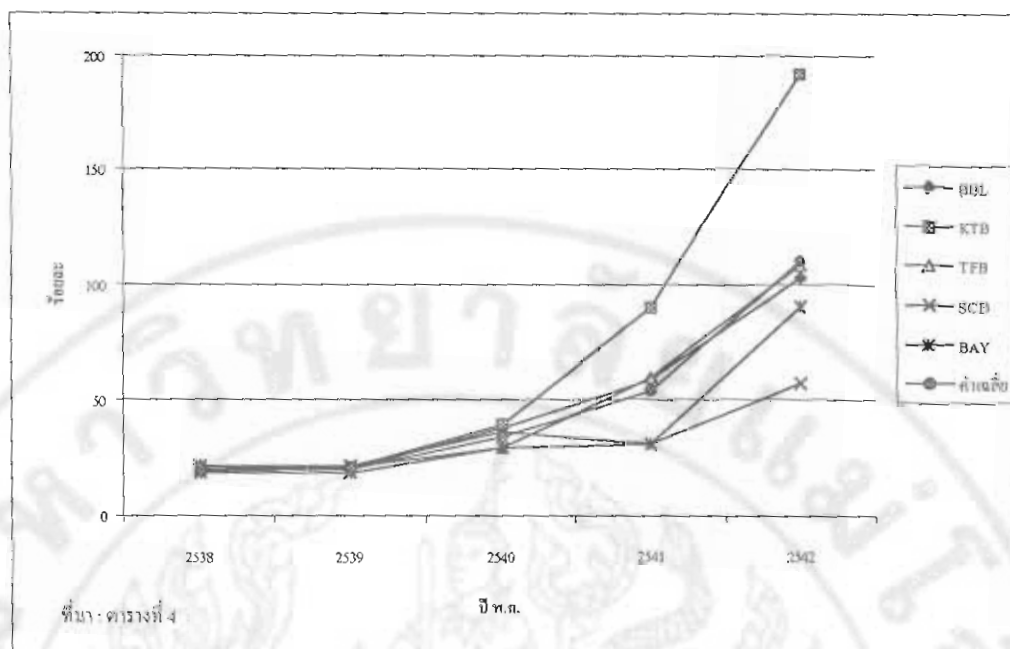
1.2 อัตราส่วนที่ใช้วัดความสามารถในการทำกำไร (Profitability)

1.2.1 อัตราส่วนระหว่างค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน ต่อรายได้ทั้งหมด (Total operating expenses to total revenues ย่อว่า OER) เป็นอัตราส่วนเปรียบเทียบระหว่างค่าใช้จ่ายทั้งหมดรวมดอกเบี้ยจ่าย สำหรับเงินที่ธนาคารกู้ยืมมาให้กู้ต่อด้วยนั้น เป็นอัตราส่วนเท่าไรต่อรายได้ทั้งหมด

ตารางที่ 4 อัตราส่วนระหว่างค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน ต่อรายได้ทั้งหมด

	หน่วย : ร้อยละ				
ธนาคาร	2538	2539	2540	2541	2542
BBL	19.57	20.01	37.84	58.96	102.42
KTB	19.76	20.54	39.01	89.79	191.51
TfB	21.59	20.90	29.02	59.75	107.97
SCB	21.37	21.53	36.24	30.74	57.12
BAY	18.35	18.83	29.44	31.07	90.40
Total	100.64	101.81	171.55	270.31	549.42
ค่าเฉลี่ย	20.13	20.36	34.31	54.06	109.88

ที่มา : การคำนวณ จากงบดุลของธนาคารพาณิชย์ ณ ธันวาคม ปี 2538 - 2542



ภาพที่ 5 อัตราส่วนระหว่างค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน ต่อรายได้ทั้งหมด

จากตารางที่ 4 และภาพที่ 5 ในปี 2538 - 2539 อัตราส่วนระหว่างค่าใช้จ่ายในการดำเนินการต่อรายได้ทั้งหมด จะอยู่ที่ร้อยละ 18.35 - 21.59 และในปี 2539 อัตราส่วนระหว่างค่าใช้จ่ายในการดำเนินการต่อรายได้ทั้งหมดมีค่าเฉลี่ยสูงขึ้นร้อยละ 34.31 และมีค่าสูงขึ้นต่อเนื่องไปในปี 2541 และปี 2542 ที่ร้อยละ 54.06 และร้อยละ 119.88 ตามลำดับ โดยที่ธนาคารกรุงไทย จะมีอัตราส่วนระหว่างค่าใช้จ่ายในการดำเนินการต่อรายได้ทั้งหมดในระดับที่สูงสุดในกลุ่มตั้งแต่ปี 2539-2542 โดยที่ธนาคารกสิกรไทยและธนาคารกรุงเทพมีอัตราส่วนระหว่างค่าใช้จ่ายในการดำเนินการต่อรายได้ทั้งหมดอยู่ในระดับสูงตั้งแต่ปี 2541-2542 เช่นกัน แสดงให้เห็นถึงต้นทุนของทั้งสามธนาคาร ที่ใช้ในการดำเนินงานที่มีระดับสูงกว่าทุกธนาคาร โดยเฉพาะธนาคารกรุงไทย มีอัตราส่วนที่สูงมากกว่าค่าเฉลี่ยเกือบ 2 เท่าตัวนั้น ทั้งนี้เนื่องมาจากธนาคารกรุงไทย ได้รับโอนกิจการของธนาคารมหานครและธนาคารกรุงเทพพาณิชย์การ ทำให้เกิดค่าใช้จ่ายในส่วนนี้มาก สำหรับธนาคารกรุงศรีอยุธยา ในปี 2538-2542 และธนาคารไทยพาณิชย์ ปี 2541-2542 จะมีอัตราส่วนค่าใช้จ่ายในการดำเนินการต่อรายได้ทั้งหมดอยู่ในระดับต่ำกว่าทุกธนาคาร แสดงว่ามีต้นทุนในการดำเนินงานต่ำเมื่อเทียบกับรายได้

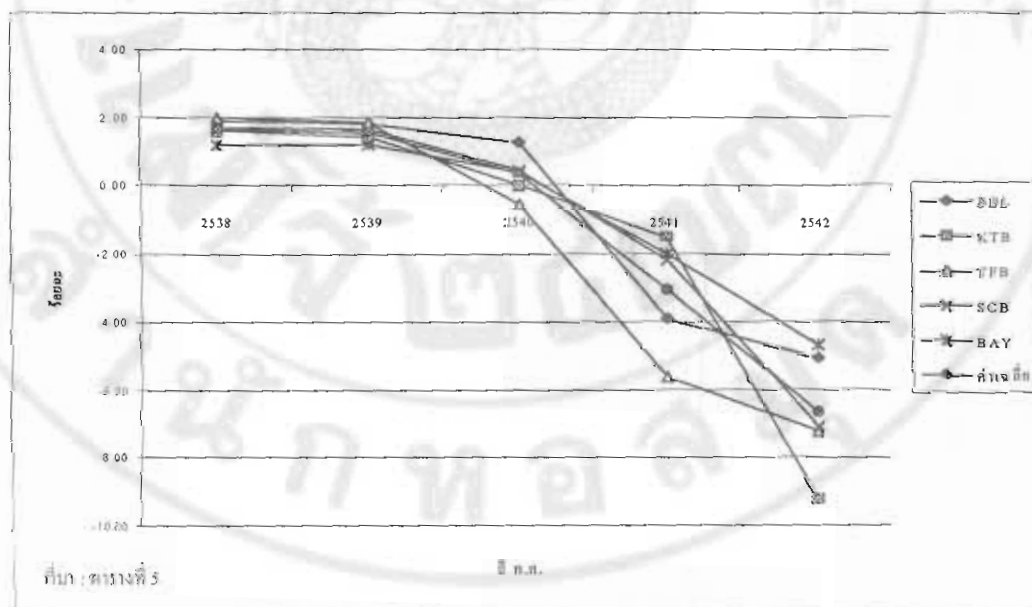
1.2.2 อัตราส่วนระหว่างกำไรสุทธิหลังหักภาษี ต่อสินทรัพย์รวมเฉลี่ย (Net profit after tax to average total assets ย่อว่า NPA) เป็นอัตราส่วนที่ใช้ดูว่ากำไรสุทธิของธนาคารที่ได้มานั้น คู่กับการลงทุนในสินทรัพย์หรือไม่

ตารางที่ 5 อัตราส่วนระหว่างกำไรสุทธิหลังหักภาษี ต่อสินทรัพย์รวมเฉลี่ย

หน่วย : ร้อยละ

ธนาคาร	2538	2539	2540	2541	2542
BBL	1.90	1.79	1.29	-3.91	-5.08
KTB	1.59	1.44	0.03	-1.51	-9.26
TFB	1.98	1.84	-0.53	-5.66	-7.24
SCB	1.71	1.66	0.45	-2.20	-7.11
BAY	1.21	1.21	0.39	-1.98	-4.70
Total	8.39	7.94	1.63	-15.26	-33.39
ค่าเฉลี่ย	1.68	1.59	0.33	-3.05	-6.68

ที่มา : การคำนวณ จากงบดุลของธนาคารพาณิชย์ ณ ธันวาคม ปี 2538 -- 2542



ภาพที่ 6 อัตราส่วนระหว่างกำไรสุทธิหลังหักภาษี ต่อสินทรัพย์รวมเฉลี่ย

จากตารางที่ 5 และภาพที่ 6 จะเห็นว่า ในปี 2538 - 2539 ทุกธนาคารจะมีอัตราส่วนระหว่างกำไรสุทธิ หลังหักภาษีต่อสินทรัพย์ใกล้เคียงกันอยู่ที่ร้อยละ 1.21 - 1.90 ในปี 2540 อัตราส่วนระหว่างกำไรสุทธิหลังหักภาษีต่อสินทรัพย์รวมเฉลี่ยมีแนวโน้มลดลง และเริ่มมีอัตราส่วนค่าติดลบ ในปี 2541 ทุกธนาคารมีอัตราส่วนติดลบในลักษณะเดียวกันหมด ต่อเนื่องถึงปี 2542 อยู่ที่ร้อยละ -1.51 ถึง -9.26 หมายความว่า การหมุนเวียนของสินทรัพย์ไม่ได้ให้ผลตอบแทนที่คุ้มค่า กับธนาคารพาณิชย์เลย หรือกล่าวได้ว่า การขาดทุนสุทธิของธนาคารที่เกิดขึ้น ไม่คุ้มค่ากับการลงทุนในสินทรัพย์ ปี 2538-2542 ธนาคารกรุงเทพ ธนาคารไทยพาณิชย์ และธนาคารกสิกรไทย มีสัดส่วนอัตราส่วนระหว่างกำไรสุทธิหลังหักภาษีต่อสินทรัพย์รวมเฉลี่ย สูงกว่าทุกธนาคาร ปี 2542 ธนาคารกรุงศรีอยุธยา มีอัตราส่วนระหว่างกำไรสุทธิหลังหักภาษีต่อสินทรัพย์รวมเฉลี่ยสูงกว่าค่าเฉลี่ยของทุกธนาคาร ที่ร้อยละ -4.70 และในปี 2542 ธนาคารกรุงไทยมีค่าอัตราส่วนระหว่างกำไรสุทธิหลังหักภาษีต่อสินทรัพย์รวมเฉลี่ย อยู่ในระดับต่ำสุดที่ร้อยละ -9.26 แสดงว่าธนาคารกรุงไทย มีการขาดทุนมาก และไม่คุ้มค่ากับการลงทุนในสินทรัพย์ เนื่องจากการรับโอนรวมกิจการกับธนาคารมหานครและธนาคารกรุงเทพพาณิชย์การ

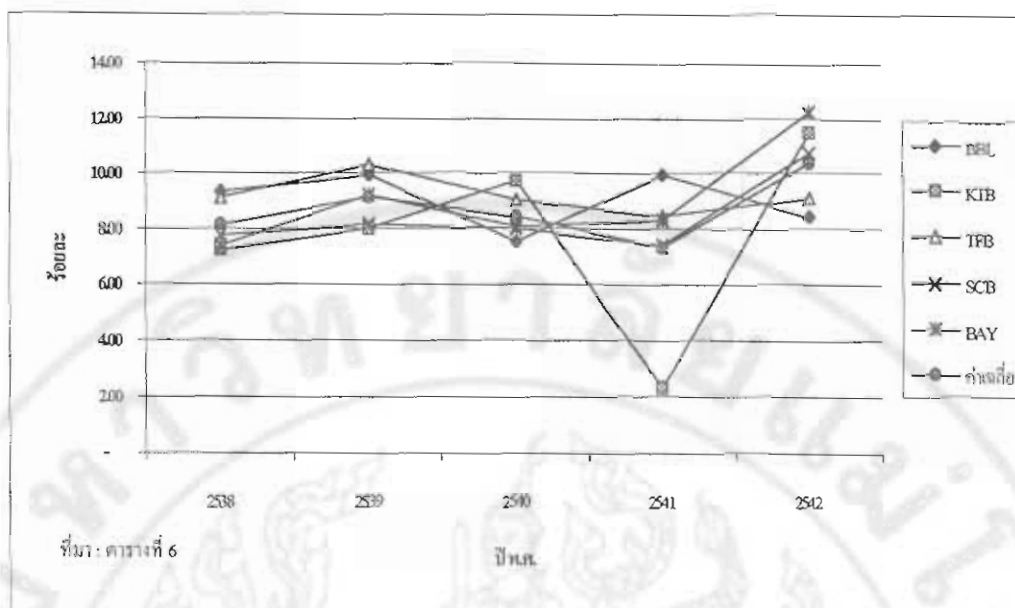
1.3 ความเพียงพอของเงินกองทุน (Capital adequacy ratio)

เงินกองทุนจะแสดงฐานะขนาดของกิจการและความรับผิดชอบของผู้เป็นเจ้าของทุนต่อกิจการ เป็นแหล่งเงินทุนเพื่อการลงทุน

ตารางที่ 6 อัตราส่วนความเพียงพอของเงินกองทุน

	หน่วย : ร้อยละ				
ธนาคาร	2538	2539	2540	2541	2542
BBL	9.29	9.89	7.51	9.88	8.40
KTB	7.20	7.98	9.71	2.34	11.46
TFB	9.05	10.25	9.04	6.43	9.05
SCB	7.76	8.09	7.94	7.69	10.89
BAY	7.34	9.16	8.02	8.27	12.20
Total	40.64	45.37	42.22	36.31	51.80
ค่าเฉลี่ย	8.13	9.07	8.44	7.26	10.35

ที่มา : การคำนวณ จากข้อมูลของธนาคารพาณิชย์ ณ ธันวาคม ปี 2538 - 2542



ภาพที่ 7 อัตราส่วนความเพียงพอของเงินกองทุน

จากตารางที่ 6 และภาพที่ 7 พบว่า ในปี 2538 – 2540 อัตราส่วนความเพียงพอของเงินกองทุน อยู่ระหว่างร้อยละ 7.20 – 10.25 และมีค่าลดต่ำลงในปี 2541 คงเหลืออยู่ระหว่างร้อยละ 2.34-9.88 และมีค่าเพิ่มสูงขึ้นในปี 2542 ที่ร้อยละ 8.40-10.36 เมื่อพิจารณาเป็นรายธนาคารพบว่า ทุกธนาคารสามารถดำรงเงินกองทุนต่อสินทรัพย์เสี่ยงได้ตามหลักเกณฑ์ที่ธนาคารแห่งประเทศไทยได้กำหนดไว้ กล่าวคือ ในปี 2538-2540 ทุกธนาคารสามารถดำรงเงินกองทุนต่อสินทรัพย์เสี่ยงได้สูงกว่าร้อยละ 7 และในปี 2541-2542 ทุกธนาคารสามารถดำรงเงินกองทุนต่อสินทรัพย์เสี่ยงได้สูงกว่าร้อยละ 8.50 ยกเว้นธนาคารกรุงไทย จะอยู่ที่ร้อยละ 2.34 ในปี 2541 เนื่องจากการรับโอนกิจการของธนาคารมหานครและธนาคารกรุงเทพพาณิชย์การ และการที่ทุกธนาคารได้สำรองเงินกองทุน ได้มากกว่าที่ธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนดไว้ ทั้งนี้เนื่องจากทุกธนาคารต้องการที่จะมีเงินกองทุนที่แข็งแกร่งและกันสำรองไว้ในอนาคตด้วย

ตอนที่ 2 วิเคราะห์เชิงเปรียบเทียบความเจริญเติบโตของธนาคารพาณิชย์ไทยขนาดใหญ่

ในการศึกษาในครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้อัตราส่วนในการวัดอัตราการเจริญเติบโตของกำไรสุทธิ อัตราการเติบโตเงินฝาก อัตราการเติบโตสินเชื่อ อัตราส่วนเงินให้สินเชื่อต่อเงินฝาก และอัตราส่วนดอกเบี้ยค้างรับต่อเงินให้สินเชื่อ ดังนี้

2.1 อัตราการเติบโตกำไรสุทธิ (Net profit)

กำไรจะแสดงให้เห็นถึงความสามารถในการบริหารงานในธุรกิจ เพราะกำไรเป็นผลสรุปที่เกิดจากการบริหารงานด้านต่างๆ อัตราการเติบโตของกำไรสุทธิจะแสดงถึงประสิทธิภาพในการทำงานของธุรกิจนั้นๆ

ตารางที่ 7 กำไรสุทธิ

หน่วย : ล้านบาท

ธนาคาร	2538	2539	2540	2541	2542
BBL	19,702	20,747	4,057	-49,489	-60,082
KTB	10,178	10,341	210	-61,585	-91,019
TFB	11,571	11,862	801	-39,883	-52,632
SCB	7,755	9,015	3,194	-19,559	-48,732
BAY	4,477	5,030	1,962	-9,575	-20,760
Total	53,683	56,995	10,224	-180,091	-273,225
ค่าเฉลี่ย	10,737	11,399	2,045	-36,018	-54,645

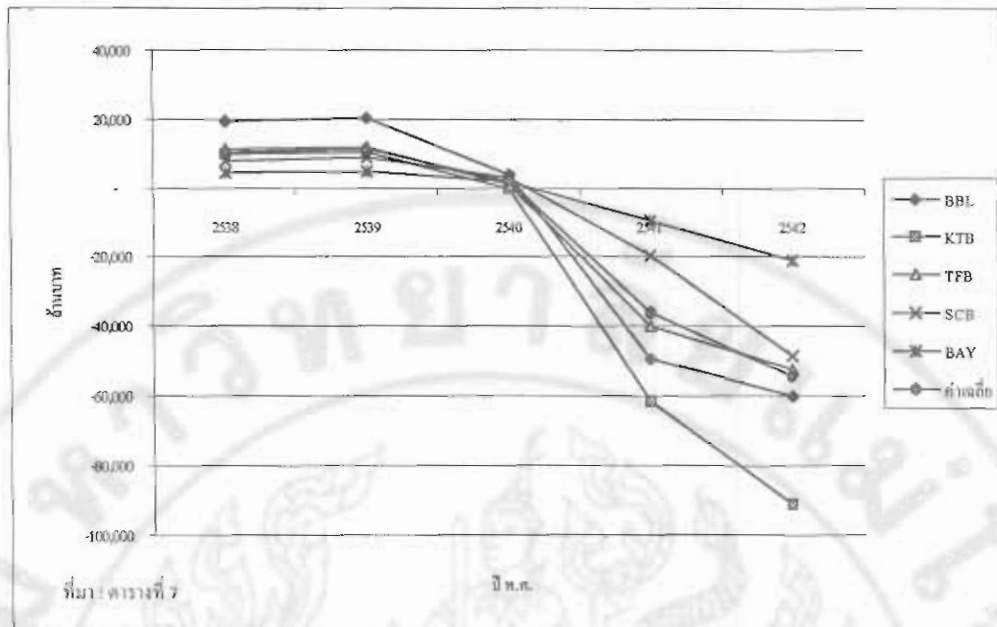
ที่มา : จากงบดุลของธนาคารพาณิชย์ไทย ณ ธันวาคม ปี 2538-2542

ตารางที่ 8 อัตราส่วนการเติบโตกำไรสุทธิ

หน่วย : ร้อยละ

ธนาคาร	2538-2539	2539-2540	2540-2541	2541-2542
BBL	5.30	-80.45	-1,319.84	-21.40
KTB	1.60	-97.97	-29,426.19	-47.79
TFB	2.51	-93.25	-5,079.15	-31.97
SCB	16.25	-64.57	-712.37	-149.15
BAY	12.35	-60.99	-588.02	-116.81
Total	38.01	-397.23	-37,125.57	-367.12
ค่าเฉลี่ย	7.80	-79.45	-7,425.11	-73.42

ที่มา : การคำนวณ จากงบดุลของธนาคารพาณิชย์ ณ ธันวาคม ปี 2538-2542



ภาพที่ 8 กำไรสุทธิ

จากตารางที่ 7 ตารางที่ 8 และภาพที่ 8 พบว่าในปี 2538 - 2540 ธนาคารพาณิชย์ขนาดใหญ่ทั้ง 5 ธนาคาร มีกำไรในสัดส่วนที่สูง โดยเฉพาะธนาคารกรุงเทพ มีค่าสูงกว่าค่าเฉลี่ยของทุกธนาคารรวมกัน อัตราการเติบโตของกำไรสุทธิเริ่มลดลงตั้งแต่ปี 2540 และมีค่าติดลบแสดงถึงการทำการกิจการขาดทุน ในปี 2541 และ ปี 2542 อัตราส่วนกำไรสุทธิของธนาคารพาณิชย์ไทยขนาดใหญ่ อยู่ที่ระหว่างร้อยละ -21.40 ถึง -29,426.19 ตามลำดับ ทั้งนี้เนื่องจากเกิดความยากลำบากในการดำเนินธุรกิจ ประกอบกับภาวะการแข่งขันที่รุนแรง ท่ามกลางการเปิดเสรีทางการเงินของประเทศ ภาวะเศรษฐกิจตกต่ำในประเทศ อย่างไรก็ตามเมื่อพิจารณารายธนาคารพบว่าปี 2542 ธนาคารกรุงเทพ และธนาคารกสิกรไทย มีอัตราส่วนของกำไรสุทธิ โดยขาดทุนสุทธิน้อยกว่าธนาคารอื่นและโดยภาพรวมพบว่าทุกธนาคารขาดประสิทธิภาพในการบริหารงาน แต่ก็มีบางธนาคารที่ยังบริหารงานได้ดีกว่าธนาคารอื่น

2.2 อัตราการเติบโตเงินฝาก (Total deposits)

เงินฝากเป็นแหล่งเงินทุนที่จะให้ธนาคารนำไปแสวงหาผลตอบแทนได้ ประชาชนที่นำเงินมาฝากจะได้รับผลตอบแทนในรูปดอกเบี้ย

ตารางที่ 9 เงินฝาก

หน่วย : ล้านบาท

ธนาคาร	2538	2539	2540	2541	2542
BBL	770,423	843,682	946,548	969,780	957,172
KTB	500,280	581,629	580,049	803,716	802,102
TFB	466,574	522,813	588,414	579,333	608,734
SCB	342,191	399,291	558,979	591,150	562,642
BAY	312,440	340,151	389,083	403,896	356,098
Total	2,391,908	2,687,566	3,063,073	3,347,875	3,286,748
ค่าเฉลี่ย	478,381	537,513	612,615	669,575	657,349

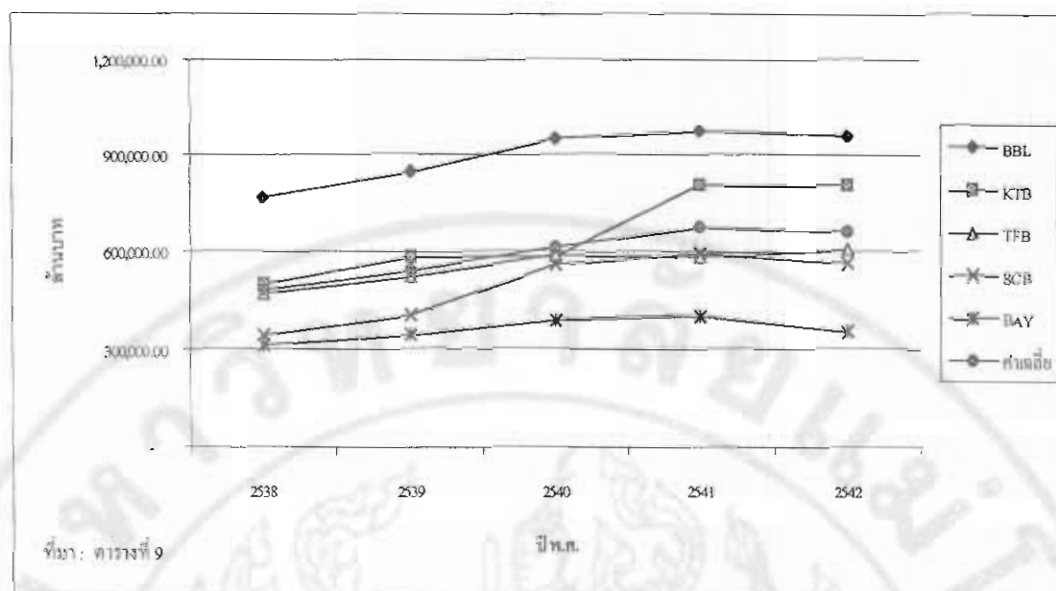
ที่มา : จากงบดุลของธนาคารพาณิชย์ไทย ณ ธันวาคม ปี 2538-2542

ตารางที่ 10 อัตราส่วนการเติบโตเงินฝาก

หน่วย : ร้อยละ

ธนาคาร	2538-2539	2539-2540	2540-2541	2541-2542
BBL	9.51	12.19	2.45	-1.30
KTB	16.26	-0.27	38.56	-0.20
TFB	12.05	12.55	-1.54	5.07
SCB	16.69	39.99	5.76	-4.82
BAY	8.87	14.39	3.81	-11.83
Total	63.38	78.85	49.04	-13.08
ค่าเฉลี่ย	12.68	15.77	9.81	-2.62

ที่มา : การคำนวณจากงบดุลของธนาคารพาณิชย์ ณ ธันวาคม ปี 2538-2542



ภาพที่ 9 เงินฝาก

จากตารางที่ 9 ตารางที่ 10 และภาพที่ 9 พบว่าในปี 2538-2539 และ ปี 2539-2540 ธนาคารไทยพาณิชย์มีอัตราการเติบโตของเงินฝากสูงสุดที่อัตราร้อยละ 16.69 และ 39.99 ตามลำดับ แต่ในปี 2540-2541 ธนาคารกรุงไทยมีอัตราการเติบโตของเงินฝากสูงสุด ที่อัตราร้อยละ 38.56 ซึ่งสาเหตุที่ธนาคารกรุงไทย มีปริมาณเงินฝากสูงขึ้นถึง 803,716 ล้านบาท อัตราการเติบโตถึงร้อยละ 38.56 นั้น เนื่องจากธนาคารกรุงไทย จับโอนกิจการจากธนาคารมหานคร และธนาคารกรุงเทพฯพาณิชย์การ ในการพิจารณายอดรวมของเงินฝากรายธนาคารพบว่า ธนาคารกสิกรไทย ธนาคารไทยพาณิชย์ ธนาคารกรุงศรีอยุธยา จะมีปริมาณเงินฝากต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของทุกปี แต่ก็มีจำนวนเงินฝากสูงเกินกว่า 300,000 ล้านบาท

2.3 อัตราการเติบโตสินเชื่อ (Total loans)

ธนาคารจะปล่อยสินเชื่อประเภทต่างๆ โดยมีทั้งระยะสั้น ระยะปานกลาง และระยะยาว สินเชื่อที่ธนาคารพิจารณาจะแยกตามประเภทธุรกิจ เช่น การเกษตร การก่อสร้าง การบริการ การอุปโภคและบริโภคส่วนบุคคล เป็นต้น

ตารางที่ 11 สินเชื่อ

หน่วย : ล้านบาท

ธนาคาร	2538	2539	2540	2541	2542
BBL	878,718	976,898	1,016,471	850,468	754,898
KTB	556,193	615,715	653,076	813,900	934,126
TFB	503,055	554,516	582,778	490,671	467,123
SCB	377,582	459,108	549,832	516,156	468,851
BAY	305,927	353,404	395,648	354,498	354,480
Total	2,621,475	2,956,641	3,197,805	3,025,694	2,979,478
ค่าเฉลี่ย	524,295	591,328	639,561	605,139	595,896

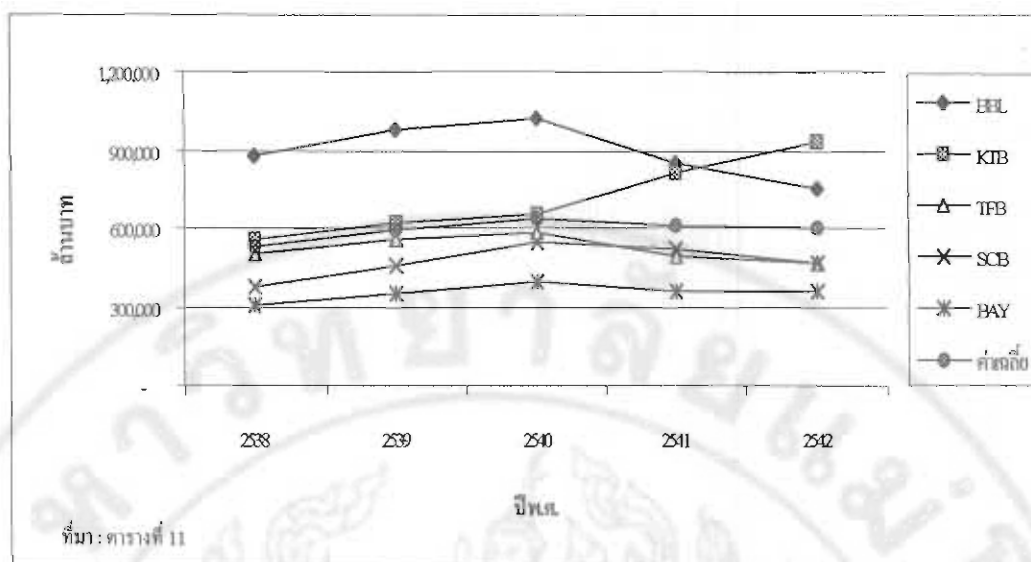
ที่มา : จากงบดุลของธนาคารพาณิชย์ไทย ณ ธันวาคม ปี 2538-2542

ตารางที่ 12 อัตราส่วนการเติบโตสินเชื่อ

หน่วย : ร้อยละ

ธนาคาร	2538-2539	2539-2540	2540-2541	2541-2542
BBL	11.17	4.05	-16.33	-11.23
KTB	10.70	6.07	24.63	14.77
TFB	10.23	5.09	-15.80	-4.79
SCB	21.59	19.76	-6.12	-9.16
BAY	15.52	11.95	-10.40	-0.01
Total	69.21	46.92	-24.02	-10.42
ค่าเฉลี่ย	13.84	9.38	-4.80	-2.08

ที่มา : การคำนวณจากงบดุลของธนาคารพาณิชย์ ณ ธันวาคม ปี 2538-2542



ภาพที่ 10 สินเชื่อ

จากตารางที่ 11 ตารางที่ 12 และภาพที่ 10 จะเห็นว่าในปี 2538 – 2539 และ ปี 2539-2540 อัตราการเติบโตของสินเชื่อของธนาคารไทยพาณิชย์ มีแนวโน้มที่เพิ่มสูงขึ้นกว่าทุกธนาคารโดยมีอัตราเติบโตอยู่ที่ร้อยละ 21.59 และร้อยละ 19.76 ตามลำดับ จนกระทั่งถึงปี 2540 ธนาคารพาณิชย์ทุกธนาคารจะมีอัตราการเติบโตสินเชื่อที่ลดลงอย่างต่อเนื่องถึงปี 2542 ยกเว้นธนาคารกรุงไทย ที่มีอัตราการเติบโตของสินเชื่อสูงกว่าธนาคารอื่น เนื่องจากธนาคารกรุงไทยมีการรับโอนสินเชื่อมาจากธนาคารมหานครและธนาคารกรุงเทพพาณิชย์การ ที่ปิดกิจการลง

2.4 อัตราส่วนเงินให้สินเชื่อต่อเงินฝาก (Total loans / Total deposits)

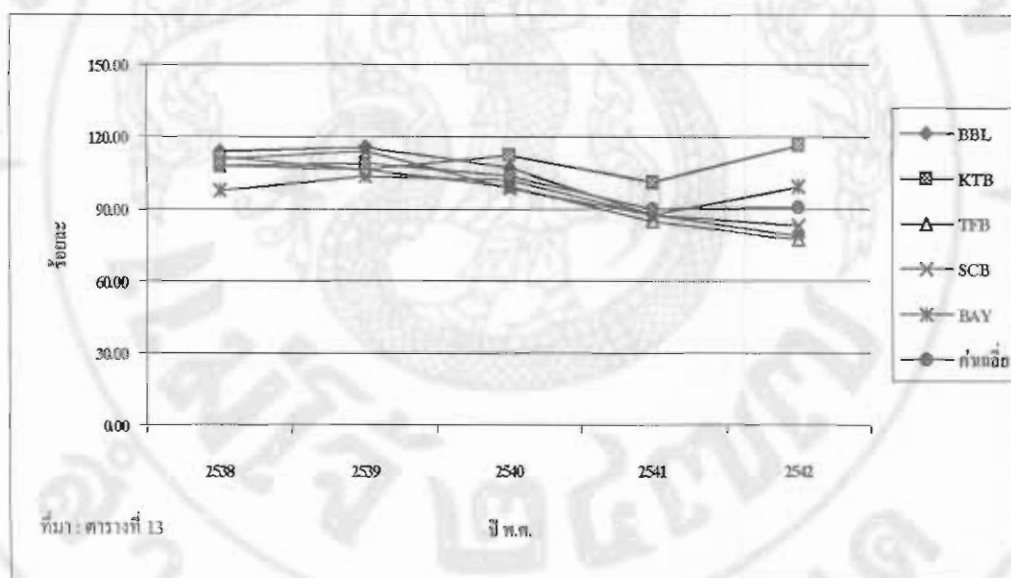
อัตราส่วนเงินให้สินเชื่อต่อเงินฝาก เป็นการพิจารณาในด้านความสามารถระดมเงินฝากจากประชาชนของธนาคาร เพื่อนำไปดำเนินธุรกิจ

ตารางที่ 13 อัตราส่วนเงินให้สินเชื่อต่อเงินฝาก

หน่วย : ร้อยละ

ธนาคาร	2538	2539	2540	2541	2542
BBL	114.06	115.79	107.39	87.70	78.87
KTB	111.18	105.86	112.59	101.27	116.46
TFB	107.82	106.06	99.04	84.70	76.74
SCB	110.34	114.23	98.36	87.31	83.33
BAY	97.92	103.90	101.69	87.77	99.55
Total	541.32	545.84	519.07	448.75	454.95
ค่าเฉลี่ย	108.26	109.17	103.81	89.75	90.99

ที่มา : การคำนวณ จากงบดุลของธนาคารพาณิชย์ ณ ธันวาคม ปี 2538 – 2542



ภาพที่ 11 อัตราส่วนเงินให้สินเชื่อต่อเงินฝาก

จากตารางที่ 13 และภาพที่ 11 พบว่าปี 2538-2540 ทุกธนาคารจะมีอัตราส่วนเงินให้สินเชื่อต่อเงินฝาก ในระดับใกล้เคียงกัน โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่างร้อยละ 97.92-115.79 และเริ่มลดลงในทิศทางเดียวกัน ทุกธนาคารในปี 2541 และในปี 2542 ค่าเฉลี่ยของทุกธนาคาร ลดลงเหลือประมาณ ร้อยละ 89.75-90.99 เมื่อพิจารณาเป็นรายธนาคาร พบว่า ธนาคารกรุงไทย มีจำนวนที่สูงกว่าค่าเฉลี่ยของทุกธนาคารรวมกัน ในปี 2540 เป็นต้นมาจนถึงปี 2542 ซึ่งแสดงว่า จากการที่ธนาคารกรุงไทย รับโอนกิจการของธนาคารมหานครและธนาคารกรุงเทพพาณิชย์การ

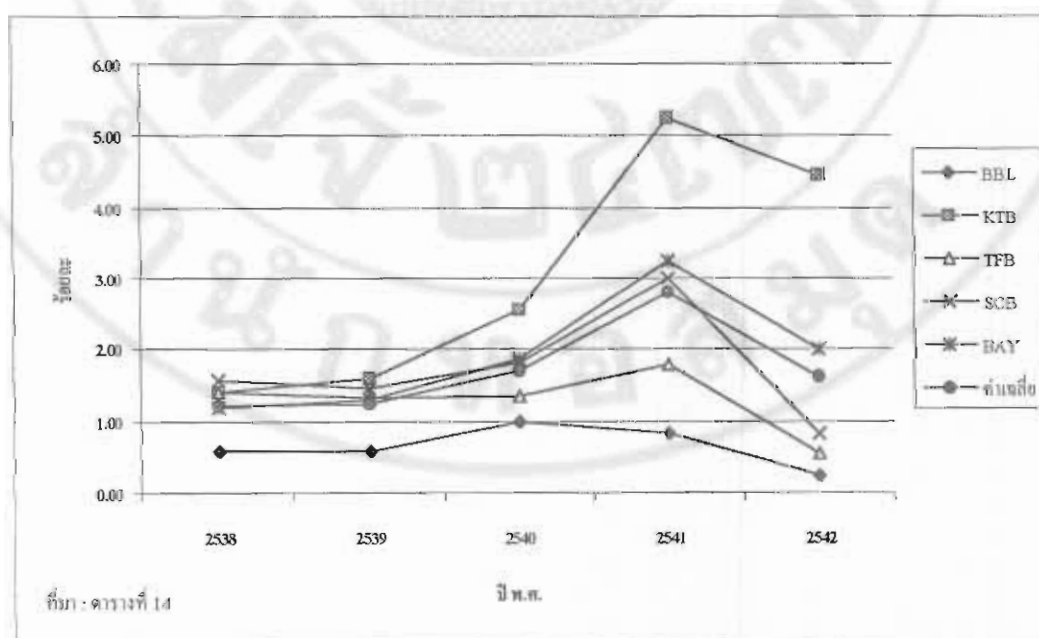
ทำให้ยอดของเงินฝาก และสินเชื่อเพิ่มขึ้น ทำให้ค่าเฉลี่ยที่ได้สูงกว่าธนาคารอื่น และในส่วนของธนาคารกรุงศรีอยุธยา ธนาคารไทยพาณิชย์ ธนาคารกรุงเทพ และธนาคารกสิกรไทย อัตราส่วนเงินให้สินเชื่อต่อเงินฝากที่ระดับใกล้เคียงกัน คือ อยู่ที่ระหว่างร้อยละ 76.74-99.55

2.5 อัตราส่วนดอกเบี้ยค้างรับต่อเงินให้สินเชื่อ (Accrued interest receivable / Total loans) เป็นอัตราส่วนเปรียบเทียบให้เห็นคุณภาพสินทรัพย์ของแต่ละธนาคาร

ตารางที่ 14 อัตราส่วนดอกเบี้ยค้างรับต่อเงินให้สินเชื่อ

หน่วย : ร้อยละ					
ธนาคาร	2538	2539	2540	2541	2542
BBL	0.57	0.58	0.98	0.82	0.25
KTB	1.39	1.61	2.56	5.25	4.45
TFB	1.39	1.31	1.34	1.78	0.56
SCB	1.57	1.45	1.81	2.99	0.82
BAY	1.18	1.30	1.87	3.25	2.01
Total	6.10	6.25	8.56	14.09	8.09
ค่าเฉลี่ย	1.22	1.25	1.71	2.82	1.62

ที่มา : การคำนวณ จากงบดุลของธนาคารพาณิชย์ ณ ธันวาคม ปี 2538 – 2542



ภาพที่ 12 อัตราส่วนดอกเบี้ยค้างรับต่อเงินให้สินเชื่อ

จากตารางที่ 14 และภาพที่ 12 พบว่าในปี 2538 เป็นต้นมา ธนาคารพาณิชย์ขนาดใหญ่ มีสัดส่วนดอกเบี้ยค้างรับต่อเงินให้สินเชื่อไม่เกินร้อยละ 2 และในปี 2540 ทุกธนาคารมีแนวโน้มสูงขึ้น พบว่าธนาคารกรุงไทย มีอัตราส่วนดอกเบี้ยค้างรับต่อเงินให้สินเชื่ออยู่ในระดับที่สูงสุด มาตั้งแต่ปี 2539 สัดส่วนการเพิ่มสูงมากในปี 2541 และ 2542 เนื่องจากการรับโอนกิจการของธนาคารมหานคร และหนี้สินบางส่วนของธนาคารกรุงเทพ พาณิชย์การ มีผลทำให้คุณภาพสินทรัพย์เสื่อมลงหรือหนี้ไม่ก่อให้เกิดรายได้เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว และพบว่าธนาคารกรุงศรีอยุธยา มีสัดส่วนระดับสูงเป็นอันดับรองลงมา แต่สูงกว่าค่าเฉลี่ยของธนาคารพาณิชย์ขนาดใหญ่รวมกัน แสดงว่า ธนาคารกรุงไทยและธนาคารกรุงศรีอยุธยา มีลูกหนี้ที่ค้างชำระดอกเบี้ยในสัดส่วนที่สูง แสดงให้เห็นว่าลูกหนี้มีคุณภาพต่ำ ไม่อาจจะชำระดอกเบี้ยได้ตามกำหนด นั่นคือ อาจเกิดปัญหาได้ง่ายในอนาคต นอกจากนี้ พบว่า ธนาคารกสิกรไทย มีสัดส่วนอัตราส่วนดอกเบี้ยค้างรับต่อเงินให้สินเชื่ออยู่ในระดับต่ำ และ ธนาคารกรุงเทพ มีสัดส่วนอยู่ในระดับต่ำสุด แสดงให้เห็นว่าลูกหนี้มีคุณภาพที่ดีกว่าธนาคารพาณิชย์อื่น และมีค่าต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของทุกธนาคารรวมกันทั้งนี้ แสดงถึงคุณภาพของสินทรัพย์ของธนาคารว่าอยู่ในระดับที่ดี

ตอนที่ 3 วิเคราะห์เชิงเปรียบเทียบประสิทธิภาพการดำเนินงานของธนาคารพาณิชย์ไทยขนาดใหญ่

ในการศึกษาในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้อัตราส่วนในการวัดประสิทธิภาพในการทำกำไร การวัดประสิทธิภาพของพนักงาน และอัตราส่วนการลงทุน ดังนี้

3.1 อัตราส่วนวัดประสิทธิภาพในการทำกำไร (Profitability ratio)

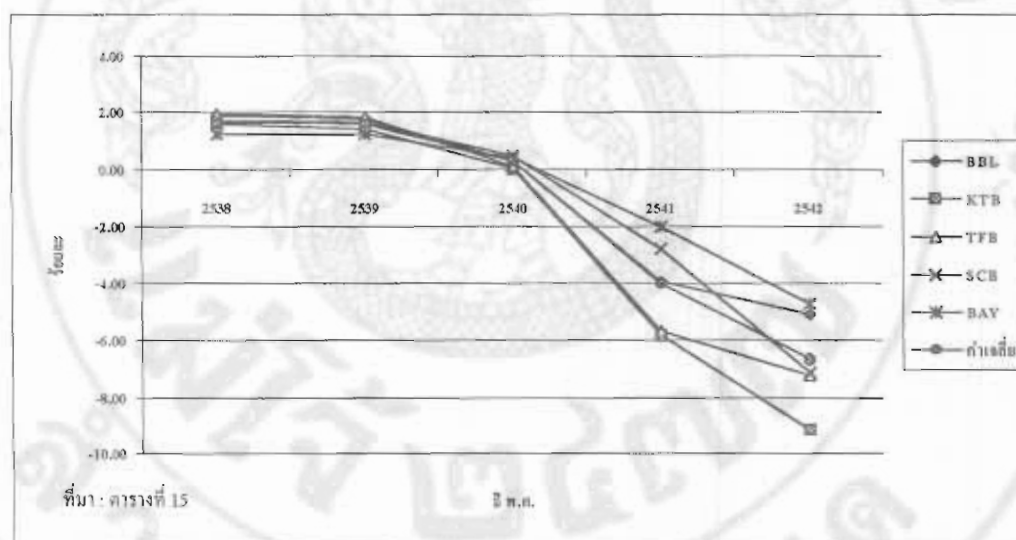
3.1.1 อัตราผลตอบแทนจากสินทรัพย์ทั้งหมด วัดจาก กำไรสุทธิ ต่อสินทรัพย์รวม (Ratio of after-tax profit to assets ชื่อย่อว่า ROA) เป็นการแสดงระดับของผลตอบแทนต่อสินทรัพย์รวมของธนาคาร

ตารางที่ 15 อัตราส่วนผลตอบแทนจากสินทรัพย์ทั้งหมด

หน่วย : ร้อยละ

ธนาคาร	2538	2539	2540	2541	2542
BBL	1.90	1.80	0.29	-3.91	-5.08
KTB	1.59	1.44	0.03	-5.77	-9.17
TFB	1.98	1.84	0.10	-5.66	-7.24
SCB	1.71	1.67	0.45	-2.77	-7.11
BAY	1.21	1.21	0.40	-1.98	-4.70
Total	8.39	7.96	1.27	-20.09	-33.30
ค่าเฉลี่ย	1.68	1.59	0.25	-4.02	-6.66

ที่มา : การคำนวณ จากงบดุลของธนาคารพาณิชย์ ณ ธันวาคม ปี 2538 - 2542



ภาพที่ 13 อัตราส่วนผลตอบแทนจากสินทรัพย์ทั้งหมด

อัตราส่วนกำไรสุทธิต่อสินทรัพย์เป็นการวัดความสามารถในการทำกำไรของธนาคารพาณิชย์ที่นิยมใช้กันมาก จากตารางที่ 15 และภาพที่ 13 พบว่า ในปี 2538 - 2542 อัตราส่วนกำไรสุทธิต่อสินทรัพย์ มีค่าลดลงอย่างต่อเนื่อง จากระดับค่าเฉลี่ยกลุ่มธนาคารระหว่างร้อยละ 0.03-1.98 ในปี 2538 และมีค่าติดลบในปี 2541 ที่ระดับร้อยละ -1.98 ถึง -5.77 และในปี 2542 ที่ระดับร้อยละ -4.70 ถึง -9.17 โดยที่ธนาคารกรุงไทย และธนาคารกสิกรไทย มีค่าติดลบมากกว่าธนาคารอื่น ซึ่งแสดงให้เห็นถึงการขาดประสิทธิภาพในการบริหารงาน เมื่อวิเคราะห์เปรียบเทียบ

รายธนาคาร พบว่า ธนาคารกรุงเทพ และธนาคารกรุงศรีอยุธยา สามารถรักษาสัดส่วนของ อัตราส่วนกำไรสุทธิต่อสินทรัพย์ ได้สูงกว่าค่าเฉลี่ยของทุกธนาคาร ตั้งแต่ปี 2538 แม้ว่าในปี 2541 และ ปี 2542 จะมีค่าติดลบก็ตาม แต่ก็ยังเป็นค่าที่สูงกว่าของธนาคารอื่น แสดงว่าธนาคารกรุงเทพ และธนาคารกรุงศรีอยุธยา สามารถใช้สินทรัพย์ให้เกิดประโยชน์มากกว่า ค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานต่ำ และมีความสามารถในการระดมทุนสูง ธนาคารยังคงรักษาสัดส่วนของอัตราส่วนกำไรสุทธิต่อสินทรัพย์ ไว้สูงสุดในระบบ ซึ่งแสดงว่าธนาคารขาดประสิทธิภาพการบริหารงานแต่ก็สามารถบริหารและดำเนินกิจการได้ดีกว่าธนาคารอื่น

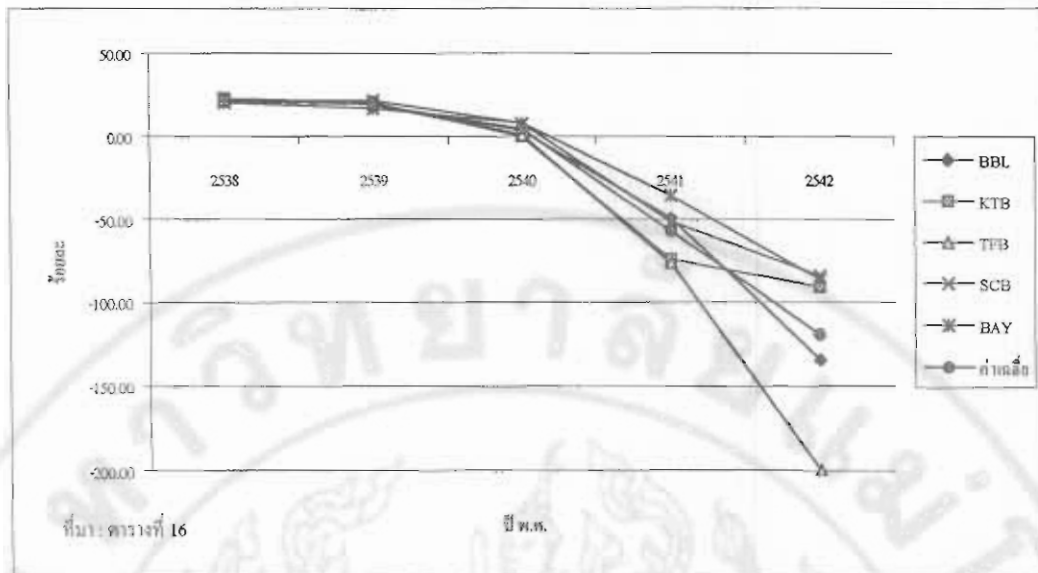
3.1.2 อัตราผลตอบแทนจากส่วนผู้ถือหุ้นวัดจาก กำไรสุทธิต่อส่วนของผู้ถือหุ้น (Ratio of after - tax profit to equity ซื่อยย่อว่า ROE) แสดงถึงระดับผลตอบแทนต่อส่วนทุนของธนาคาร

ตารางที่ 16 อัตราส่วนผลตอบแทนจากส่วนผู้ถือหุ้น

หน่วย : ร้อยละ

ธนาคาร	2538	2539	2540	2541	2542
BBL	21.20	19.29	3.93	-48.96	-133.58
KTB	22.66	20.42	0.46	-73.77	-90.92
TFB	21.94	19.09	1.41	-76.10	-200.34
SCB	21.98	22.15	7.66	-51.38	-84.61
BAY	20.20	16.70	7.49	-35.63	-85.99
Total	107.98	97.65	20.95	-285.84	-595.44
ค่าเฉลี่ย	21.60	19.53	4.19	-57.17	-119.09

ที่มา : การคำนวณ จากบุคคลของธนาคารพาณิชย์ ณ ธันวาคม ปี 2538 - 2542



ภาพที่ 14 อัตราส่วนผลตอบแทนจากส่วนผู้ถือหุ้น

อัตราส่วนผลตอบแทนต่อผู้ถือหุ้น เป็นการวัดจากกำไรสุทธิของธนาคารพาณิชย์ต่อส่วนของผู้ถือหุ้น จากตารางที่ 16 และภาพที่ 14 พบว่า ในปี 2538 – 2542 อัตราส่วนผลตอบแทนต่อผู้ถือหุ้น มีค่าลดลงอย่างต่อเนื่อง จากระดับค่าเฉลี่ยของกลุ่มธนาคารร้อยละ 21.60 ในปี 2538 และมีค่าลดลงอย่างต่อเนื่องจนกระทั่งมีค่าติดลบในปี 2541 ที่ระดับร้อยละ -35.63 ถึง -76.10 และในปี 2542 ที่ระดับร้อยละ -84.61 ถึง -200.34 โดยที่ธนาคารกสิกรไทย มีค่าติดลบมากกว่าทุกธนาคารเนื่องมาจากการลงทุนปรับเปลี่ยนเทคโนโลยีใหม่ๆ เพิ่มขึ้น เมื่อวิเคราะห์เปรียบเทียบรายธนาคารพบว่า ธนาคารไทยพาณิชย์ และธนาคารกรุงศรีอยุธยา จะยังคงรักษาสัดส่วนของอัตราส่วนผลตอบแทนต่อผู้ถือหุ้นที่อยู่สูงกว่าค่าเฉลี่ยของทุกธนาคารรวมกันไว้ได้ ตั้งแต่ปี 2539 แม้ว่าในปี 2541 และ ปี 2542 จะมีค่าติดลบก็ตาม แต่ก็ยังเป็นค่าที่สูงกว่าค่าเฉลี่ยของทุกธนาคาร

3.2 ประสิทธิภาพของพนักงาน (Employee efficiency ratio)

การวัดประสิทธิภาพของพนักงาน จะใช้ อัตราส่วนการวัดความสามารถของพนักงาน จากสัดส่วนดังต่อไปนี้

ตารางที่ 17 จำนวนพนักงาน

หน่วย : คน

ธนาคาร	2538	2539	2540	2541	2542
BBL	26,310	26,218	25,000	21,659	20,434
KTB	16,655	16,561	16,252	18,422	18,169
TFB	16,086	15,740	15,370	14,927	13,372
SCB	12,935	12,909	12,679	12,220	10,469
BAY	10,779	11,339	12,322	12,159	9,988
Total	82,765	82,767	81,623	79,387	72,432
ค่าเฉลี่ย	16,553.00	16,553.40	16,324.60	15,877.40	14,486.40

ที่มา : จากงบดุลของธนาคารพาณิชย์ไทย ณ ธันวาคม ปี 2538 - 2542

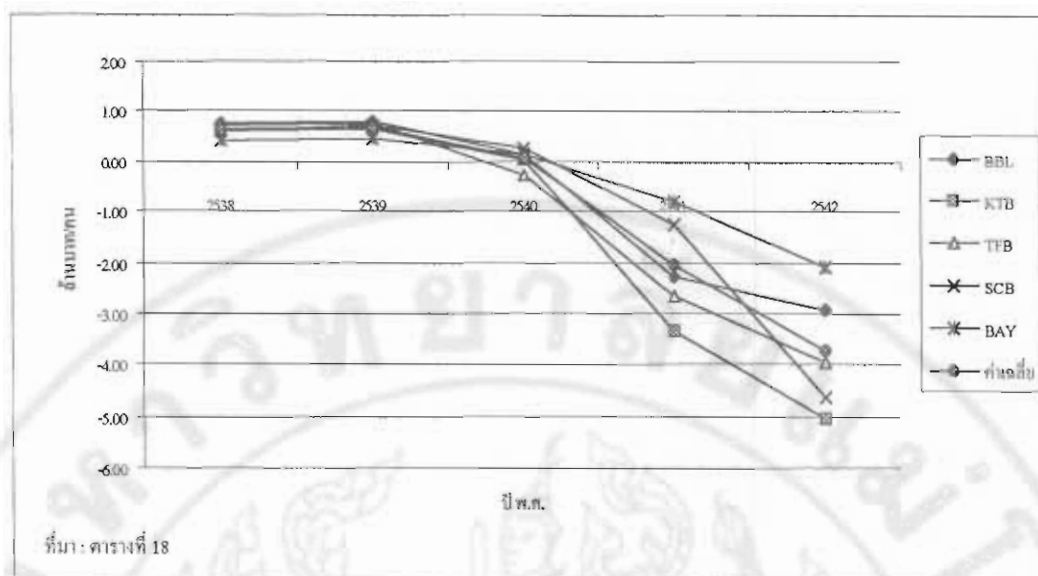
3.2.1 กำไรสุทธิ ต่อ จำนวนพนักงาน
(Net profit / Number of employees)

ตารางที่ 18 อัตราส่วนกำไรสุทธิ ต่อ จำนวนพนักงาน

หน่วย : ล้านบาท/คน

ธนาคาร	2538	2539	2540	2541	2542
BBL	0.75	0.79	0.16	-2.28	-2.94
KTB	0.61	0.62	0.01	-3.34	-5.06
TFB	0.72	0.75	-0.27	-2.67	-3.94
SCB	0.60	0.70	0.25	-1.27	-4.65
BAY	0.42	0.44	0.16	-0.79	-2.08
Total	3.10	3.30	0.31	-10.35	-18.67
ค่าเฉลี่ย	0.62	0.66	0.06	-2.07	-3.73

ที่มา : การคำนวณ จากงบดุลของธนาคารพาณิชย์ ณ ธันวาคม ปี 2538 - 2542



ภาพที่ 15 อัตราส่วนกำไรสุทธิ ต่อ จำนวนพนักงาน

จากตารางที่ 18 และภาพที่ 15 พบว่า ในปี 2538 - 2539 อัตราส่วนมีการกระจุกตัวพบว่าธนาคารมีอัตราส่วนอยู่ระหว่างร้อยละ 0.42 - 0.79 และพบว่าในปี 2540 มีแนวโน้มลดลงจนมีค่าติดลบในปี 2541 - 2542 ทั้งนี้เนื่องจากในปี 2540 ธุรกิจของธนาคารประสบปัญหาสภาพคล่องทางการเงิน เนื่องจากปัญหาเศรษฐกิจถดถอย มีการลดค่าเงินบาท เปิดเสรีทางการเงิน การปรับปรุงนโยบายของรัฐบาล ปัญหานี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ เป็นต้น เมื่อพิจารณาเป็นรายธนาคาร พบว่าตั้งแต่ปี 2540 เป็นต้นมา ธนาคารกรุงศรีอยุธยา มีค่าสัดส่วนสูงกว่าธนาคารพาณิชย์อื่น แสดงว่า ธนาคารกรุงศรีอยุธยา มีพนักงานที่มีคุณภาพและมีความสามารถในการทำงานมากกว่าธนาคารพาณิชย์อื่น พนักงานมีความสามารถทำกำไรให้กับธนาคารได้มาก และนอกจากนี้พบว่าธนาคารกรุงไทย มีสัดส่วนของกำไรสุทธิต่อพนักงานต่ำสุด แสดงถึงประสิทธิภาพของพนักงานในการทำกำไรได้น้อยกว่าธนาคารพาณิชย์อื่น

3.2.2 เงินฝาก ต่อ จำนวนพนักงาน

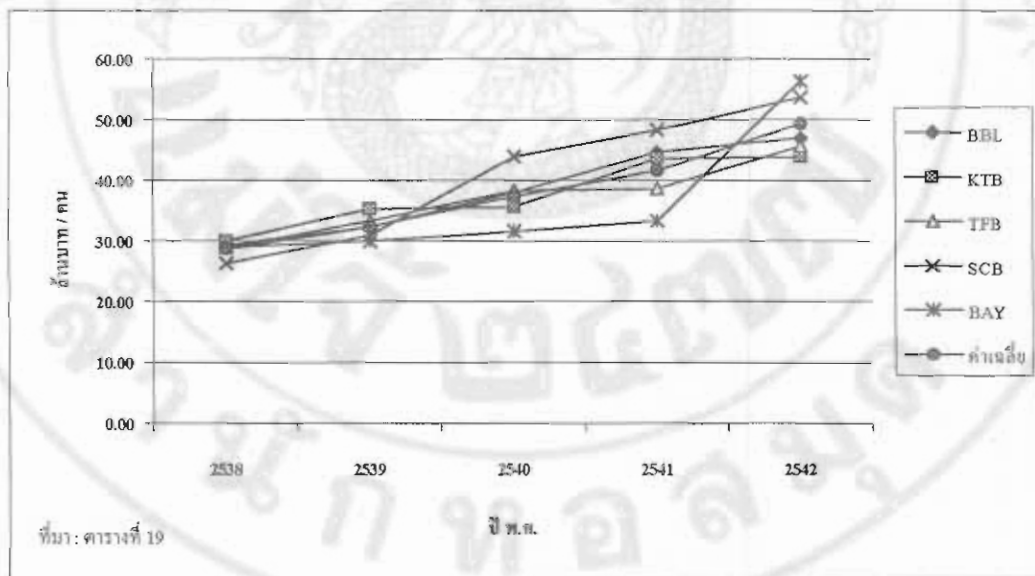
(Total deposits / Number of employees)

ตารางที่ 19 อัตราส่วนเงินฝาก ต่อ จำนวนพนักงาน

หน่วย : ล้านบาท/คน

ธนาคาร	2538	2539	2540	2541	2542
BBL	29.28	32.18	37.86	44.77	46.84
KTB	30.04	35.21	35.69	43.63	44.15
TFB	29.00	33.22	38.28	38.81	45.52
SCB	26.45	30.93	44.09	48.38	53.74
BAY	28.99	30.00	31.58	33.22	56.33
Total	143.76	161.54	187.50	208.81	246.58
ค่าเฉลี่ย	28.75	32.31	37.50	41.76	49.32

ที่มา : การคำนวณ จากงบดุลของธนาคารพาณิชย์ ณ ธันวาคม ปี 2538 - 2542



ภาพที่ 16 อัตราส่วนเงินฝาก ต่อ จำนวนพนักงาน

จากตารางที่ 19 และภาพที่ 16 พบว่าในปี 2538 – 2539 อัตราส่วนระหว่างเงินฝากต่อจำนวนพนักงาน พบว่ามีค่าเฉลี่ยของทุกธนาคารอยู่ที่ร้อยละ 28.75 และร้อยละ 32.31 ตามลำดับ โดยทุกธนาคารมีสัดส่วนใกล้เคียงกับค่าเฉลี่ย และในปี 2540 มีค่ากระจายตัวกันมากขึ้นตามลำดับ ในลักษณะที่มีแนวโน้มที่สูงขึ้น เมื่อพิจารณารายธนาคาร พบว่าธนาคารไทยพาณิชย์จะมีอัตราส่วนเงินฝากต่อจำนวนพนักงานในระดับที่สูงกว่าค่าเฉลี่ยของทุกธนาคารรวมกัน ตั้งแต่ปี 2539 - 2542 เป็นต้นมา แสดงว่าธนาคารไทยพาณิชย์มีพนักงานที่มีความสามารถในการหาเงินฝากได้มาก และธนาคารกรุงศรีอยุธยา มีสัดส่วนต่ำกว่าค่าเฉลี่ยตั้งแต่ปี 2539 แต่ในปี 2542 สามารถมีอัตราส่วนเงินฝากต่อพนักงานในระดับที่สูงสุด แสดงว่าธนาคารกรุงศรีอยุธยา มีการพัฒนาประสิทธิภาพการทำงานของพนักงาน เพื่อสร้างเสริมคุณภาพของพนักงาน รวมทั้งการลดจำนวนพนักงานลง และสามารถปรับตัวในระดับที่ดีขึ้น ทำให้มีอัตราส่วนสูงสุดในปี 2542

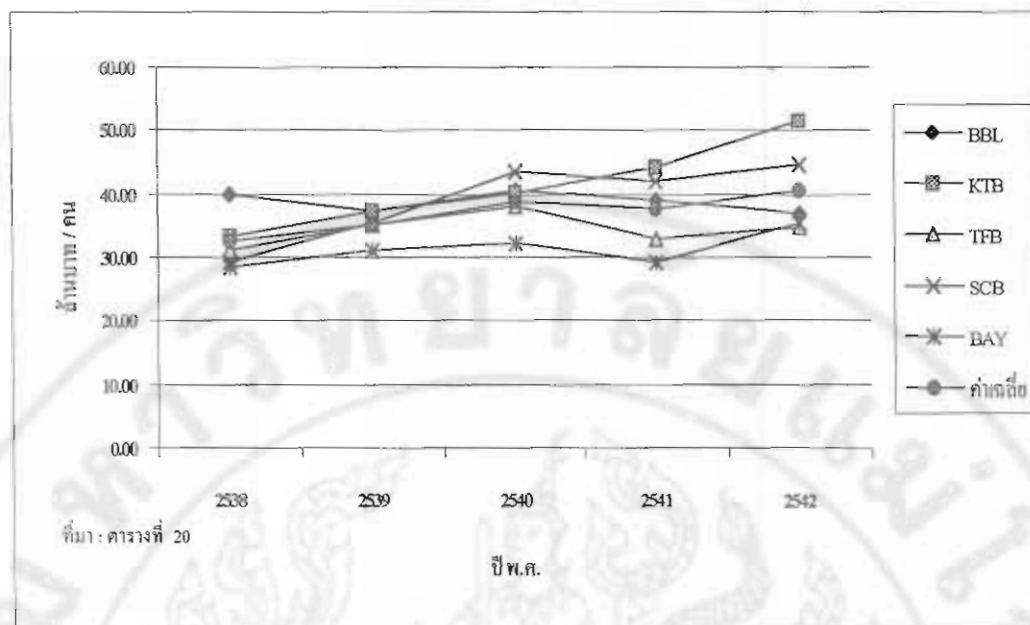
3.2.3 เงินให้สินเชื่อ ต่อ จำนวนพนักงาน

(Total loans / Number of employees)

ตารางที่ 20 อัตราส่วนเงินให้สินเชื่อ ต่อ จำนวนพนักงาน

ธนาคาร	หน่วย : ล้านบาท/คน				
	2538	2539	2540	2541	2542
BBL	33.40	37.26	40.66	39.27	36.94
KTB	33.39	37.18	40.18	44.18	51.41
TFB	31.27	35.23	37.92	32.87	34.93
SCB	29.19	35.56	43.37	42.24	44.98
BAY	28.38	31.17	32.11	29.16	35.49
Total	162.23	176.4	194.24	187.72	203.55
ค่าเฉลี่ย	32.40	35.28	38.85	37.54	40.71

ที่มา : การคำนวณ จากงบดุลของธนาคารพาณิชย์ ณ ธันวาคม ปี 2538 – 2542



ภาพที่ 17 อัตราส่วนเงินให้สินเชื่อ ต่อ จำนวนพนักงาน

จากตารางที่ 20 และภาพที่ 17 แสดงว่าในปี 2538 - 2539 เงินให้สินเชื่อต่อจำนวนพนักงานจะมีค่าเฉลี่ยของทุกธนาคารที่ร้อยละ 32.40 และร้อยละ 35.28 ตามลำดับ โดยทุกธนาคารมีส่วนใกล้เคียงกับค่าเฉลี่ย และในปี 2540 เริ่มมีการกระจายตัว มีแนวโน้มสูงขึ้น โดยค่าเฉลี่ย จะอยู่ที่ระหว่างร้อยละ 32.11 - 43.37 เมื่อพิจารณารายธนาคาร ตั้งแต่ปี 2538 - 2542 ธนาคารกรุงไทยจะมีสัดส่วนในระดับที่สูงกว่าค่าเฉลี่ยของทุกธนาคารรวมกัน และปี 2541 - 2542 มีค่าสูงสุดในกลุ่มซึ่งสาเหตุเนื่องมาจากการโอนรวมกิจการกับธนาคารมหานครและธนาคารกรุงเทพพาณิชย์การ โดย ธนาคารไทยพาณิชย์จะมีสัดส่วนระดับสูงรองลงมา สำหรับธนาคารกรุงศรีอยุธยาและธนาคารกสิกรไทยจะมีสัดส่วนระดับที่ต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของทุกธนาคารรวมกัน และ ธนาคารกรุงศรีอยุธยามีสัดส่วนต่ำสุดตั้งแต่ปี 2538 - 2541 และปี 2542 ธนาคารกสิกรไทยมีสัดส่วนต่ำสุด แสดงว่าทั้ง 2 ธนาคารมีพนักงานที่มีความสามารถในการหาสินเชื่อ ในระดับต่ำกว่าธนาคารพาณิชย์อื่น

3.2.4 ค่าใช้จ่ายพนักงาน ต่อ จำนวนพนักงาน

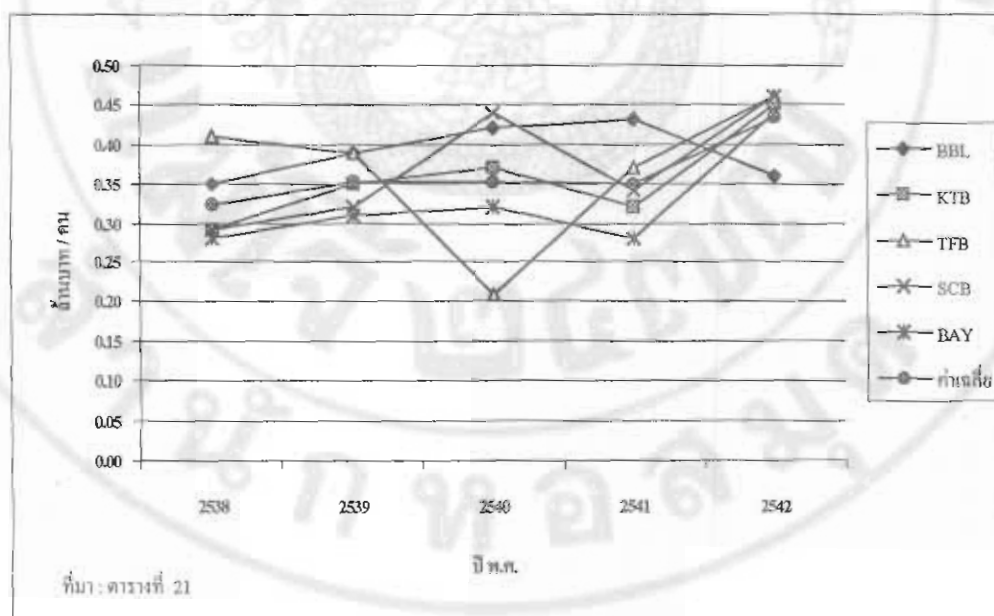
(Personnel expenses / Number of employees)

ตารางที่ 21 อัตราส่วนค่าใช้จ่ายพนักงาน ต่อ จำนวนพนักงาน

หน่วย : ล้านบาท/คน

ธนาคาร	2538	2539	2540	2541	2542
BBL	0.35	0.39	0.42	0.43	0.36
KTB	0.29	0.35	0.37	0.32	0.45
TFB	0.41	0.39	0.21	0.37	0.46
SCB	0.29	0.32	0.44	0.34	0.46
BAY	0.28	0.31	0.32	0.28	0.44
Total	1.62	1.76	1.76	1.74	2.17
ค่าเฉลี่ย	0.32	0.35	0.35	0.35	0.43

ที่มา : การคำนวณ จากงบดุลของธนาคารพาณิชย์ ณ ธันวาคม ปี 2538 - 2542



ภาพที่ 18 อัตราส่วนค่าใช้จ่ายพนักงาน ต่อ จำนวนพนักงาน

จากตารางที่ 21 และภาพที่ 18 อัตราส่วนค่าใช้จ่ายพนักงานต่อจำนวนพนักงาน ปี 2538-2540 ทุกธนาคารมีอัตราส่วนอยู่ระหว่างร้อยละ ในช่วง 0.32 - 0.43 ซึ่งเป็นจำนวนที่มีค่าน้อยมาก เมื่อเทียบกับค่าใช้จ่ายอื่นๆ เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบรายธนาคาร พบว่า ธนาคารกสิกรไทยจะมีค่าที่เคลื่อนไหวมาก ในปี 2538 มีค่าสูงสุด ที่ระดับ 0.41 และต่ำสุดในปี 2540 ที่ระดับ 0.21 เนื่องจากเป็นปีที่ธนาคารกสิกรไทย มีการปรับปรุงเทคโนโลยี มีการลงทุนด้านการขยายสาขา ทำให้ต้องลดค่าใช้จ่ายในด้านพนักงานลง หลังจากนั้นจึงสามารถปรับตัวสูงขึ้นในปี 2541 ต่อเนื่องถึงปี 2542 ส่วนธนาคารกรุงเทพ มีแนวโน้มที่สูงขึ้นในปี 2538 สูงกว่าค่าเฉลี่ยของธนาคารพาณิชย์ขนาดใหญ่ จนถึงปี 2541 และในปี 2542 มีค่าต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของทุกธนาคาร ส่วนธนาคารกรุงศรีอยุธยา มีค่าต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของธนาคารพาณิชย์ขนาดใหญ่ จึงกล่าวได้ว่าธนาคารที่มีค่าสูงกว่าค่าเฉลี่ย จะให้ผลตอบแทนในรูปค่าจ้างสูงกว่าธนาคารอื่นๆ แสดงถึงความสามารถการดำเนินงานของธนาคาร

อย่างไรก็ตาม อัตราส่วนที่ใช้วัดความสามารถของพนักงานต่างๆ นี้ จะแสดงให้เห็นถึงประสิทธิภาพของการดำเนินงานของธนาคารที่ขึ้นอยู่กับความสามารถของพนักงาน เป็นสำคัญ หากธนาคารใดมีอัตราส่วนค่าเฉลี่ยสูงกว่าธนาคารอื่นๆ จะแสดงให้เห็นว่า ธนาคารนั้นมีพนักงานที่มีคุณภาพและมีความสามารถในการทำงานมากกว่าธนาคารอื่นๆ

3.3 อัตราส่วนการลงทุน (Investment ratio)

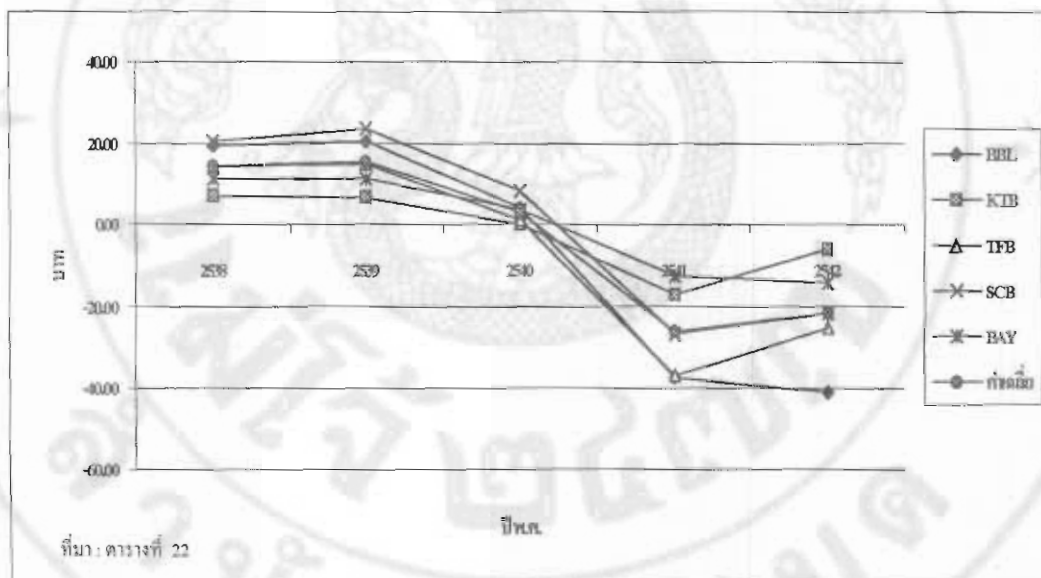
3.3.1 กำไรสุทธิต่อหุ้น (Earnings per share) เป็นการศึกษาถึงการลงทุนกับผลตอบแทนที่ได้รับ ซึ่งให้ความสำคัญกับอัตราส่วนที่หาได้จากงบกำไรขาดทุน

ตารางที่ 22 อัตราส่วนกำไรสุทธิต่อหุ้น

หน่วย : บาท

ธนาคาร	2538	2539	2540	2541	2542
BBL	19.68	20.72	4.05	-37.64	-40.97
KTB	7.21	6.96	0.14	-17.37	-6.07
TFB	14.46	14.83	1.00	-36.86	-25.09
SCB	20.40	23.68	8.37	-27.03	-21.97
BAY	11.19	11.33	3.92	-12.62	-14.23
Total	72.94	77.49	17.48	-56.24	-108.33
ค่าเฉลี่ย	15.59	15.50	3.50	-11.25	-21.67

ที่มา : ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย



ภาพที่ 19 อัตราส่วนกำไรสุทธิต่อหุ้น

จากตารางที่ 22 และภาพที่ 19 พบว่าในปี 2538 - 2539 ทุกธนาคารจะมีสัดส่วนการลงทุนอยู่ระหว่างร้อยละ 6.96-23.68 แสดงว่านักลงทุนสามารถลงทุนในหุ้นของธนาคารได้ โดยจะได้รับผลตอบแทนที่ดีที่สุด และมีกำไรต่อการลงทุน หลังจากปี 2539 สัดส่วนเริ่มมีการเคลื่อนไหวมาก และมีความเสี่ยงในการลงทุนหุ้นกลุ่มธนาคารพาณิชย์ขนาดใหญ่ โดยมีสาเหตุจากปัญหาภาวะเศรษฐกิจถดถอย มีผลกระทบต่อผลการดำเนินงานกิจการของธนาคาร และทำให้เกิดความผันผวน

มากที่สุดในปี 2540 โดยเฉพาะ ธนาคารกสิกรไทย ธนาคารกรุงเทพ มีสัดส่วนลดต่ำลงมากกว่าค่าเฉลี่ยของกลุ่มธนาคาร เนื่องจากการลงทุนทางด้านเทคโนโลยีของธนาคาร และในปี 2541 ถึงปี 2542 การลงทุนในกลุ่มหุ้นธนาคารพาณิชย์ขนาดใหญ่ประสบภาวะการขาดทุนอย่างต่อเนื่องในทิศทางเดียวกัน

3.3.2 มูลค่าหุ้นตามบัญชี (Book value)

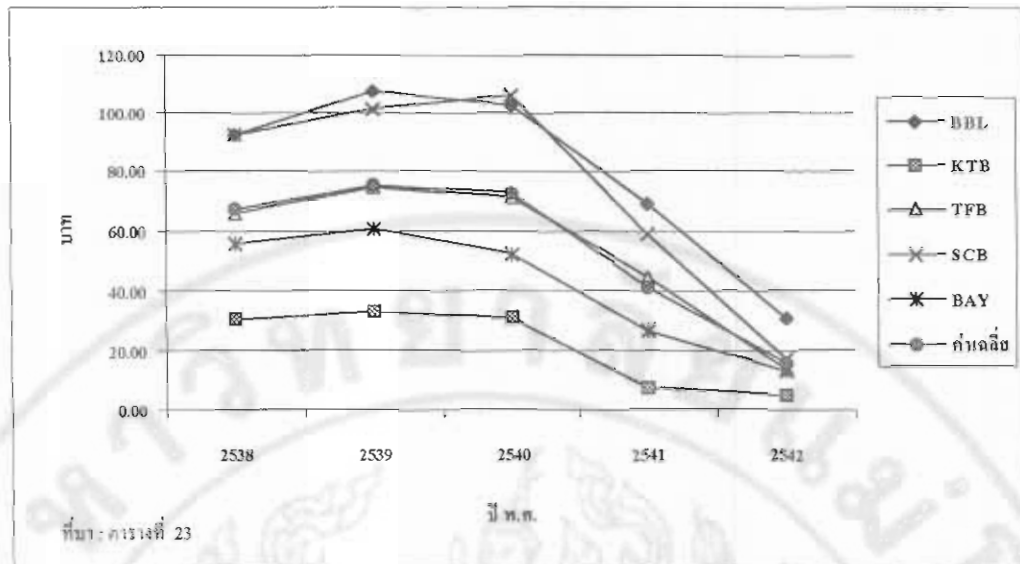
การเติบโตของมูลค่าทางบัญชี มูลค่าหุ้นตามบัญชี ณ ราคาบัญชี ปัจจุบันบอกถึงมูลค่าหุ้นที่แท้จริง ที่ปรากฏให้เห็นในงบดุล

ตารางที่ 23 อัตราส่วนมูลค่าหุ้นตามบัญชี

หน่วย : บาท

ธนาคาร	2538	2539	2540	2541	2542
BBL	92.84	107.40	103.14	68.93	30.87
KTB	30.36	33.20	30.82	7.46	4.60
TFB	65.92	74.53	71.01	44.56	13.45
SCB	92.78	101.18	106.62	59.31	17.20
BAY	55.42	60.22	52.42	26.88	13.05
Total	337.32	376.53	364.01	207.14	79.17
ค่าเฉลี่ย	67.46	75.31	72.80	41.43	15.83

ที่มา : ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย



ภาพที่ 20 อัตราส่วนมูลค่าหุ้นตามบัญชี

จากตารางที่ 23 และภาพที่ 20 จะเห็นว่า ในปี 2538 – 2539 สัดส่วนของมูลค่าหุ้นตามบัญชี จะมีค่าสูงขึ้นไปในอัตราส่วนที่ไม่สูงมากนักและในปี 2540 สัดส่วนของมูลค่าหุ้นตามบัญชี ของทุกธนาคารจะมีแนวโน้มที่ลดลงอย่างต่อเนื่องถึงปี 2542 ยกเว้น ธนาคารกรุงเทพ และธนาคารไทยพาณิชย์ ยังคงมีมูลค่าหุ้นตามบัญชีสูงกว่าค่าเฉลี่ยของทุกธนาคารรวมกัน แสดงให้เห็นว่า ทั้งสองธนาคารมีความสามารถในการบริหารกิจการของธนาคาร และสามารถรักษาผลตอบแทนของผู้ถือหุ้นที่จะได้รับ ณ งวดบัญชีนั้นๆ ได้ดี ส่วนธนาคารกรุงไทยมีมูลค่าหุ้นตามบัญชีต่ำที่สุดในกลุ่ม แสดงว่าผลตอบแทนของผู้ถือหุ้นจะได้รับในสัดส่วนที่ต่ำกว่าผู้ถือหุ้นของธนาคารอื่น

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ
(SUMMARY, IMPLICATION AND RECOMMENDATION)

ธนาคารพาณิชย์เป็นสถาบันการเงินแหล่งใหญ่ที่สุดของประเทศจากสภาวะวิกฤตเศรษฐกิจในช่วงปี 2539 - 2540 ทำให้ธนาคารพาณิชย์ไทยเดิมที่มีอยู่ 15 ธนาคารถูกรัฐบาลเข้าแทรกแซงในการดำเนินกิจการ ทำให้บางธนาคารกลายเป็นธนาคารของรัฐบาล ในปัจจุบัน (พ.ศ. 2544) คงเหลือธนาคารพาณิชย์ที่ประกอบกิจการธนาคารอยู่ 13 ธนาคาร ซึ่งยังคงทำหน้าที่หลักในการเป็นแหล่งระดมเงินออมของประชาชนไปใช้กับการลงทุน เพื่อพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ ซึ่งผลการดำเนินการของธนาคารพาณิชย์ไทยขนาดใหญ่ในช่วง 5 ปีที่ทำการศึกษา (2538 - 2542) บางปีธนาคารพาณิชย์สามารถทำกำไรได้มาก บางปีประสบปัญหาสภาวะการขาดทุน อย่างไรก็ตาม ธนาคารพาณิชย์ยังคงต้องรักษาสภาพคล่อง ดำรงเงินกองทุนให้เพียงพอ และสามารถทำกำไรได้ เพื่อให้ธนาคารพาณิชย์นั้นมีความมั่นคงตลอดไป เพื่อสร้างความเชื่อมั่นให้กับประชาชนผู้ฝากเงินกับธนาคารด้วย

การวิจัยเรื่อง การวิเคราะห์เชิงเปรียบเทียบผลการดำเนินงานของธนาคารพาณิชย์ไทยขนาดใหญ่ ระหว่างปี 2538 - 2542 มุ่งเน้นที่จะศึกษาในด้านของความมั่นคง ความเจริญเติบโต และประสิทธิภาพการดำเนินงานของธนาคารพาณิชย์ไทยขนาดใหญ่ สามารถสรุปผลการวิจัยออกมาได้ ดังนี้

สรุปผลการวิจัย และอภิปรายผลการวิจัย
(Summary and Implication)

การวิจัยครั้งนี้ แบ่งการสรุปและอภิปรายผลการวิจัยออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

- ตอน 1 ในด้านของความมั่นคงของธนาคารพาณิชย์ไทยขนาดใหญ่
- ตอน 2 ในด้านความเจริญเติบโตของธนาคารพาณิชย์ไทยขนาดใหญ่
- ตอน 3 ในด้านประสิทธิภาพการดำเนินงานของธนาคารพาณิชย์ไทยขนาดใหญ่

ในด้านของความมั่นคงของธนาคารพาณิชย์ไทยขนาดใหญ่

เมื่อพิจารณาจากอัตราส่วนในการวัดสภาพคล่อง โดยใช้อัตราส่วนการถอนเงินฝาก อัตราส่วนเงินสดต่อเงินฝากและอัตราส่วนเงินให้กู้ต่อเงินฝาก พบว่าทุกธนาคารมีสัดส่วนลดต่ำลง จากปี 2538 เป็นต้นมา โดยอัตราส่วนการถอนเงินฝาก พบว่าทุกธนาคารมีเงินสำรองอยู่ที่ระหว่าง ร้อยละ 2.78 - 8.70 แสดงว่า ทุกธนาคารมีความสามารถในการชำระหนี้เงินฝากได้ โดยธนาคาร กรุงเทพ จะเป็นธนาคารที่มีอัตราส่วนการถอนเงินฝากดีที่สุด แสดงว่า ธนาคารกรุงเทพ สามารถมีเงินสำรองจ่ายคืนให้กับผู้มาถอนเงินได้ดีที่สุด สำหรับอัตราส่วนเงินสดต่อเงินฝาก พบว่าทุกธนาคารมีสัดส่วนลดลงมากจากปี 2538-2542 มีอัตราส่วนเงินสดต่อเงินฝากอยู่ที่ระหว่างร้อยละ 0.97-8.35 โดยธนาคารกรุงเทพ มีสัดส่วนที่ดีที่สุด และธนาคารกรุงไทย มีสัดส่วนต่ำสุด สำหรับอัตราส่วนเงินให้กู้ต่อเงินฝาก พบว่าทุกธนาคารมีแนวโน้มลดต่ำลงเช่นกัน โดยธนาคารกรุงเทพ มีอัตราส่วนเงินให้กู้ต่อเงินฝาก สูงในปี 2538-2540 ธนาคารกรุงไทย มีอัตราส่วนเงินให้กู้ต่อเงินฝาก สูงในปี 2540-2542 และ ธนาคารกรุงศรีอยุธยา มีอัตราส่วนเงินให้กู้ต่อเงินฝาก สูงในปี 2542 สูงสุด และธนาคารกสิกรไทยมีอัตราส่วนเงินให้กู้ต่อเงินฝาก ต่ำที่สุดตั้งแต่ปี 2538 -2542

เมื่อพิจารณาจากอัตราส่วนใช้วัดหาความสามารถในการทำกำไร อัตราส่วนระหว่าง ค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานต่อรายได้ทั้งหมด พบว่าทุกธนาคารมีแนวโน้มมีค่าใช้จ่ายสูงขึ้นตั้งแต่ ปี 2538 โดยธนาคารกรุงไทย มีอัตราส่วนที่สูงที่สุด เนื่องจากรับภาระการโอนกิจการของธนาคาร มหานคร และธนาคารกรุงเทพฯ พาณิชยการ เข้ามานั่นเอง สำหรับอัตราส่วนระหว่างกำไรสุทธิ หลังหักภาษีต่อสินทรัพย์รวมเฉลี่ย พบว่าหลังจากปี 2538 ทุกธนาคารมีสัดส่วนกำไรสุทธิลดลง มีการขาดทุนสุทธิในลักษณะเดียวกันหมด การขาดทุนสุทธิของธนาคารแสดงถึงความไม่คุ้มค่างับ การลงทุนในสินทรัพย์ ยกเว้นธนาคารกรุงเทพ มีสัดส่วนอัตราส่วนระหว่างกำไรสุทธิหลังหักภาษี ต่อสินทรัพย์รวม สูงกว่าค่าเฉลี่ยของทุกธนาคาร และธนาคารกรุงไทย ประสบภาวะการขาดทุน มากที่สุดในกลุ่ม

เมื่อพิจารณาจากความเพียงพอของเงินกองทุน ทุกธนาคารสามารถดำรงเงินกองทุน ตามหลักเกณฑ์ของธนาคารแห่งประเทศไทยได้ในสัดส่วนที่กำหนดไว้ กล่าวคือทุกธนาคาร สามารถดำรงเงินกองทุนต่อสินทรัพย์เสี่ยงได้สูงกว่าร้อยละ 7.20-10.25 ในปี 2538 - 2540 และ ทุกธนาคารสามารถดำรงเงินกองทุนต่อสินทรัพย์เสี่ยง อยู่ที่ระหว่างร้อยละ 2.34-12.20 ในปี 2541-2542 เนื่องจากทุกธนาคารต้องการที่จะมีเงินกองทุนที่แข็งแกร่ง และกันสำรองไว้ในอนาคต

กล่าวโดยรวมได้ว่า เมื่อเปรียบเทียบถึงความมั่นคง พบว่า ทุกธนาคารประสบปัญหาในเรื่องความมั่นคงในลักษณะเดียวกันหมด และอัตราส่วนที่วัดได้มีระดับใกล้เคียงกัน โดยธนาคารกรุงเทพ เป็นธนาคารเดียวที่มีสัดส่วนจากการวัดสภาพคล่อง และอัตราส่วนที่ใช้วัดหาความสามารถในการทำกำไรได้ดีกว่าธนาคารอื่นๆ แม้ว่า ในช่วงปี 2540 - 2542 บางอัตราส่วนของธนาคารกรุงเทพจะมีค่าลดลงมากแต่เป็นไปในลักษณะทิศทางเดียวกันกับธนาคารอื่นๆ และสามารถรักษาสัดส่วนไว้ได้ดีที่สุดสูงกว่าค่าเฉลี่ยในกลุ่ม และธนาคารกรุงไทย จะเป็นธนาคารที่มีปัญหามากที่สุด โดยเฉพาะสัดส่วนของความสามารถในการทำกำไร ทั้งนี้เนื่องจากการรับโอนกิจการจากธนาคารมหานครและธนาคารกรุงเทพฯ พาณิชยกรรม ทำให้มีค่าใช้จ่ายในการดำเนินธุรกิจเพิ่มมากขึ้น ทำให้สัดส่วนการทำกำไรต่ำที่สุดในกลุ่ม

ในด้านความเจริญเติบโตของธนาคารพาณิชย์ไทยขนาดใหญ่

ด้านความเจริญเติบโตของธนาคารพาณิชย์ขนาดใหญ่ พิจารณาจากอัตราการเติบโตของกำไรสุทธิ มีค่าลดลงในปี 2540 และมีค่าติดลบทุกธนาคาร แสดงว่ามีการทำกิจการประสพภาวะขาดทุน ทั้งนี้เพราะความยากลำบากในการดำเนินธุรกิจ มีการแข่งขันที่รุนแรง และการเปิดเสรีทางการเงินของประเทศ ประกอบกับภาวะเศรษฐกิจตกต่ำ สำหรับอัตราการเติบโตของเงินฝาก และอัตราการเติบโตของสินเชื่อ พบว่าทุกธนาคารมีสัดส่วนอยู่ในระดับใกล้เคียงกัน โดยมีแนวโน้มสูงขึ้น ในปี 2538 เป็นต้นมาเริ่มลดต่ำลง ในปี 2541 และปี 2542 ธนาคารกรุงเทพ และธนาคารกรุงไทยมียอดของเงินฝากและสินเชื่อสูงกว่าธนาคารอื่นเนื่องจากการรับโอนกิจการรวมกับธนาคารมหานครและธนาคารกรุงเทพฯ พาณิชยกรรม

อัตราการเติบโตสินเชื่อต่อเงินฝาก พบว่าทุกธนาคารมีอัตราส่วนอยู่ระหว่างร้อยละ 83.33 - 116.46 ธนาคารกรุงไทยมีอัตราส่วนสูงสุดในกลุ่ม เนื่องมาจากการรับโอนรวมกิจการสำหรับอัตราส่วนดอกเบี้ยค้างรับต่อเงินให้สินเชื่อ พบว่าสัดส่วน 2538 - 2539 อยู่ระหว่างร้อยละ 0.57-1.57 แต่เมื่อประสบปัญหาภาวะทางเศรษฐกิจ ในปี 2540 สัดส่วนดอกเบี้ยค้างรับต่อเงินให้สินเชื่อ มีแนวโน้มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่องถึง ปี 2541 โดยเฉพาะ ธนาคารกรุงไทย มีสัดส่วนลูกหนี้ค้างชำระดอกเบี้ยสูงสุด แสดงว่า มีลูกหนี้ที่ไม่มีคุณภาพ สินทรัพย์ของธนาคารกรุงไทยมีคุณภาพต่ำ โดยที่ธนาคารกรุงเทพมีสัดส่วนต่ำสุด แสดงว่า มีลูกหนี้ที่มีคุณภาพ สามารถชำระดอกเบี้ยเงินกู้ได้ แสดงถึงคุณภาพสินทรัพย์ของธนาคารกรุงเทพว่ามีคุณภาพสินทรัพย์ที่ดีกว่าธนาคารอื่นๆ

กล่าวโดยรวมได้ว่าเมื่อเปรียบเทียบถึงความเจริญเติบโตของธนาคารพาณิชย์ พบว่าทุกธนาคารประสบปัญหาในเรื่องความเจริญเติบโต ในลักษณะเดียวกันหมด สัดส่วนที่วัดได้มี

ระดับใกล้เคียงกัน มีทิศทางไปในทางเดียวกัน กล่าวคือ ธนาคารกรุงเทพ และ ธนาคารกรุงไทย มีสัดส่วนที่ใช้วัดการเจริญเติบโตที่ดีกว่าธนาคารอื่น แม้ว่าธนาคารกรุงไทยมีความเจริญเติบโตทั้งด้านเงินฝากและสินเชื่อ เพราะการรับโอนสินทรัพย์ของธนาคารมหานครและธนาคารกรุงเทพพาณิชย์การ แต่เมื่อพิจารณาสัดส่วนของดอกเบี้ยค้างรับต่อเงินให้สินเชื่อ พบว่า ธนาคารกรุงไทยมีปัญหาเรื่องลูกหนี้ด้อยคุณภาพ และคุณภาพของสินทรัพย์ต่ำ กล่าวคือมีลูกหนี้ค้างชำระดอกเบี้ยเงินกู้สูงสุดในกลุ่ม มีดอกเบี้ยจ่ายมาก ขณะที่ดอกเบี้ยรับ ไม่สามารถเรียกเก็บได้ นั่นเอง

ในด้านประสิทธิภาพการดำเนินงานของธนาคารพาณิชย์ไทยขนาดใหญ่

เมื่อพิจารณาจากอัตราส่วนการวัดประสิทธิภาพในการทำกำไร การวัดประสิทธิภาพของพนักงาน และอัตราส่วนการลงทุน

อัตราส่วนการวัดประสิทธิภาพในการทำกำไรจากกำไรสุทธิต่อสินทรัพย์รวม (ROA) พบว่ามีค่าลดลงตั้งแต่ปี 2538 เป็นต้นมา จนมีค่าติดลบ ซึ่งเป็นไปในทิศทางเดียวกันทุกธนาคาร แสดงถึงประสิทธิภาพการบริหารงานและการจัดการที่ต่ำลง โดยธนาคารกรุงไทยมีสัดส่วนต่ำเมื่อเปรียบเทียบกับธนาคารอื่น ธนาคารกรุงเทพและธนาคารกรุงศรีอยุธยา มีสัดส่วนที่สูง แสดงว่าทั้งสองธนาคารสามารถให้ประโยชน์จากสินทรัพย์ได้เกิดประโยชน์ได้ดี สำหรับอัตราผลตอบแทนผู้ถือหุ้น กำไรสุทธิต่อส่วนผู้ถือหุ้น (ROE) พบว่ามีค่าลดลงตั้งแต่ปี 2538 เป็นต้นมา จนมีค่าติดลบ ซึ่งเป็นไปในทิศทางเดียวกันทุกธนาคาร ในขณะที่ธนาคารกสิกรไทยมีสัดส่วนต่ำสุดเมื่อเปรียบเทียบกับธนาคารอื่น แสดงว่า ผู้ถือหุ้นของธนาคารกสิกรไทยได้รับเงินปันผลน้อยกว่าผู้ถือหุ้นของธนาคารอื่นในกลุ่ม และธนาคารไทยพาณิชย์ ธนาคารกรุงศรีอยุธยา มีสัดส่วนที่ดีกว่าค่าเฉลี่ยของทุกธนาคารรวมกัน แสดงว่า ทั้งสองธนาคารสามารถจ่ายเงินปันผลให้กับผู้ถือหุ้นได้ในสัดส่วนที่ดีกว่าธนาคารพาณิชย์อื่น

องค์ประกอบสำคัญของความสำเร็จในการดำเนินธุรกิจของธนาคารนั้นคือ พนักงาน ซึ่งธนาคารพาณิชย์จะตระหนักถึงความสำคัญ จากการศึกษาอัตราส่วนที่ใช้วัดความสามารถของพนักงานจะแสดงให้เห็นประสิทธิภาพของการดำเนินงานของธนาคาร วัดจากสัดส่วนของกำไรสุทธิต่อจำนวนพนักงาน พบว่า ธนาคารกรุงศรีอยุธยา มีสัดส่วนที่ดีที่สุด เนื่องจากธนาคารกรุงศรีอยุธยามีการลดจำนวนพนักงานลง แต่การที่สัดส่วนมีค่าสูงนั้นจะแสดงให้เห็นว่าธนาคารมีพนักงานที่มีคุณภาพและมีความสามารถในการทำงานมากนั่นเอง เมื่อพิจารณาจากสัดส่วนของเงินฝากต่อจำนวนพนักงาน พบว่า ธนาคารไทยพาณิชย์และธนาคารกรุงศรีอยุธยา มีสัดส่วนที่สูงกว่าธนาคารอื่น ทั้งนี้เกิดจากการที่ทั้งสองธนาคารลดจำนวนพนักงานลง แต่ถ้าพิจารณาจาก

อัตราส่วน ถ้าอัตราส่วนสูงจะแสดงว่าธนาคารมีพนักงานที่มีความสามารถหาเงินฝากได้ เมื่อพิจารณาจากสัดส่วนของเงินให้สินเชื่อต่อจำนวนพนักงาน พบว่า ธนาคารกรุงไทย และธนาคารไทยพาณิชย์ มีสัดส่วนที่ต่ำกว่าธนาคารอื่น แสดงว่า ทั้งสองธนาคารมีพนักงานที่มีความสามารถหาสินเชื่อได้มาก สำหรับธนาคารกรุงไทยที่มีอัตราส่วนที่สูง ทั้งนี้เนื่องจากการรับยอดสินเชื่อจากการรับโอนกิจการนั่นเอง และเมื่อพิจารณาจากสัดส่วนของค่าใช้จ่ายพนักงานต่อจำนวนพนักงานแล้ว พบว่ามีความเคลื่อนไหวมากทุกธนาคาร บางปีธนาคารจะมีสัดส่วนที่สูงกว่าค่าเฉลี่ย บางปีจะมีสัดส่วนที่ต่ำกว่าค่าเฉลี่ย ทั้งนี้เนื่องมาจาก บางธนาคารมีการปรับปรุงเทคโนโลยี บางธนาคารมีการรับโอนกิจการจากธนาคารอื่น และบางธนาคารมีโครงการการลดพนักงานลง เป็นต้น ทำให้สัดส่วนที่ได้ผันผวนมากทุกธนาคาร

อัตราส่วนการลงทุน วัดจาก กำไรสุทธิต่อหุ้น พบว่าในปี 2538-2539 ทุกธนาคารจะกระจุกตัวอยู่ มีมูลค่าไม่สูงมากนัก แต่ก็สามารถลงทุนได้กำไร มีผลตอบแทนที่ดี ในระดับใกล้เคียงกันทุกธนาคาร หลังจากปี 2539 มีความเสี่ยงในการลงทุน สัดส่วนมีค่าลดลงมาก เพราะปัญหาภาวะเศรษฐกิจ ผลการดำเนินงานของธนาคาร โดยที่ธนาคารกรุงไทย และธนาคารกรุงเทพ มีสัดส่วนที่ต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของทุกธนาคารรวมกัน และเมื่อพิจารณาจากมูลค่าหุ้นตามบัญชี พบว่า ในปี 2538 – 2539 มีทิศทางที่สูงขึ้น ในสัดส่วนไม่มากนัก และในปี 2540 มีแนวโน้มลดลงตามภาวะเศรษฐกิจถดถอยลง อย่างไรก็ตามพบว่า ธนาคารกรุงเทพ และธนาคารไทยพาณิชย์ มีมูลค่าหุ้นตามบัญชีสูงกว่าค่าเฉลี่ยของทุกธนาคารรวมกัน แสดงว่า ทั้งสองธนาคารมีความสามารถในการบริหารกิจการของธนาคาร และสามารถรักษาผลตอบแทนของผู้ถือหุ้นได้เป็นอย่างดี

กล่าวโดยรวมได้ว่าเมื่อเปรียบเทียบถึงประสิทธิภาพการดำเนินงานของธนาคารพาณิชย์ พบว่า ทุกธนาคารประสบปัญหาในเรื่องประสิทธิภาพการดำเนินงานในลักษณะเดียวกัน สัดส่วนที่วัดได้มีระดับใกล้เคียงกัน มีทิศทางไปในทางเดียวกัน

ข้อเสนอแนะ

(Recommendation)

ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

1. ธนาคารกรุงเทพ มีการดำเนินกิจการที่ประสบปัญหาน้อยที่สุด สามารถปรับตัวได้อย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านความมั่นคง ที่วัดจากสภาพคล่อง และอัตราส่วนที่ใช้วัดหาความสามารถในการทำกำไร แต่อย่างไรก็ตาม ธนาคารกรุงเทพ จะต้องแก้ไขสัดส่วนของเงินสด

ต่อเงินฝาก เนื่องจากมีสัดส่วนที่ต่ำ อีกทั้งจะต้องทำการเสริมสร้างความมั่นคงให้กับธนาคาร โดยลดต้นทุนในการดำเนินงานต่อรายได้ทั้งหมดอยู่ต่ำลง รวมถึงการแก้ไขอัตราส่วนกำไรสุทธิหลังหักภาษีต่อสินทรัพย์รวมเฉลี่ย เพื่อเสริมสร้างความมั่นคงและความเจริญเติบโตของธนาคารต่อไป

2. ธนาคารกรุงไทย เป็นธนาคารที่ประสบปัญหาหนักที่สุด ทั้งนี้ เนื่องจากมีการรับโอนกิจการจากธนาคารมหานคร และ ธนาคารกรุงเทพ พาณิชยกรรม แม้ว่าจะทำให้ธนาคารกรุงไทย จะมีอัตราความเจริญเติบโตด้านเงินฝาก และเงินให้สินเชื่อ อยู่ในระดับที่สูงขึ้นอย่างมาก แต่ไม่สามารถระบุได้ว่า ธนาคารมีความเจริญเติบโต และความมั่นคง อย่างไรก็ตาม ธนาคารกรุงไทย มีปัญหาหลายอย่าง ไม่ว่าจะเป็นเรื่องเงินกองทุนของธนาคาร หนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ คุณภาพสินทรัพย์เสื่อมลง อัตราส่วนดอกเบี้ยค้างรับต่อเงินให้สินเชื่อ อัตราส่วนความสามารถในการทำกำไร อัตราส่วนกำไรสุทธิหลังหักภาษีต่อสินทรัพย์รวมเฉลี่ย สัดส่วนกำไรสุทธิต่อหุ้นที่ให้ผลตอบแทนกับผู้ถือหุ้น อัตราส่วนเงินสดต่อเงินฝาก ดังนั้นธนาคารกรุงไทย จะต้องแก้ไขปัญหาต่างๆ ให้สำเร็จอย่างรวดเร็ว เพื่อลดค่าใช้จ่ายในการดำเนินการ เสริมสร้างความเจริญเติบโต ก่อให้เกิดความมั่นคง ในอนาคตต่อไป

3. ธนาคารกสิกรไทย มีปัญหาด้านประสิทธิภาพการดำเนินงานมากกว่า ธนาคารพาณิชย์อื่น เมื่อเปรียบเทียบกับค่าเฉลี่ยของทุกธนาคารรวมกัน โดยเฉพาะอัตราส่วนผลตอบแทนจากสินทรัพย์ทั้งหมด ที่วัดจากกำไรสุทธิต่อสินทรัพย์รวม และ อัตราผลตอบแทนจากส่วนผู้ถือหุ้น ที่วัดจากกำไรสุทธิต่อส่วนของผู้ถือหุ้น สัดส่วนกำไรสุทธิต่อหุ้นที่ให้ผลตอบแทนกับผู้ถือหุ้น แม้ว่าธนาคารกสิกรไทยมีเงินฝากมาก แต่ทำให้เสียดอกเบี้ยจ่ายสูง มากกว่าดอกเบี้ยรับเงินกู้ ดังนั้นธนาคารกสิกรไทย ต้องแก้ไขปัญหาด้านประสิทธิภาพการดำเนินงาน เพื่อเสริมสร้างความเจริญเติบโตและความมั่นคงของธนาคารในอนาคต

4. ธนาคารไทยพาณิชย์ เป็นธนาคารที่มีจุดเด่นในเรื่องความเจริญเติบโตทางด้านเงินฝากและสินเชื่อ อัตราส่วนผลตอบแทนจากส่วนผู้ถือหุ้น ที่วัดจากกำไรสุทธิต่อส่วนของผู้ถือหุ้น อัตราส่วนเงินฝากต่อพนักงาน มูลค่าหุ้นทางบัญชี อีกทั้ง มีอัตราส่วนค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน อยู่ระดับต่ำเมื่อเทียบกับรายได้ ดังนั้นธนาคารไทยพาณิชย์ต้องแก้ไขในเรื่องของประสิทธิภาพการดำเนินงานโดยเฉพาะอัตราส่วนกำไรสุทธิหลังหักภาษีต่อสินทรัพย์รวมเฉลี่ย และควรปรับปรุงทางด้านความมั่นคง เช่น อัตราส่วนที่ใช้วัดสภาพคล่อง และอัตราส่วนที่ใช้วัดหาความสามารถในการทำกำไร เป็นต้น

5. ธนาคารกรุงศรีอยุธยา มีอัตราส่วนในการหาประสิทธิภาพการดำเนินงานที่ดีกว่าธนาคารพาณิชย์อื่น อัตราส่วนต้นทุนในการดำเนินงานต่ำเมื่อเทียบกับรายได้ พนักงานมีคุณภาพ

แต่อย่างไรก็ตาม ธนาคารกรุงศรีอยุธยา ต้องปรับปรุงแก้ไข อัตราส่วนกำไรสุทธิหลังหักภาษีต่อสินทรัพย์รวมเฉลี่ย ปัญหาคุณภาพของลูกหนี้ที่ค้างชำระดอกเบี้ย ลูกหนี้มีคุณภาพต่ำ และธนาคารกรุงศรีอยุธยา ต้องปรับปรุง เรื่องสภาพคล่องของกิจการ เพื่อเสริมสร้างความเจริญเติบโตและความมั่นคง ในอนาคต

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. การใช้ข้อมูลจากงบการเงิน และงบกำไรขาดทุนของธนาคารพาณิชย์ไทย เพื่อทำการศึกษาข้อมูลต่างๆ ในเชิงวิชาการ ผู้ใช้ต้องมีความรอบคอบและระมัดระวังก่อนนำมาใช้ เนื่องจากบางรายการไม่แสดงรายละเอียดมากนัก เป็นตัวเลขรวมซึ่งการที่จะนำตัวเลขไปใช้ ควรจะตรวจสอบรายละเอียดจากหมายเหตุงบการเงิน และความคิดเห็นของผู้ตรวจสอบบัญชีด้วยเสมอ เพราะจะช่วยให้ลดความเสี่ยงในการดูบิดพลิ้วได้ อีกทั้ง งบการเงิน เป็นข้อมูลที่เกิดขึ้นในอดีต ดังนั้นการดูงบการเงินก็เพื่อที่จะคาดคะเนในอนาคตต่อไป และในขณะเดียวกันปัจจัยภายนอกต่างๆ ทั้งการเมือง ภาวะเศรษฐกิจ และภาคอุตสาหกรรม นับเป็นข้อมูลที่ควรให้ความสำคัญควบคู่การวิเคราะห์ตัวเลขในงบการเงินด้วย

2. การวิจัยครั้งนี้ ได้ศึกษาเฉพาะผลการดำเนินงานธนาคารพาณิชย์ไทยขนาดใหญ่ในเชิงเปรียบเทียบ โดยใช้อัตราส่วนทางการเงินมาวิเคราะห์ ไม่ได้ศึกษาถึงผลการดำเนินงานของธนาคารพาณิชย์ไทยทั้งระบบ อีกทั้ง ผลการศึกษาการศึกษาที่ได้รับไม่สามารถวิเคราะห์ภาพรวมของผลการดำเนินงานของธนาคารพาณิชย์ไทยได้อย่างแท้จริง สำหรับผู้ที่ทำการศึกษาค้นคว้าต่อไป ควรจะพิจารณาถึงผลการดำเนินงานของธนาคารพาณิชย์ไทยทั้งระบบ โดยการศึกษาเปรียบเทียบกับอัตราส่วนการขยายตัวทางเศรษฐกิจว่ามีความสัมพันธ์กันอย่างไร โดยศึกษาในแง่ของประสิทธิภาพผลการดำเนินงานของธนาคารพาณิชย์ไทยโดยอาศัยตัวแปรในเรื่องของนโยบายของภาครัฐ ตัวเลขของหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ สัดส่วนเงินฝากระหว่างธนาคารต่อหนี้สินระหว่างธนาคาร ซึ่งสิ่งเหล่านี้จะสะท้อนผลออกมาในรูปแบบของผลประกอบการของธนาคารได้มากขึ้น

บรรณานุกรม

- เกษรี ณรงค์เดช. 2536. รายงานการเงิน. กรุงเทพมหานคร : คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. พิมพ์ที่ บริษัทอมรินทร์ พริ้นติ้ง กรุ๊ป จำกัด.
- กุลกนิษฐ์ คมวัชรพงศ์. 2541. ผลกระทบของโครงสร้างตลาดและประสิทธิภาพต่อกำไรของธนาคารพาณิชย์ไทย. วิทยานิพนธ์เศรษฐศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ฐิตวัตร พรหมเสน. 2538. โครงสร้าง พฤติกรรม และผลการดำเนินงานของธนาคารพาณิชย์ในประเทศไทย. วิทยานิพนธ์เศรษฐศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ดุสิตา บุตรภักดิ์. 2536. การบริหารสินทรัพย์กับการทำกำไรของธนาคารพาณิชย์ไทย. วิทยานิพนธ์ มหาบัณฑิต คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- นิเวศน์ เหมวิชรวรการ และไพบุลย์ เสรีวัฒนา. 2527. "ผลกำไรกับโครงสร้างของธุรกิจ." วารสารพัฒนาบริหารศาสตร์. เมษายน : หน้า 238-253.
- ธนาคารกรุงเทพ จำกัด (มหาชน). 2538. รายงานประจำปี. ประจำปี 2538. กรุงเทพฯ. _____ . 2539. รายงานประจำปี. ประจำปี 2539. กรุงเทพฯ. _____ . 2540. รายงานประจำปี. ประจำปี 2540. กรุงเทพฯ. _____ . 2541. รายงานประจำปี. ประจำปี 2541. กรุงเทพฯ. _____ . 2542. รายงานประจำปี. ประจำปี 2542. กรุงเทพฯ.
- ธนาคารกรุงไทย จำกัด (มหาชน). 2538. รายงานประจำปี. ประจำปี 2538. กรุงเทพฯ. _____ . 2539. รายงานประจำปี. ประจำปี 2539. กรุงเทพฯ. _____ . 2540. รายงานประจำปี. ประจำปี 2540. กรุงเทพฯ. _____ . 2541. รายงานประจำปี. ประจำปี 2541. กรุงเทพฯ. _____ . 2542. รายงานประจำปี. ประจำปี 2542. กรุงเทพฯ.
- ธนาคารกรุงศรีอยุธยา จำกัด (มหาชน). 2538. รายงานประจำปี. ประจำปี 2538. กรุงเทพฯ. _____ . 2539. รายงานประจำปี. ประจำปี 2539. กรุงเทพฯ. _____ . 2540. รายงานประจำปี. ประจำปี 2540. กรุงเทพฯ. _____ . 2541. รายงานประจำปี. ประจำปี 2541. กรุงเทพฯ. _____ . 2542. รายงานประจำปี. ประจำปี 2542. กรุงเทพฯ.

- ธนาคารกสิกรไทย จำกัด (มหาชน). 2538. รายงานประจำปี. ประจำปี 2538. กรุงเทพฯ.
 _____ . 2539. รายงานประจำปี. ประจำปี 2539. กรุงเทพฯ.
 _____ . 2540. รายงานประจำปี. ประจำปี 2540. กรุงเทพฯ.
 _____ . 2541. รายงานประจำปี. ประจำปี 2541. กรุงเทพฯ.
 _____ . 2542. รายงานประจำปี. ประจำปี 2542. กรุงเทพฯ.
- ธนาคารไทยพาณิชย์ จำกัด (มหาชน). 2538. รายงานประจำปี. ประจำปี 2538. กรุงเทพฯ.
 _____ . 2539. รายงานประจำปี. ประจำปี 2539. กรุงเทพฯ.
 _____ . 2540. รายงานประจำปี. ประจำปี 2540. กรุงเทพฯ.
 _____ . 2541. รายงานประจำปี. ประจำปี 2541. กรุงเทพฯ.
 _____ . 2542. รายงานประจำปี. ประจำปี 2542. กรุงเทพฯ.
- ธนาคารแห่งประเทศไทย. 2536. รายงานเศรษฐกิจและการเงิน 2536. ฝ่ายวิชาการ ธนาคารแห่งประเทศไทย, กรุงเทพฯ.
- บริษัท เอกอังกูร จำกัด (มหาชน). 2536. วิเคราะห์ธนาคารพาณิชย์. กรุงเทพฯ.
- ปรีเปรม ไพบูลย์. 2537. การวิเคราะห์ประสิทธิภาพในการดำเนินงานของธนาคารพาณิชย์ไทย. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- วาสนา สิงห์โกวินท์. 2522. รายงานผลการวิจัย เรื่องการวิเคราะห์ธนาคารพาณิชย์ในประเทศไทย. ภาควิชาบริหารธุรกิจ คณะเศรษฐศาสตร์และบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- วาสนา สิงห์โกวินท์. 2537. รายงานผลการวิจัย เรื่องการวิเคราะห์ธนาคารพาณิชย์ในประเทศไทย. ภาควิชาบริหารธุรกิจ คณะเศรษฐศาสตร์และบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- หยกพร ตันติเศวตรรัตน์. 2529. ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผลการดำเนินงานของธนาคารไทย. วิทยานิพนธ์เศรษฐศาสตร์มหาบัณฑิต คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- Berger, Allen N. 1995. "The Profit – Relationship in Banking : Tests of Market – Power and Efficient – Structure Hypotheses." *Journal of Money, Credit, and Banking*. May : pp.404-430.
- Goldsmith, Raymond W. 1969. *Financial Structure and Development*. London : Yale University Press, : pp.49-250.



ภาคผนวก



ภาคผนวก ก

ตารางแสดงสินทรัพย์ของธนาคารพาณิชย์ไทย

ตารางแสดงสินทรัพย์ของธนาคารพาณิชย์ไทย ณ ธันวาคม 2542

ธนาคารพาณิชย์ไทย	สินทรัพย์รวม (ล้านบาท)
ธนาคารกรุงเทพ จำกัด (มหาชน)	1,182,878
ธนาคารกรุงไทย จำกัด (มหาชน) ¹	994,819
ธนาคารกสิกรไทย จำกัด (มหาชน)	727,438
ธนาคารไทยพาณิชย์ จำกัด (มหาชน)	685,387
ธนาคารกรุงศรีอยุธยา จำกัด (มหาชน)	441,594
ธนาคารทหารไทย จำกัด (มหาชน)	335,007
ธนาคารนครหลวงไทย จำกัด (มหาชน)	270,787
ธนาคารไทยธนาคาร จำกัด (มหาชน) ²	236,305
ธนาคารศรีนคร จำกัด (มหาชน)	161,418
ธนาคารเอเชีย จำกัด (มหาชน)	156,839
ธนาคารดีบีเอส ไทยท努 จำกัด (มหาชน) ³	107,709
ธนาคารสแตนดาร์ดชาร์เตอร์ดนครธน จำกัด (มหาชน) ⁴	63,481
ธนาคารยูโอบี รัตนสิน จำกัด (มหาชน) ⁵	60,512

ที่มา : จากรายงานงบการเงินของธนาคารพาณิชย์ไทย

- หมายเหตุ
- รวมสินทรัพย์ทั้งหมดที่รับโอนจากธนาคารมหานคร จำกัด (มหาชน) และสินทรัพย์ดี จากธนาคารกรุงเทพฯ พาณิชยกรรม จำกัด (มหาชน)
 - รวมรับโอนสินทรัพย์ทั้งหมดจาก 12 ไฟแนนซ์ และธนาคารสหธนาคาร จำกัด (มหาชน) เปลี่ยนชื่อเป็นธนาคารไทยธนาคาร จำกัด (มหาชน)
 - ชื่อเดิม ธนาคารไทยท努 จำกัด (มหาชน)
 - ชื่อเดิม ธนาคารนครธน จำกัด (มหาชน)
 - เป็นการรวมกิจการ ระหว่าง ธนาคารแหลมทอง จำกัด (มหาชน) และธนาคารรัตนสิน จำกัด (มหาชน) และผู้ร่วมทุนรายใหม่ United Oversea Bank (Group) (UOB)



ภาคผนวก ข
แสดงรายละเอียดของงบดุล และงบกำไรขาดทุน

รายละเอียดของงบดุล และงบกำไรขาดทุน

งบดุลของธนาคารพาณิชย์ ประกอบด้วย ด้านสินทรัพย์กับด้านหนี้สิน และส่วนของผู้ถือหุ้น ซึ่งในงบดุลจะแสดงฐานะการเงินและความมั่นคงของธุรกิจ มีรายละเอียด ดังนี้

<u>งบดุล</u>	
<u>สินทรัพย์ ประกอบด้วย</u>	
เงินสด	xx
รายการระหว่างธนาคารและตลาดเงิน	
ในประเทศ	
มีดอกเบีย	xx
ไม่มีดอกเบีย	xx
ต่างประเทศ	
มีดอกเบีย	xx
ไม่มีดอกเบีย	xx
รวมรายการระหว่างธนาคารและตลาดเงิน	xx
สินทรัพย์หมุนเวียน	xx
เงินลงทุนในหลักทรัพย์	
หลักทรัพย์ที่มีไว้เพื่อขาย	xx
หลักทรัพย์เพื่อการลงทุน	xx
รวมเงินลงทุนในหลักทรัพย์	xx
หัก ค่าเผื่อการลดราคาหลักทรัพย์	xx
เงินลงทุนในหลักทรัพย์ สุทธิ	xx
ถูกหนี้เข้าซื้อ	xx
เงินให้สินเชื่อและดอกเบียค้างรับ	
เงินให้สินเชื่อ	xx
ดอกเบียค้างรับ	xx
รวมเงินให้สินเชื่อและดอกเบียค้างรับ	xx
หัก ค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญ	xx

เงินให้สินเชื่อและดอกเบี้ยค้างรับสุทธิ	xx
ทรัพย์สินรอการขาย	xx
หัก ค่าเผื่อการลดทรัพย์สินรอการขาย	xx
ทรัพย์สินรอการขายสุทธิ	xx
ภาระของลูกค้านจากการรับรอง	xx
ที่ดิน อาคาร และอุปกรณ์ - สุทธิ	xx
ส่วนต่างของอัตราแลกเปลี่ยนจากสัญญาซื้อขาย	
เงินตราล่วงหน้าที่ยังไม่ครบกำหนด	xx
ลูกหนี้อื่น	xx
บัญชีหักเบ็ดเตล็ด	xx
สินทรัพย์อื่น	xx
รวมสินทรัพย์	xx
หนี้สินและส่วนของผู้ถือหุ้น	
<hr/>	
เงินฝาก	
เงินฝากที่เป็นเงินบาท	xx
เงินฝากที่เป็นเงินตราต่างประเทศ	xx
รวมเงินฝาก	xx
รายการระหว่างธนาคารและตลาดเงิน	xx
ในประเทศ	
มีดอกเบี้ย	xx
ไม่มีดอกเบี้ย	xx
ต่างประเทศ	
มีดอกเบี้ย	xx
ไม่มีดอกเบี้ย	xx
รวมรายการระหว่างธนาคารและตลาดเงิน	xx
หนี้สินจ่ายคืนเมื่อทางถาม	xx
หลักทรัพย์ขายโดยมีสัญญาซื้อคืน	xx
เงินกู้ยืม	
เงินกู้ยืมระยะสั้น	xx
เงินกู้ยืมระยะยาว	xx

รวมเงินกู้ยืม	xx
ภาระของธนาคารจากการรับรอง	xx
ดอกเบี้ยเงินฝากค้างจ่าย	xx
หนี้สินอื่นระหว่างรอโอนบัญชี	xx
หนี้สินอื่น	xx
รวมหนี้สิน	xx
ส่วนของผู้ถือหุ้น	
ทุนเรือนหุ้น	
ทุนจดทะเบียน	
หุ้นสามัญ	xx
ทุนที่ออกจำหน่าย และชำระเต็มมูลค่าแล้ว	
หุ้นสามัญ	xx
ส่วนเกินมูลค่าหุ้น	xx
ส่วนเกินทุนจากการตีราคาที่ดิน	xx
ส่วนเกินทุนจากการตีราคาอาคาร	xx
ส่วนปรับปรุงจากการแปลงค่า	xx
กำไรสะสม	
จัดสรรแล้ว - ดำรงตามกฎหมาย	xx
- อื่น ๆ	xx
ยังไม่ได้จัดสรร	xx
หัก ขาดทุนสุทธิที่ยังไม่เกิดจากหลักทรัพย์เพื่อการลงทุน	xx
รวมส่วนของผู้ถือหุ้น	xx
รวมหนี้สินและส่วนของผู้ถือหุ้น	xx
รายการนอกงบดุล - ภาระผูกพันทั้งสิ้น	
การรับอวัลด์ัวเงินและการค้ำประกันการกู้ยืมเงิน	xx
ภาระตามตั๋วแลกเงินค่าสินค้าเข้าที่ยังไม่ครบกำหนด	xx
เล็ดเตอร์ออฟเครดิต	xx
ภาระผูกพันอื่น	xx

สำหรับงบกำไรขาดทุน ประกอบด้วย รายได้และค่าใช้จ่ายต่างๆ หรือต้นทุน ซึ่งผลต่างของตัวเลขดังกล่าว คือ กำไรสุทธิหรือขาดทุนสุทธิ นั่นเอง ฉะนั้นตัวเลขที่ปรากฏในงบกำไรขาดทุน จะชี้ให้เห็นถึงประสิทธิภาพการดำเนินงานของบริษัทนั้นๆ ได้

งบกำไรขาดทุน

งบกำไรขาดทุน ประกอบด้วย

รายได้ดอกเบี้ยและเงินปันผล

เงินให้สินเชื่อ	xx
รายการระหว่างธนาคารและตลาดเงิน	xx
หลักทรัพย์รัฐบาลและรัฐวิสาหกิจ	xx
หลักทรัพย์อื่น	xx

รวมรวมได้ดอกเบี้ยและเงินปันผล xx

ค่าใช้จ่ายดอกเบี้ย

เงินฝาก	xx
รายการระหว่างธนาคารและตลาดเงิน	xx
เงินกู้ยืมระยะสั้น	xx
เงินกู้ยืมระยะยาว	xx

รวมค่าใช้จ่ายดอกเบี้ย xx

รายได้ดอกเบี้ยและเงินปันผลสุทธิ xx

หนี้สูญและหนี้สงสัยจะสูญ xx

รายได้ดอกเบี้ยและเงินปันผลสุทธิหลังหักหนี้สูญและหนี้สงสัยจะสูญ xx

รายได้ที่มีใช้ดอกเบี้ย

ค่าธรรมเนียมและบริการ	
การรับรอง รับอาวัล และค้ำประกัน	xx
อื่นๆ	xx

กำไรจากการปริวรรต xx

รายได้อื่น xx

รวมรายได้ที่มีใช้ดอกเบี้ย xx

ค่าใช้จ่ายที่มีใช้ดอกเบี้ย

ค่าใช้จ่ายในการขายและบริการ	xx
ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับพนักงาน	xx
ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับอาคารสถานที่และอุปกรณ์	xx
ค่าภาษีอากร	xx
ค่าธรรมเนียมและบริการ	xx
ค่าตอบแทนกรรมการ	xx
ขาดทุนจากการขายหลักทรัพย์	xx
ค่าใช้จ่ายอื่น	xx
รวมค่าใช้จ่ายที่มีโชคกเบี้ย	xx
กำไร (ขาดทุน) ก่อนภาษีเงินได้	xx
ภาษีเงินได้	xx
กำไร (ขาดทุน) สุทธิรวม	xx
กำไร (ขาดทุน) ต่อหุ้น	xx



ภาคผนวก ค
ประวัติผู้วิจัย

ประวัติผู้วิจัย

นายยอด หนูไทร เกิดที่จังหวัดสุพรรณบุรี เมื่อวันที่ 31 มกราคม พ.ศ. 2511 จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายที่โรงเรียนบางกะปิ กรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2529 และได้เข้าศึกษาต่อที่ มหาวิทยาลัยรามคำแหง คณะเศรษฐศาสตร์ สาขาเศรษฐศาสตร์ ระหว่างประเทศ จบการศึกษาระดับปริญญาตรี เศรษฐศาสตรบัณฑิต เมื่อปีการศึกษา 2533

ในด้านการทำงาน เริ่มทำงานที่ธนาคารมหานคร จำกัด (มหาชน) ในปี พ.ศ. 2533 - 2534 สังกัดฝ่ายกิจการสาขา ต่อมาลาออก ย้ายไปทำงานที่ธนาคารทหารไทย จำกัด (มหาชน) ในปี พ.ศ. 2534 - 2535 เป็นพนักงานประจำสาขาโชคชัย 4 ต่อมาลาออก ย้ายไปทำงานที่ธนาคารไทยพาณิชย์ จำกัด (มหาชน) ในปี พ.ศ. 2536 - 2538 เป็นพนักงานประจำสาขาถนนเพชรบุรีตัดใหม่ ต่อมาลาออกเพื่อประกอบธุรกิจส่วนตัว และในปี พ.ศ. 2541 ได้เข้ารับราชการ ตำแหน่งเจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไป สังกัดสำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดแม่ฮ่องสอน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ จนถึงปัจจุบัน